

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

projekt

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Kolbuszowskiego
na lata 2014-2017 z perspektywą
na lata 2018-2021**

Wykonawca:
Zakład Analiz Środowiskowych
Eko-precyzja Czupryn Paweł

„URZĘDY PRZYJAZNE I BEZ BARIER”

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kolbuszowa 2014

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„URZĘDY PRZYJAZNE I BEZ BARIER”

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Umowa nr: UDA-POKL.05.02.01-00-056/12-00

Wykonawca:

Zakład Analiz Środowiskowych Eko-precyzja

43-450 Ustroń ul. Sikorskiego 10

tel. +48 512 110 314; fax (33) 487 63 98

biuro@eko-precyzja.eu

eko-precyzja

Spis treści:

1. Wstęp.....	7
1.1. Cel i zakres opracowania	7
1.2. Opis przyjętej metodyki	8
2. Charakterystyka powiatu	9
2.1. Położenie	9
2.2. Demografia	11
2.3. Budowa geologiczna	12
2.4. Warunki klimatyczne	12
2.5. Infrastruktura inżynierjno-techniczna	13
2.5.1. Sieć wodociągowa	13
2.5.2. Sieć kanalizacyjna	13
2.5.3. Sieć gazowa	14
2.5.4. Sieć drogowa	14
3. Założenie programowe	15
3.1. Dokumenty o zasięgu krajowym.....	15
3.1.1 Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej państwa	15
3.1.2. Uwarunkowania wynikające z Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	16
3.1.3. Uwarunkowania wynikające z Krajowego i Wojewódzkiego Programu Usuwania Azbestu	16
3.1.4. Uwarunkowania wynikające z Krajowego Planu Gospodarki Odpadami	16
3.2. Dokumenty o zasięgu wojewódzkim.....	17
3.2.1. Uwarunkowania wynikające z Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami	17
3.2.2. Uwarunkowania wynikające z Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska ..	19
Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019	19
4. Rozwiązania systemowe	23
4.1. Edukacja ekologiczna	23
4.1.1. Cele i strategia działań	27
4.2. Poważne awarie.....	28
4.2.1. Stan aktualny.....	28
4.2.2 Zagrożenia	28
4.2.3 Cele i strategia działań	29
5. Ochrona zasobów naturalnych	29
5.1. Lasy.....	29
5.1.1. Stan aktualny.....	29
5.1.2. Zagrożenia	31
5.1.3. Cele i strategia działań	31
5.2. Ochrona przyrody	32
5.2.1. Stan aktualny.....	32
5.2.2. Zagrożenia	43
5.2.3. Cele i strategia działań	43
5.2. Ochrona powierzchni ziemi	44
5.2.1. Stan aktualny.....	44
5.2.2. Surowce naturalne oraz ich eksploatacja.....	48
5.2.3. Zagrożenia	51

5.2.4. Cele i strategia działań	52
6. Poprawa jakości środowiska.....	53
6.1. Wody	53
6.1.1 Stan wyjściowy	53
6.1.2 Jakość wód.....	55
6.1.3. Sieć wodno-kanalizacyjna	61
6.1.4. Cele i strategia działań	62
6.2. Powietrze	62
6.2.1. Stan wyjściowy	62
6.2.2. Ocena jakości powietrza	64
6.2.3. Źródła zanieczyszczeń powietrza	73
6.2.4. Cele i strategia działań	75
6.3. Hałas	76
6.3.1. Stan wyjściowy	76
6.3.2. Źródła hałasu.....	76
6.3.3. Cele i strategia działań	85
6.3.4. Cele i strategia działań	85
6.4. Promieniowanie elektromagnetyczne.....	86
6.4.1. Stan wyjściowy	86
6.4.2. Źródła promieniowania	87
6.4.3. Cele i strategia działań	88
6.5. Gospodarka odpadami.....	89
6.5.1. Stan wyjściowy	89
6.5.2 Nowelizacja ustawy	90
6.5.3. System gromadzenia odpadów na terenie Powiatu Kolbuszowskiego	92
6.5.4. Odpady w postaci wyrobów zawierających azbest.....	99
6.5.5. Zagrożenia	100
6.5.6. Cele i strategia działań	101
6.6 Odnawialne źródła energii.....	101
6.6.1 Stan aktualny.....	101
6.6.2 Biomasa i biogaz.....	103
6.6.3 Spalarnia odpadów	104
6.6.4 Energia wiatru	104
6.6.5 Energia geotermalna	105
6.6.6 Energia słońca.....	107
6.6.7 Energia cieków wód powierzchniowych	108
6.6.8 Ograniczenia rozwoju energii odnawialnej.....	109
6.6.9 Zagrożenia	109
6.6.10 Cele i strategia działań	110
7. Plan operacyjny.....	110
7.1. Wprowadzenie	110
7.2. Lista przedsięwzięć.....	110
8. Uwarunkowania finansowe	121
8.1. Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych	121
8.1.1. Fundusze krajowe	121
8.1.2. Fundusze Unii Europejskiej	123
9. Wdrażanie i monitoring.....	127

9.1. Działania polityki ochrony środowiska	127
9.2. Kontrola oraz dokumentacja realizacji programu.....	128
10. Streszczenie.....	129

Spis rysunków:

Rysunek 1. Herb oraz flaga Powiatu Kolbuszowskiego.	9
Rysunek 2. Powiat Kolbuszowski na tle województwa podkarpackiego.	10
Rysunek 3. Gminy Powiatu Kolbuszowskiego.	11
Rysunek 4. Obszar Natura 2000 "Puszcza Sandomierska" na tle Powiatu Kolbuszowskiego.	33
Rysunek 5. Obszar Natura 2000 "Enklawy Puszczy Sandomierskiej" na tle Powiatu Kolbuszowskiego.	34
Rysunek 6. Rezerваты przyrody Powiatu Kolbuszowskiego.	35
Rysunek 7. Obszary Chronionego Krajobrazu Powiatu Kolbuszowskiego.	36
Rysunek 8. Układ sieci hydrologicznej na terenie Powiatu Kolbuszowskiego.	54
Rysunek 9. Stan/potencjał ekologiczny JCW na terenie województwa podkarpackiego, w tym Powiatu Kolbuszowskiego, na podstawie badań w latach 2010-2013.	57
Rysunek 10. Stan chemiczny JCW na terenie województwa podkarpackiego, w tym Powiatu Kolbuszowskiego, na podstawie badań w latach 2010-2013.	58
Rysunek 11. Stan JCW na terenie województwa podkarpackiego, w tym Powiatu Kolbuszowskiego, na podstawie badań w latach 2010-2013.	59
Rysunek 12. Lokalizacja stacji pomiarowych monitoringu jakości powietrza na terenie województwa podkarpackiego w roku 2013.	63
Rysunek 13. Podział województwa podkarpackiego na strefy ochrony powietrza.	64
Rysunek 14. Rozkład średniorocznych stężeń pyłu PM10 w województwie podkarpackim w 2013 r. – wyniki modelowania.	68
Rysunek 15. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM2.5 w województwie podkarpackim w 2013 r. – wyniki modelowania.	69
Rysunek 16. Rozkład stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu w województwie podkarpackim w 2013 r. - wyniki modelowania.	70
Rysunek 17. Punkty pomiaru hałasu na terenie Miasta Kolbuszowa w roku 2009.	79
Rysunek 18. Drogi krajowe na terenie Powiatu Kolbuszowskiego, które zostały objęte badaniami hałasu przez GDDKiA.	80
Rysunek 19. Punkty pomiaru pól elektromagnetycznych województwa podkarpackiego w roku 2012.	87
Rysunek 20. Podział województwa podkarpackiego na regiony gospodarki odpadami.	98
Rysunek 21. Udział poszczególnych nośników energii odnawialnej w łącznym pozyskaniu energii z OZE w roku 2012.	102
Rysunek 22. Strefy energetyczne warunków wiatrowych.	105
Rysunek 23. Mapa temperatury na głębokości 2000 metrów pod powierzchnią terenu.	106
Rysunek 24. Średni czas nasłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski.	107
Rysunek 25. Mapa nasłonecznienia Polski.	108

Spis tabel:

Tabela 1. Dane demograficzne (stan na 31.XII.2013r.).	11
Tabela 2. Bezrobocie (stan na 31.XII.2013r.).	12
Tabela 3. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Powiatu Kolbuszowskiego (stan na 2013 r.).	13
Tabela 4. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie Powiatu Kolbuszowskiego (stan na 2013 r.).	13
Tabela 5. Charakterystyka sieci gazowej na terenie Powiatu Kolbuszowskiego (stan na 2012 r.).	14
Tabela 6. Użytki ekologiczne Powiatu Kolbuszowskiego.	37

Tabela 7. Użytkowanie powierzchni ziemi na terenie Powiatu Kolbuszowskiego (stan na rok 2010). ..	45
Tabela 8. Zmienność odczynu gleby wraz ze zmianą zakresu odczynu pH.	45
Tabela 9. Uziarnienie gleb.	46
Tabela 10. Odczyn gleb.	46
Tabela 11. Substancje organiczne w glebach.	46
Tabela 12. Właściwości sorpcyjne gleb.	46
Tabela 13. Pozostałe właściwości gleb.	48
Tabela 14. Właściwości sorpcyjne gleb.	48
Tabela 15. Surowce naturalne występujące na terenie Powiatu Kolbuszowskiego.	49
Tabela 16. Ocena JCW na terenie Powiatu Kolbuszowskiego na podstawie badań w latach 2010-2013.	57
Tabela 17. Klasyfikacja wód podziemnych w punkcie pomiarowo-kontrolnym zlokalizowanym w Kolbuszowej w latach 2010-2013.	61
Tabela 18. Klasyfikacja wód podziemnych w punkcie pomiarowo-kontrolnym zlokalizowanym w miejscowości Cmolas w latach 2010-2013.	61
Tabela 19. Klasy stref i wymagane działania dla przypadków gdy dla zanieczyszczeń nie jest określony margines tolerancji.	66
Tabela 20. Klasy stref i wymagane działania dla przypadków gdy dla zanieczyszczeń jest określony margines tolerancji.	66
Tabela 21. Klasy stref i wymagane działania dla przypadków gdy dla zanieczyszczeń jest określony poziom docelowy.	66
Tabela 22. Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń ozonu z uwzględnieniem poziomu celu długoterminowego.	67
Tabela 23. Wynikowe klasy strefy podkarpackiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2013 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.	67
Tabela 24. Wynikowe klasy strefy podkarpackiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2013 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.	67
Tabela 25. Poziom stężeń poszczególnych zanieczyszczeń powietrza w obrębie Powiatu Kolbuszowskiego w roku 2013 uzyskanego na podstawie modelowania.	68
Tabela 26. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo).	74
Tabela 27. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza.	75
Tabela 28. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu.	77
Tabela 29. Wyniki badań hałasu komunikacyjnego na terenie Miasta Kolbuszowa w roku 2009.	79
Tabela 30. Przekroczenia wartości dopuszczalnych wskaźnika LN – Powiat Kolbuszowski.	82
Tabela 31. Przekroczenia wartości dopuszczalnych wskaźnika LDWN – powiat kolbuszowski.	83
Tabela 32. Poziomy dźwięku w powiecie kolbuszowskim. Wskaźnik L_N	83
Tabela 33. Poziomy dźwięku w powiecie kolbuszowskim. Wskaźnik L_{DWN}	84
Tabela 34. Ilość odebranych odpadów z terenu Powiatu Kolbuszowskiego (stan na rok 2013).	89
Tabela 35. Ilość odebranych odpadów w PSZOK na terenie Powiatu Kolbuszowskiego (stan na rok 2013).	96
Tabela 36. Plan operacyjny.	111
Tabela 37. Zestawienie wskaźników ogólne dla monitorowania osiągnięcia celów.	128

1. Wstęp

1.1. Cel i zakres opracowania

„Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021” jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ekologicznej na terenie powiatu. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, sporządzenie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Opracowanie jakim jest *Program Ochrony Środowiska* określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia dokumentu, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego

i przyspieszającego rozwiązywanie poszczególnych zagadnień. Niniejsze opracowanie zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska powiatu, przedstawia propozycje oraz opis zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska.

Przedmiotowy dokument wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla *Program Ochrony Środowiska*, a ocenę efektów jego realizacji, zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska, dokonuje się okresowo, co 2 lata.

Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu m.in. do gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej. W opracowaniu znajduje się ich charakterystyka, ocena stanu aktualnego oraz określenie stanu docelowego. Identyfikacja potrzeb gminy w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących przepisów prawnych, polega na sformułowaniu celów nadrzędnych oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie powiatu do roku 2021.

1.2. Opis przyjętej metodyki

Obowiązek wykonania Programu Ochrony Środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.), a w szczególności:

„Art. 17. 1. Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając wymagania, o których mowa w art. 14.

Projekty programów ochrony środowiska są opiniowane odpowiednio przez organ wykonawczy jednostki wyższego szczebla lub ministra właściwego do spraw środowiska. W miastach, w których funkcje organów powiatu sprawują organy gminy, program ochrony środowiska obejmuje działania powiatu i gminy.

Art. 18. 1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy.

Z wykonania programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.”

Ustawa – Prawo ochrony środowiska nie określa treści i zakresu programu ochrony środowiska, zwraca jednak uwagę (art. 17 pkt. 1), by uwzględniał on wymagania zawarte w art. 14 wynikające z polityki ekologicznej państwa:

„Art. 14. 1. Polityka ekologiczna państwa, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:

- cele ekologiczne,*
- priorytety ekologiczne,*
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,*
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.”*

Politykę ekologiczną państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

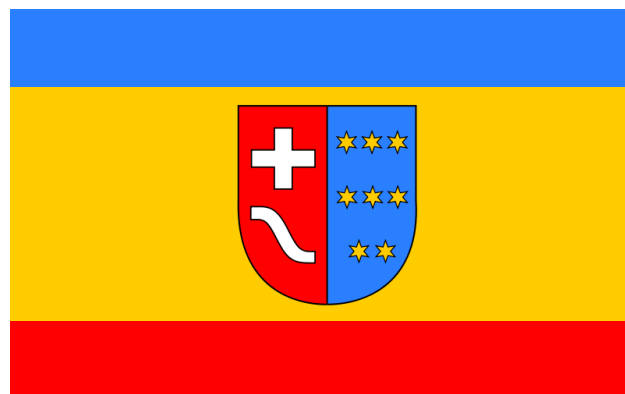
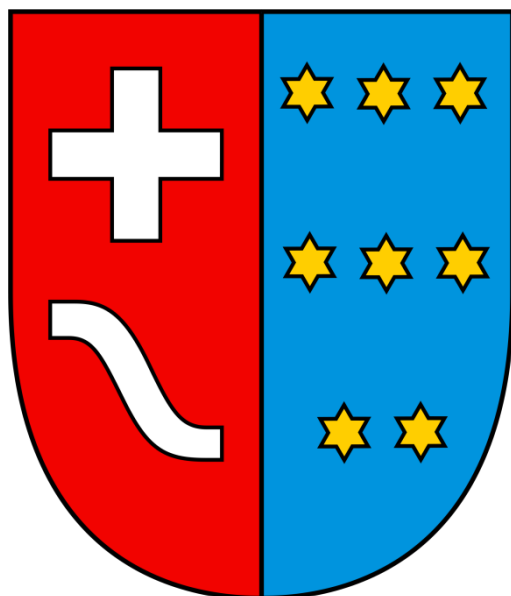
„Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021” został opracowany zgodnie z założeniami Polityki Ekologicznej Państwa.

2. Charakterystyka powiatu

2.1. Położenie

Powiat Kolbuszowski leży w północno-zachodniej części województwa podkarpackiego. Powiat od południowego-wschodu graniczy z powiatem rzeszowskim, od południowego-zachodu z powiatem ropczycko-sędziszowskim, od zachodu z powiatem mieleckim, od północny z powiatem tarnobrzeskim, natomiast od północnego wschodu z powiatami: niżańskim i stalowowolskim. Zgodnie z podziałem fizyko-geograficznym Polski wg Jerzego Kondrackiego Powiat Kolbuszowski leży w obrębie megaregionu Region Karpacki, w prowincji Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym, podprowincji Podkarpacie Północne makroregionu Kotlina Sandomierska, mezoregionu Płaskowyż Kolbuszowski.

Rysunek 1. Herb oraz flaga Powiatu Kolbuszowskiego.

źródło: wikipedia.pl

Rysunek 2. Powiat Kolbuszowski na tle województwa podkarpackiego.

Źródło: www.administracja.mac.gov.pl

W skład Powiatu Kolbuszowskiego wchodzi sześć z gmin z czego pięć to gminy wiejskie natomiast jedna to gmina miejsko-wiejska

Gminy wiejskie wchodzące w skład Powiatu Kolbuszowskiego:

- Niwiska,
- Cmolas,
- Majdan Królewski,
- Dzikowiec,
- Raniżów.

Gmina miejsko-wiejska wchodząca w skład Powiatu Kolbuszowskiego:

- Kolbuszowa,

Rysunek 3. Gminy Powiatu Kolbuszowskiego.

Źródło: www.administracja.mac.gov.pl

2.2. Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2013 roku Powiat Kolbuszowski zamieszkiwało 62 751 osób z czego 31 315 stanowili mężczyźni, natomiast 31 436 kobiety (stan na 31.12.2013r.). Powierzchnia powiatu wynosi 773,17 km² co wraz z liczbą zamieszkujących go ludzi daje gęstość zaludnienia na poziomie 81 os/km².

Tabela 1. Dane demograficzne (stan na 31.XII.2013r.).

Parametr	Jednostka miary	Wartość
Ludność według miejsca zameldowania		
Liczba ludności (ogółem)	osoba	62 751
Liczba kobiet	osoba	31 436
Liczba mężczyzn	osoba	31 315
Wskaźnik modułu powiatowego		

Parametr	Jednostka miary	Wartość
Gęstość zaludnienia	ilość osób / km ²	81
Ilość kobiet na 100 mężczyzn	osoba	100
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-	0,7
Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem		
W wieku przedprodukcyjnym	%	20,0
W wieku produkcyjnym	%	64,0
W wieku poprodukcyjnym	%	16,0

Źródło: GUS.

Informacje na temat wielkości bezrobocia na terenie Powiatu Kolbuszowskiego zestawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 2. Bezrobocie (stan na 31.XII.2013r.).

Parametr	Jednostka miary	Wartość
Bezrobotni zarejestrowani według płci		
Ogółem	osoba	4 180
Mężczyźni	osoba	2 198
Kobiety	osoba	1 982

Źródło: GUS.

2.3. Budowa geologiczna

Powiat Kolbuszowski leży obrębie mezoregionu Płaskowyż Kolbuszowski. Jest on zbudowany z utworów miocenkich przykrytych osadami epoki lodowcowej. Na terenie powiatu występują gliny, piaski, żwiry a także torf. Płaskowyż posiada lekko pofałdowaną strukturę terenu z wzniesieniami dochodzącymi do kilkudziesięciu metrów, co więcej na jego obszarze występują kompleksy wydmowe, gdzie wysokość wydmy dochodzi do 25 m.

2.4. Warunki klimatyczne

Powiat Kolbuszowski, tak jak cała Polska, leży w strefie klimatu umiarkowanego ciepłego przejściowego. Na terenie całego kraju dominują wilgotne masy powietrza polarno-morskiego oraz, w mniejszym stopniu, polarno-kontynentalnego. Efektem tego jest łagodny i ciepły klimat. Średnia roczna temperatura powietrza na terenie powiatu oscyluje wokół 8,0°C, średnie roczne opady wahają się pomiędzy 600mm a 700mm, natomiast długość okresu wegetacyjnego to około 220 dni. Na terenie Powiatu Kolbuszowskiego dominują wiatry wiejące z zachodu oraz południowego-zachodu.

2.5. Infrastruktura inżynieryjno-techniczna

2.5.1. Sieć wodociągowa

Powiat Kolbuszowski posiada wodociągową sieć rozdzielczą o długości 741,8 km z 13 878 połączeniami do budynków mieszkalnych oraz zbiorowego mieszkania. W 2013 roku dostarczono nią 1269,8 dam³ wody. Z sieci wodociągowej powiatu w 2012 roku korzystało 56 572* osób co dało 90,1%* ludności. W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę sieci wodociągowej na terenie Powiatu Kolbuszowskiego.

Tabela 3. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Powiatu Kolbuszowskiego (stan na 2013 r.).

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość
1.	długość czynnej sieci rozdzielczej	km	741,8
2.	połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	13 878
3.	woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	1269,8
4.	ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	56 572*
5.	% ludności korzystający z instalacji	%	90,1*
6.	Zużycie wody na jednego mieszkańca	m ³	20,2

Źródło: GUS.

2.5.2. Sieć kanalizacyjna

Powiat Kolbuszowski posiada sieć kanalizacyjną o długości 678,9 km z 8 067 połączeniami do budynków mieszkalnych oraz mieszkania zbiorowego. W 2013 roku odprowadzono nią 971 dam³. W roku 2012 z sieci kanalizacyjnej korzystało 29 992* osób co daje poziom skanalizowania powiatu wynoszący 47,8%*. W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu.

Tabela 4. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie Powiatu Kolbuszowskiego (stan na 2013 r.).

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość
1.	długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	678,9
2.	połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	8 067

* Dane dotyczą roku 2012, z uwagi na brak dostępności nowszych.

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość
3.	Ścieki odprowadzone	dam ³	971
4.	ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	29 992*
5.	% ludności korzystający z instalacji	%	47,8*

Źródło: GUS.

2.5.3. Sieć gazowa

Powiat Kolbuszowski dysponuje siecią rozdzielczą gazu ziemnego o długości 790 691 m z 11 934 czynnymi przyłączami. Zużycie gazu w 2012 roku wyniosło 5 354,6 tys. m³, z czego na ogrzewanie przypadło 3 579,3 tys. m³. Na terenie powiatu z sieci gazowej korzysta 39 150 osób co daje 62,4% mieszkańców. W poniższej tabeli przedstawiono szczegółową charakterystykę sieci gazowej występującej na terenie powiatu.

Tabela 5. Charakterystyka sieci gazowej na terenie Powiatu Kolbuszowskiego (stan na 2012 r.).

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość
1.	długość czynnej sieci ogółem	m	790 691
2.	długość czynnej sieci rozdzielczej	m	62 704
3.	czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	11 934
4.	zużycie gazu	tys.m ³	5 354,6
5.	zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	tys.m ³	3 579,3
6.	ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	39 150
7.	% ludności korzystający z instalacji	%	62,4

Źródło: GUS.

2.5.4. Sieć drogowa

Przez teren Powiatu Kolbuszowskiego przebiegają ważne drogi mające znaczenie dla powiązania jej z innymi jednostkami administracyjnymi i gospodarczymi kraju. Układ drogowy tworzą:

- Drogi krajowe:
 - Droga nr 9 – Radom-Rzeszów,
- Drogi wojewódzkie:
 - Droga wojewódzka nr 875 - Mielec-Leżajsk,

- Droga wojewódzka nr 860 -Majdan Królewski – Nisko,
- Droga wojewódzka nr 872 - Majdan Królewski - Baranów Sandomierski,
- Droga wojewódzka nr 987 - Kolbuszowa – Sędziszów Małopolski,
- Drogi powiatowe,
- Drogi gminne,
- Drogi wewnętrzne,

3. Założenie programowe

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021” powinien być zgodny z następującymi dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, wojewódzkiego oraz powiatowego:

- *Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,*
- *Krajowym Planem Gospodarki Odpadami,*
- *Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego,*
- *Polityką Ekologiczną Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,*
- *Programem Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego,*
- *Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,*
- *Programem Usuwania Azbestu z Terenu Województwa Podkarpackiego do roku 2032.*

3.1. Dokumenty o zasięgu krajowym

3.1.1 Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej państwa

Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

Podstawowym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego społeczeństwa polskiego oparte przede wszystkim o zasady zrównoważonego rozwoju (zgodnie z art. 5 Konstytucji RP). Kryteria rozwoju zrównoważonego powinny być uwzględnione we wszystkich dokumentach strategicznych sektorów gospodarczych.

Główne cele wynikające z polityki ekologicznej państwa dotyczące Powiatu Kolbuszowskiego to:

1. W zakresie poprawy jakości środowiska:

- osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych poprzez uporządkowanie gospodarki ściekami komunalnymi oraz zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł rozproszonych, trafiających do wód wraz ze spływami powierzchniowymi,
- spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza,
- minimalizacja zagrożenia mieszkańców powiatu ponadnormatywnym hałasem,
- wprowadzenie kompleksowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

2. W zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego:

- zachowanie różnorodności biologicznej i ochrona krajobrazu,
- utrzymanie i rozwój terenów zieleni miejskiej.

3. W zakresie zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii:

- wprowadzanie nowoczesnych technologii w przemyśle i energetyce w celu zmniejszenia wodochłonności, materiałochłonności, energochłonności i odpadowości produkcji oraz redukcji emisji zanieczyszczeń do środowiska,
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

4. W zakresie zadań systemowych:

- zapewnienie włączenia celów ochrony środowiska do ustaleń zawartych we wszystkich dokumentach strategicznych i przeprowadzenia oceny skutków ekologicznych ich realizacji przed ich zatwierdzeniem,
- upowszechnienie Systemów Zarządzania Środowiskowego,
- zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie, współpraca z sąsiednimi gminami.

3.1.2. Uwarunkowania wynikające z Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych wraz z aktualizacją I, II i III.

„Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych”, ma za zadanie realizację celów wyznaczonych w Dyrektywie Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG). Według ww. dyrektywy należy zapewnić do 2015 r. doprowadzenia systemami kanalizacji zbiorczej ścieków komunalnych z aglomeracji do oczyszczalni przy zapewnionym stopniu obsługi aglomeracji tymi systemami na odpowiednim poziomie.

3.1.3. Uwarunkowania wynikające z Krajowego i Wojewódzkiego Programu Usuwania Azbestu

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, Program Usuwania Azbestu z Terenu Województwa Podkarpackiego do roku 2032

Cele nadrzędne dokumentów to:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu;
- likwidacja szkodliwego oddziaływania na środowisko.

Cele określone w dokumentach osiągnąć będą poprzez realizację wzajemnie uzupełniających się zadań, na trzech poziomach: krajowym, wojewódzkim i lokalnym, finansowanych ze środków publicznych i prywatnych.

3.1.4. Uwarunkowania wynikające z Krajowego Planu Gospodarki Odpadami Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014

Celem KPGO 2014 oraz WPGO jest wprowadzenie w Polsce efektywnego systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadami zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska.

Cele nadrzędne to:

- przerwanie powiązania pomiędzy rosnącą ilością odpadów a wzrostem gospodarczym oraz kładzenie nacisku na zapobieganie powstawaniu odpadów i na ponowne ich użycie;
- zwiększenie udziału odzysku, a w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych, oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska;
- zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów;
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów;
- utworzenie i uruchomienia bazy danych o produktach, opakowaniach i gospodarce odpadami.

3.2. Dokumenty o zasięgu wojewódzkim

3.2.1. Uwarunkowania wynikające z Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego

Odpady komunalne:

1. Cele główne:

- Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, a także odzysk energii z odpadów,
- Objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych i budowlanych wszystkich mieszkańców województwa,
- Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

2. Cele szczegółowe:

- Objęcie wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 2015 roku.
- Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie. Do roku 2020 dopuszcza się składowanie nie więcej niż 35% tych odpadów wytwarzanych w województwie podkarpackim w stosunku do ich ilości wytworzonej w roku 1995.
- Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych na poziomie minimum 50% ich masy do końca 2020 roku.
- Wydzielenie odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych i poddanie procesom odzysku i unieszkodliwiania. Zakłada się następujący rozwój systemu selektywnego gromadzenia odpadów wielkogabarytowych i uzyskanie następujących poziomów odzysku:
 - Rok 2017: 80%
 - Rok 2020: 95%
- Wydzielenie odpadów budowlano-remontowych ze strumienia odpadów komunalnych i poddanie ich procesom odzysku i unieszkodliwiania.

Przewiduje się następujące poziomy odzysku odpadów budowlano-remontowych:

- Rok 2017: 55%
- Rok 2020: 70%
- Wydzielenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych i poddanie ich procesom unieszkodliwiania. Przewiduje się osiągnięcie następujących poziomów selektywnego gromadzenia odpadów niebezpiecznych na terenie gmin celem ich przekazania do centralnych obiektów unieszkodliwiania:
 - Rok 2017: 60%
 - Rok 2020: 95%
- Zmniejszenie masy składowanych odpadów do max. 60% wytworzonych odpadów do końca roku 2014.

Odpady niebezpieczne:

1. Cele szczegółowe:

- Sukcesywna likwidacja odpadów zawierających PCB o stężeniu poniżej 50 ppm,
- Utrzymanie poziomu odzysku olejów odpadowych na poziomie co najmniej 50%, a recyklingu rozumianego jako regeneracja na poziomie co najmniej 35%,
- Dążenie do pełnego wykorzystania mocy przerobowych instalacji do regeneracji olejów odpadowych,
- W okresie do 2023 r. podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych (w tym segregacji odpadów u źródła powstawania), co spowoduje zmniejszenie ilości odpadów innych niż niebezpieczne w strumieniu odpadów niebezpiecznych,
- Rozbudowa systemu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów, który pozwoli na osiągnięcie poziomów zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych, w wysokości co najmniej 45% masy wprowadzonych baterii i akumulatorów przenośnych do roku 2016,
- Osiągnięcie poziomów wydajności recyklingu zużytych baterii i akumulatorów – co najmniej 65% ich masy.
- Utrzymanie poziomów odzysku i recyklingu zużytego sprzętu elektronicznego na założonych w programie poziomach,
- Osiągnięcie poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych w wysokości co najmniej 4 kg/mieszkańca/rok,
- Wyznacza się następujące minimalne poziomy odzysku i recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, odniesione do masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu w skali roku:
 - 85% i 80% do końca 2014 roku,
 - 95% i 85% od dnia 1 stycznia 2015 r.
- Zakłada się osiągnięcie celów określonych w przyjętym w dniu 15 marca 2010 r. przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej „Programie Oczyszczania

Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” oraz „Wojewódzkim programie usuwania azbestu na lata 2009 - 2032”.

- Zakłada się sukcesywne zagospodarowanie odpadów materiałów wybuchowych, poprzez kontynuację dotychczasowego sposobu zagospodarowania zbędnych środków bojowych.

Odpady inne niż niebezpieczne:

1. Cele szczegółowe:

- W perspektywie do 2023 r. podstawowym celem jest utrzymanie dotychczasowego poziomu odzysku zużytych opon na poziomie co najmniej 75%, a recyklingu na poziomie co najmniej 15%,
- Do 2020 r. poziom przygotowania do ponownego użycia, recyklingu oraz innych form odzysku materiałów budowlanych i rozbiórkowych powinien wynosić minimum 70% wagowo,
- W perspektywie do 2023 r. podstawowe cele w gospodarce komunalnymi osadami ściekowymi są następujące:
 - Od 1 stycznia 2013 r. zagospodarowanie osadów ściekowych metodami innymi niż składowanie,
 - Zwiększenie ilości komunalnych osadów ściekowych przekształcanych metodami termicznymi,
 - Maksymalizacja stopnia wykorzystania substancji biogenych zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego, chemicznego oraz środowiskowego,
- Do roku 2023 zakłada się zmniejszenie masy składowanych odpadów biodegradowalnych, nie będących odpadami komunalnymi, do poziomu nie więcej niż 40% masy wytworzonych odpadów.
- Rozbudowa systemu gospodarowania odpadami opakowaniowymi, aby osiągnąć procentowe cele zaplanowane w programie. W latach następnych poziomy te należy utrzymać,

3.2.2. Uwarunkowania wynikające z Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019

Ochrona i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych:

Cele średniookresowe:

1. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.
2. Zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa.

Cele krótkookresowe:

1. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.
2. Zaspokojenie potrzeb ilościowych i jakościowych na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych.

Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska

Cel średniokresowe:

1. Minimalizowanie skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych, zapobieganie poważnym awariom oraz dostęp do wiarygodnych informacji o stanie środowiska.

Cele krótkookresowe:

1. Zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wód oraz retencja.
2. Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.
3. Wdrażanie istniejących przepisów prawnych i skuteczne ich egzekwowanie oraz wspieranie inwestycji związanych z udoskonalaniem systemów wykrywania, alarmowania oraz wczesnego ostrzegania o zagrożeniach a także zakup sprzętu ratowniczego.
4. Realizacja Systemu Osłony przeciwosuwiskowej (SOPO).

Gospodarka odpadami

Cele średniokresowe:

1. Ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów oraz poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi.

Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu

Cele średniokresowe:

1. Osiągnięcie oraz utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza atmosferycznego.
2. Przeciwdziałanie globalnym zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.

Cele krótkookresowe:

1. Poprawa stanu jakości powietrza w rejonach występowania stwierdzonych przekroczeń wartości kryterialnych pyłu PM10, pyłu PM2,5 oraz benzo(a)pirenu poprzez ograniczenie ich emisji.

Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych i energooszczędność

Cele średniokresowe:

1. Wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto w województwie (do 15% w 2020 roku).
2. Zmniejszanie energochłonności gospodarki, zarówno w zakresie procesów wytwórczych, jak i świadczenia usług oraz konsumpcji.

Cel krótkookresowy:

1. Wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych.

Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów

Cele średniookresowe:

1. Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej.
2. Przywracanie drożności lądowych i wodnych korytarzy ekologicznych umożliwiających przemieszczanie się zwierząt i funkcjonowanie populacji w regionie.
3. Podnoszenie wartości krajobrazu na szczeblu lokalnym i regionalnym poprzez działania skierowane na ochronę, zrównoważone gospodarowanie, planowanie i odtwarzanie krajobrazów oraz uaktywnianie społeczeństwa w decydowaniu o losie otaczającego krajobrazu.
4. Zachowanie korzystnego wpływu lasu na równowagę środowiska i warunki życia ludzi, w szczególności ochrona, zwiększanie, i przywracanie biologicznej różnorodności lasów na poziomie ekosystemowym, gatunkowym i genetycznym.
5. Utrzymanie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych, umożliwiających zachowanie i odtworzenie funkcji lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych zgodnie z warunkami ekologicznymi istniejącymi w planowanych obszarach nasadzeń.
6. Edukacja ekologiczna dotycząca racjonalnego użytkowania zasobów leśnych.

Cele krótkookresowe:

1. Realizacja zobowiązań międzynarodowych w zakresie ochrony przyrody oraz zobowiązań wynikających z ustawy o ochronie przyrody.
2. Opracowanie planów ochrony parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszaru Natura 2000 Bieszczady, planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, a także metod ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które są zagrożone.
3. Ochrona terenów zieleni miejskiej, wiejskiej oraz krajobrazu.
4. Wdrażanie zasad ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów leśnych odpowiadającym kryteriom ustalonym dla Europy, na podstawie konwencji i porozumień międzynarodowych.
5. Intensyfikacja działań ukierunkowanych na prowadzenie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
6. Kształtowanie właściwej struktury gatunkowej i wiekowej lasów, z zachowaniem ich bogactwa biologicznego.

Ochrona przed hałasem

Cel średniookresowy:

1. Zmniejszenie uciążliwości hałasu, poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów.

Cel krótkookresowy:

1. Zmniejszenie zagrożenia ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza komunikacyjnym na obszarach o największym zagrożeniu.

Ochrona zasobów kopalin

Cel średniookresowy:

1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych.

Cel krótkookresowy:

1. Racjonalne gospodarowanie zasobami surowców mineralnych wraz z minimalizacją wpływu eksploatacji na środowisko, prowadzenie prac rozpoznawczych i dokumentacyjnych oraz optymalizacja i wzmocnienie ochrony zasobów kopalin.

Ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb

Cele średniookresowe:

1. Przywracanie funkcji użytkowych i przyrodniczych terenom zdegradowanym oraz ich rekultywacja i włączenie do obiegu gospodarczego.
2. Identyfikacja i likwidacja zagrożeń powierzchni ziemi.
3. Ochrona zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego przed ich przeznaczeniem na inne cele.

Cele krótkookresowe:

1. Rekultywacja i zagospodarowanie terenów zdegradowanych, stwarzających największe zagrożenia dla środowiska i bezpieczeństwa ludzi.
2. Ograniczanie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe.

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Cele średniookresowe:

1. Ochrona mieszkańców i środowiska przed działaniem promieniowania elektromagnetycznego.

Cele krótkookresowe:

1. Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych, oraz uzupełnianie bazy danych dotyczących źródeł promieniowania.

4. Rozwiązania systemowe

4.1. Edukacja ekologiczna

Warunkiem niezbędnym w realizacji celów *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021* jest świadomość ekologiczna mieszkańców. Edukacja ekologiczna na terenie Powiatu Kolbuszowskiego powinna być realizowana zgodnie z „*Narodowym Programem Edukacji Ekologicznej*”.

Narodowy Program Edukacji Ekologicznej

Początki edukacji ekologicznej sięgają 1992 roku, kiedy to miał miejsce Szczyt Ziemi w Rio de Janeiro. Wówczas powstał dokument „Globalny Program Działań”, z którego wynika światowy nakaz powszechnej edukacji ekologicznej.

Stwierdzono w nim, że władze lokalne 179 państw, które podpisały dokument z Rio de Janeiro, „*powinny przeprowadzić konsultację ze swoimi obywatelami i sporządzić – lokalną Agendę 21 dla własnych społeczności.*”

W skali naszego kraju taki dokument to „*Polityka Ekologiczna Państwa*” przyjęta przez Sejm w 1992 roku. Natomiast „*Polska Strategia Edukacji Ekologicznej*” jest rozwinięciem zadań dotyczących edukacji ekologicznej i została opracowana przez samodzielny zespół ds. Edukacji Ekologicznej w Ministerstwie Środowiska.

Zgodnie z zapisami art. 5 Konstytucji RP, uchwalonej w 1997 roku, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

„*Narodowy Program Edukacji Ekologicznej*” (NPEE), będący rozwinięciem i konkretyzacją zapisów „*Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej*” (NSEE), jest pierwszym dokumentem z zakresu tej problematyki, określającym podstawowe zadania edukacyjne, podmioty odpowiedzialne za ich realizację, możliwości i źródła finansowania, a także harmonogram ich wdrażania. Dokument ten, z uwagi na swoje przesłanie, sposób tworzenia i konstrukcję powinien stać się swoistą polską AGENDĄ 21.

Doświadczenia gromadzone zarówno w trakcie prac nad NSEE jak i w procesie tworzenia tego dokumentu wskazują, że różnorodne przedsięwzięcia określane mianem edukacji ekologicznej, bardzo popularne w wielu kręgach, często nie noszą znamion działań o charakterze systemowym o jasno sformułowanych celach i z poprawnie opisaną procedurą ewaluacyjną.

Ten dokument powinien stać się podstawą tworzenia systemu edukacji ekologicznej (EE) realizującej cele pożądane społecznie. Winien on eliminować działania pozorne i mało efektywne, czerpiąc inspiracje z życia społeczeństwa pragnącego zachować zdrowe środowisko oraz jego walory dla przyszłych pokoleń zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Główne cele „Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej” to:

- 1) Wdrożenie zaleceń *Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej* z uwzględnieniem zmian zachodzących w procesie reformowania Państwa oraz integracji z Unią Europejską;
- 2) Stworzenie mechanizmów pozwalających sprostać wyzwaniom związanym z wdrażaniem idei i zasad rozwoju zrównoważonego, pozwalających kształtować świadomość ekologiczną w warunkach demokratyzacji życia społecznego i wzrastającej roli komunikacji społecznej;
- 3) Zwiększenie efektywności edukacji ekologicznej przez promowanie najskuteczniejszych jej form i najważniejszych treści, wskazanie sposobów optymalnej alokacji środków finansowych, uporządkowanie przepływu informacji i decyzji z wykorzystując najlepsze krajowe i zagraniczne doświadczenia.

Cele operacyjne „Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej”:

- 1) Dokonanie kompleksowej, empirycznej diagnozy funkcjonowania edukacji ekologicznej w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem jej źródeł, priorytetów i stosowanych w niej metod i procedur wdrożenia;
- 2) Dostarczenie informacji o optymalnym systemie edukacji ekologicznej w kraju i o warunkach dochodzenia do takiego systemu;
- 3) Wypełnienie zobowiązań wynikających z sygnowanych przez RP porozumień międzynarodowych;
- 4) Inspirowanie potencjalnych podmiotów do tworzenia branżowych, resortowych, regionalnych, lokalnych, instytucjonalnych oraz innych programów edukacji ekologicznej;
- 5) Stworzenie jednolitego dokumentu pozwalającego monitorować rozwój edukacji ekologicznej w Polsce w kontekście oczekiwań społecznych i możliwości realizacyjnych.

Program nauczania

Przedszkola – w programie nauczania przedszkolnego treści ekologiczne zawarte są w części haseł dotyczących środowiska, pór roku i towarzyszących im przemian w przyrodzie. Od świadomości ekologicznej nauczyciela przedszkola zależy jak dalece potrafi program nauczania w przedszkolu nasycić treściami ekologicznymi, co potrafi przekazać uczniom w trakcie zabaw, spacerów, czy zajęć plastycznych.

Szkoła podstawowa i gimnazjum – edukacja ekologiczna w szkołach podstawowych prowadzona jest na przyrodzie lub na innych przedmiotach w postaci ścieżki edukacyjnej.

Ścieżka edukacyjna to zestaw treści i umiejętności o istotnym znaczeniu wychowawczym, których realizacja może odbywać się w ramach nauczania przedmiotów (bloków przedmiotowych) lub w postaci odrębnych zajęć.

Celami ogólnymi edukacji ekologicznej są:

- 1) Uświadamianie zagrożeń środowiska przyrodniczego, występujących w miejscu zamieszkania.
- 2) Budzenie szacunku do przyrody.

- 3) Rozumienie zależności istniejących w środowisku przyrodniczym.
- 4) Zdobywanie umiejętności obserwacji zjawisk przyrodniczych i ich opisu.
- 5) Poznanie współzależności człowieka i środowiska.
- 6) Wyrobienie poczucia odpowiedzialności za środowisko.
- 7) Rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska.

Ścieżka edukacyjna:

- 1) Program ścieżki edukacyjnej łączy ogólne treści niezbędne w edukacji ekologicznej w gimnazjum. Tymi koniecznymi treściami są:
- 2) Przyczyny i skutki niepożądanych zmian w atmosferze, biosferze, hydrosferze i litosferze.
- 3) Różnorodność biologiczna (gatunkowa, genetyczna, ekosystemów) – znaczenie jej ochrony.
- 4) Żywność – oddziaływanie produkcji żywności na środowisko.
- 5) Zagrożenia dla środowiska wynikające z produkcji i transportu energii; energetyka jądrowa – bezpieczeństwo i składowanie odpadów.

Program ten uszczegóławia powyższe treści, a w kilku miejscach wykracza poza nie. Dotyczy to szczególnie tych treści, które mają nawiązywać do własnego doświadczenia dziecka i jego znajomości najbliższej okolicy oraz regionu. Program koncentruje się wokół:

- 1) Zagadnień zmienności w środowisku: naturalnej, jako tła porównawczego oraz zależnej od działalności człowieka w środowisku.
- 2) Najważniejszych problemów ekologicznych współczesnego świata.
- 3) Sposobów gospodarowania w miejscu swojego zamieszkania.
- 4) Wartości, jaką stanowi różnorodność biologiczna.

W realizacji programu tak w szkole podstawowej jak i w gimnazjum ważne jest:

- 1) Prowadzenie lekcji terenowych: obserwacji i prostych badań w terenie
- 2) Preferowanie metod aktywizujących uczniów, takich jak: praca z mapą w terenie, zbieranie danych i ich opracowanie, dyskusje, debaty, wywiady, reportaże, ankietowanie, podejmowanie decyzji – metodą drzewa decyzyjnego, tworzenie „banków pomysłów”, metaplanów itp.
- 3) Porównywanie zjawisk, procesów, problemów występujących w najbliższej okolicy z podobnymi i odmiennymi w innych regionach, krajach, kontynentach.
- 4) Stosowanie różnorodnych skal przestrzennych prowadzących do porównywania i odróżniania zjawisk, procesów, przyczyn i skutków.
- 5) Wykorzystywanie na lekcjach danych liczbowych, tabel, map, wykresów, zdjęć, rycin w celu kształcenia umiejętności interpretacji zawartych w nich informacji.
- 6) Organizowanie wspólnych, wcześniej zaprojektowanych przez uczniów działań w najbliższym środowisku, prowadzących do pozytywnych zmian.
- 7) Ukazywanie pozytywnej działalności człowieka w środowisku, jako dróg właściwego i realnego rozwiązywania problemów ekologicznych.
- 8) Głoszenie idei, haseł proekologicznych, które są zgodne z własnymi czynami.
- 9) Integrowanie i korelowanie treści nauczania w obrębie różnych przedmiotów i bloków przedmiotowych.

Szkoły średnie

Geografia – wśród celów nauczania geografii w szkole średniej możemy znaleźć: zdobycie wiedzy o środowisku i relacjach w nim zachodzących; zrozumienie przez uczniów złożoności procesów, którym podlega środowisko i konieczności zachowania równowagi w środowisku.

W treściach kształcenia problemy ekologiczne przewijają się często np.:

- zanieczyszczenie i ochrona wód, zanieczyszczenie i ochrona powietrza, zagrożenie i ochrona lasów, motywy i zasady racjonalnej gospodarki, zasobami naturalnymi, uciążliwość przemysłu dla środowiska i zdrowia ludzi, przemiany środowiska w wyniku prowadzenia gospodarki rolnej;
- racjonalne gospodarowanie środowiskiem, wyczerpywanie się możliwości produkcyjnych biosfery, urbanizacja, racjonalne gospodarowanie energią, zagrożenie ekologiczne związane z transportem, oraz odpowiedzialność jednostek i społeczeństw za lokalne środowisko, stanowiące część przestrzeni globalnej.

Biologia i ochrona środowiska – hasła programowe, które wchodzi w skład materiału z ekologii i ochrony środowiska to m.in.:

- przyrodnicze podstawy kształtowania środowiska;
- populacja – struktura,
- dynamika; biocenoza – podstawowe poziomy troficzne;
- ekosystem – struktura krążenia materii i przepływ energii, produktywność ekosystemów; homeostaza;
- sukcesja;
- stan zasobów w Polsce i na świecie;
- zasoby odnawialne i nieodnawialne;
- racjonalna gospodarka zasobami;
- planowanie przestrzenne;
- kształtowanie krajobrazu;
- degradacja środowiska i sposoby jej przeciwdziałania;
- ekologiczne podstawy rekultywacji środowisk zniszczonych;
- organizacja ochrony środowiska w Polsce.

Hasła te poparte są analizą materiałów źródłowych dotyczących aktualnych problemów ochrony środowiska – parków narodowych, rezerwatów przyrody, roślin i zwierząt chronionych, oraz wpływem zanieczyszczeń środowiska na zdrowie człowieka.

Na obszarze Powiatu Kolbuszowskiego występują również inne formy edukacji ekologicznej dostępnej dla mieszkańców. Duży wkład w edukację ekologiczną ma Nadleśnictwo Kolbuszowa. Przy Nadleśnictwie funkcjonuje Centrum Edukacji Ekologicznej w Świerczowie, którego zadaniem jest poszerzanie wiedzy dzieci i młodzieży z zagadnień związanych z leśnictwem oraz ochroną środowiska. W centrum istnieje diorama ze zwierzętami oraz salka wykładowa. Ponadto w szkółce leśnej w Świerczowie funkcjonuje tzw. zielona klasa. Prócz tego na terenie Nadleśnictwa znajdują się ścieżki edukacyjne:

- Ścieżka edukacyjna „Morgi”,
- Ścieżka edukacyjna „Świerczówka”,
- Ścieżka edukacyjna „Maziarnia”,

- Ścieżka edukacyjna „Dymarka”,
- Ścieżka edukacyjna „Białkówka”,

Mieszkańcy powiatu kleszewskiego mogą także brać udział w akcjach ekologicznych organizowanych przez jednostki administracyjne oraz szkoły. Można do nich zaliczyć:

- Akcja „Sprzątanie świata”,
- Obchody „Dnia Ziemi”,
- Konkursie powiatowym „Drzewko za butelkę”,
- Powiatowym konkursie Ochrony Środowiska,
- Konkursy o tematyce ekologicznej organizowane przez szkoły oraz przedszkola,

4.1.1. Cele i strategia działań

Cel średniookresowy do roku 2021:

Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców Powiatu Kolbuszowskiego

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w celu podnoszenia świadomości w zakresie szkodliwości spalania odpadów oraz węgla o słabej kaloryczności i wysokiej zawartości siarki w przydomowych kotłowniach.	Powiat Kolbuszowski, Gminy
2.	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie wprowadzenia nowego systemu gospodarki odpadami ze szczególnym uwzględnieniem selektywnego zbierania odpadów komunalnych.	Powiat Kolbuszowski, Gminy, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy zajmujący się zbiórką odpadów komunalnych
3.	Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w zakresie odnawialnych źródeł energii.	Powiat Kolbuszowski, Gminy
4.	Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w zakresie ochrony przyrody.	Powiat Kolbuszowski, Gminy, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Lasy Państwowe
5.	Organizacja imprez masowych (np. Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata).	Powiat Kolbuszowski, Gminy
6.	Zrównoważony rozwój szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych, mający na celu promocję walorów przyrodniczych gminy.	Powiat Kolbuszowski, Gminy
7.	Prowadzenie szkoleń z zakresu dobrych praktyk rolniczych oraz upraw ekologicznych.	Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
8.	Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w celu podnoszenia świadomości w zakresie racjonalnej gospodarki nawozami.	Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Podkarpacki Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

4.2. Poważne awarie

4.2.1. Stan aktualny

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.), mówiąc o:

- a) „poważnej awarii - rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.
- b) „poważnej awarii przemysłowej” – rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie”.

Obejmują one takie rodzaje zdarzeń jak:

1. pożary na dużych obszarach, pożary długo trwające, a także pożary towarzyszące awariom z udziałem materiałów niebezpiecznych, które powodują zniszczenie lub zanieczyszczenie środowiska;
2. awarie i katastrofy w zakładach przemysłowych, transporcie, rozładunku i przeładunku materiałów niebezpiecznych i innych substancji, powodujących zanieczyszczenie środowiska;
3. awarie budowli hydrotechnicznych, powodująca zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska;
4. klęski żywiołowe, powodujące zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska.

Jak wynika z informacji udostępnionych przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Kolbuszowej, według stanu na rok 2014 na terenie Powiatu Kolbuszowskiego znajduje się jeden Zakład Dużego Ryzyka (ZDR). Jest to zlokalizowany w miejscowości Widelka zakład ORLEN PETRO-TANK sp. z o. o. w Widelce posiadający zdolność magazynowania 5.000 ton etyliny, 5.000 ton oleju napędowego i opałowego oraz 270 ton gazu propan-butan.

Należy zaznaczyć, iż zagrożenie spowodowania poważnej awarii wynikać może także z transportu substancji niebezpiecznych. Przez teren Powiatu Kolbuszowskiego przebiega droga krajowa numer 9, którą może następować transport substancji chemicznych. Należy pamiętać także o tym, iż paliwa płynne przewożone są praktycznie po wszystkich drogach gdzie występują stacje paliw płynnych.

4.2.2 Zagrożenia

Na terenie Powiatu Kolbuszowskiego występuje jeden zakład klasyfikowany jako ZDR, jednakże przez jej obszar lub w pobliżu przebiegają trakty komunikacyjne, po których transportowane są substancje niebezpieczne. Może to generować zagrożenia wystąpienia poważnej awarii.

4.2.3 Cele i strategia działań

Cel średniookresowy do roku 2021:

Minimalizowanie skutków negatywnych zjawisk naturalnych, zapobieganie poważnym awariom, dostęp do wiarygodnych informacji o stanie środowiska

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Nadzór nad zakładami zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZDR, ZZR).	Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Rzeszowie
2.	Prowadzenie rejestru zakładów zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZDR, ZZR).	Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Rzeszowie, Państwowa Straż Pożarna
3.	Prowadzenie polityki przestrzennej w kierunku zmniejszenia zagrożenia dla środowiska oraz zdrowia i życia ludzi. Zamieszczenie stosownych zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań przestrzennych oraz strategii rozwoju.	Gminy

5. Ochrona zasobów naturalnych

5.1. Lasy

5.1.1. Stan aktualny

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż powierzchnia lasów na terenie Powiatu Kolbuszowskiego wynosi 27759,71 ha, co daje lesistość na poziomie 35,9%. Wskaźnik lesistości gminy jest wyższy niż średnia krajowa, która wynosi 29,2%. Strukturę gruntów leśnych w 2013 roku na terenie Powiatu Kolbuszowskiego przedstawiono poniżej.

Lasy								
Jednostka administracyjna		Powiat Kolbuszowski	Majdan Królewski	Dzikowiec	Niwiska	Raniżów	Cmolas	Kolbuszowa
Powierzchnia ogółem	ha	27759,71	6467,78	4845,80	4337,64	2038,04	6113,53	3956,92
Lesistość	%	35,9	41,76	39,9	45,7	21,1	45,6	23,2
Lasy publiczne ogółem	ha	20128,71	5367,78	3633,80	3263,64	835,04	4205,53	2822,92
Lasy publiczne Skarbu Państwa	ha	19357,42	5134,98	3536,31	3222,74	518,64	4173,83	2770,92
Lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	19315,68	5127,46	3535,12	3219,04	509,26	4167,20	2757,60
Lasy prywatne ogółem	ha	7631,00	1100,00	1212,00	1074,00	1203,00	1908,00	1134,00
Zalesienia	ha	10,60	b.d.	2,50	2,00	2,50	2,40	1,20

Źródło: GUS

Większość powiatu znajduje się w zasięgu Nadleśnictwa Kolbuszowa. Zgodnie z danymi Nadleśnictwa dominującymi zbiorowiskami leśnymi na terenie gminy są:

- **Bór świeży** – powstaje na glebach rdzawych oraz bielicowych. W drzewostanie dominują sosny z domieszkami świerka, brzozy brodawkowej oraz jodły. Podszycie najczęściej tworzą jałowce, dęby bezszypułkowe oraz jarzęby, natomiast runo złożone jest z mchów, borówki czernicy oraz roślin wierzchlinowatych.
- **Bór mieszany świeży** – występuje na dość ubogich glebach bielicowych oraz rdzawych utworzonych na piaskach i żwirach utworzonych w czasie procesów akumulacyjnych. Do gatunków głównych tego siedliska leśnego zalicza się sosny oraz świerki. Domieszkowo mogą także występować: buk, dęby, lipy, brzozy, jodły oraz modrzewie. W podszyciu napotyka się jałowce, jarzęby, leszczyny, kruszyny, trzmieliny oraz wiciokrzew pomorski. W skład runa borów mieszanych świeżych wchodzi: borówka czernica, konwalia majowa, konwalijka dwulistna, malina kamionka, kłosownica leśna czy orlica pospolita.
- **Las świeży** – zajmuje siedliska żyzne oraz bardzo żyzne. Tworzy się na glebach brunatnych oraz płowych. Główny drzewostan tworzy dąb szypułkowy, buk, świerk oraz jodła z domieszkami modrzewia, lipy, klonu, jawora, osiki oraz grabu. W podszyciu napotyka się leszczynę, trzmielinę, kruszynę, jarzab, głóg, dereń, porzeczkę alpejską oraz bez czarny. Runo tych siedlisk leśnych jest tworzone przez rośliny kwitnące wiosną – przed drzewostanem. Jest to spowodowane zwartym drzewostanem i mniejszą ilością słońca przedostającego się do niższych partii lasu.
- **Las mieszany świeży** – występuje na glebach brunatnych oraz płowych, rzadziej na bielicach i glebach rdzawych. Główny drzewostan tworzy sosna, dąb, buk, świerk oraz jodła z domieszkami modrzewia, brzozy, osiki, lipy oraz klonu. W podszyciu napotyka się trzmielin, jarzab, leszczynę, kruszynę, wiciokrzew, głóg oraz dereń. Runo tych siedlisk leśnych jest tworzone przez kombinację roślin charakterystycznych dla lasów mieszanych oraz borów mieszanych.
- **Ols** – zajmuje siedliska bagienne z płytkimi wodami gruntowymi, często występuje w dolinach rzecznych oraz wokół jezior. Tworzy się na torfach niskich. Główny drzewostan tworzy olsza czarna z domieszkami jesionu, brzozy omszonej oraz świerka. W podszyciu napotyka się kruszynę, leszczynę, czeremchę, jarzab, bez czarny oraz czarna porzeczkę. Charakterystyczną cechą runa lasów olsowych jest występowanie roślin typowych dla lasów (mchy, paprocie) oraz roślin szuwarowych.
- **Bór wilgotny** – są to siedliska dość ubogie tworzące się na glebach piaszczystych typu glejowo-bielicowego, najczęściej w trefach przejściowych pomiędzy olsami a borami świeżymi. Przez większość roku siedliska te znajdują się pod wpływem wód gruntowych. Dominuje w nich sosna, rzadziej świerk z domieszkami brzozy brodawkowej i omszonej. Do gatunków podszyciowych należą: wierzby krzewiaste,

jarzab oraz kruszyna, natomiast runo tworzą: borówka czernica, rokiel, widłozab oraz gajnik.

- **Las wilgotny** - zajmuje siedliska żyzne i bardzo żyzne, wilgotne. Tworzy się na glebach brunatnych, murszowo-torfowych, murszowatych, gruntowo-glejowych oraz niektórych czarnych ziemiach. Główny drzewostan tworzy dąb szypułkowy oraz jesion z domieszkami wiązu, klonu, jawora, lipy, osiki oraz grabu. W podszyciu napotyka się kruszynę, leszczynę, czeremchę, jarzab, bez czarny, bez koralowy, porzeczkę czarną, dereń, trzmielinę oraz kalinę koralową. Runo tych siedlisk leśnych jest tworzone przez wysokie byliny, w tym dużą ilość roślin azotolubnych takich jak pokrzywy.
- **Las mieszany wilgotny** – występuje na średniożyznych i wilgotnych siedliskach, często w obniżeniach terenu, w których zalegać mogą wody gruntowe. Tworzy się na glebach bielcowych oglejonych, brunatnych a także na glebach murszowych oraz zdegradowanych czarnych ziemiach. Główny drzewostan tworzy sosna, dąb szypułkowy, świerk oraz jodła. W podszyciu napotyka się jarzab, leszczynę, kruszynę oraz czeremchę. Runo tych siedlisk leśnych jest tworzone przez rośliny wilgociolubne.

Lesistość na terenie Powiatu Kolbuszowskiego kształtuje się na bardzo dobrym poziomie, przekraczając poziomy docelowe zalesienia kraju do roku 2030.

5.1.2. Zagrożenia

Siedliska leśne występujące na terenie Powiatu Kolbuszowskiego są narażone na szereg zagrożeń dotyczących różnych elementów środowiska. Do najgroźniejszych należą:

- Szkodniki oraz pasożyty - Choroby wywoływane przez owady oraz grzyby stanowią duże zagrożenie dla terenów leśnych zwłaszcza, że w dalszym ciągu ich duża część to monokultury, które sprzyjają ich rozprzestrzenianiu. Zapobiega się temu zjawisku poprzez wprowadzania do zalesień domieszek innych gatunków drzew.
- Zanieczyszczenia powietrza pochodzenia przemysłowego oraz komunikacyjnego – Ten rodzaj zanieczyszczeń może niszczyć tkanki roślin lub wpływać na ograniczenie fotosyntezy. W większym stopniu dotyka on drzew iglastych. Jego wpływ jest większy w pobliżu tras komunikacyjnych oraz ośrodków przemysłowych.
- Pożary – Źródłem pożarów lasów z uwagi na rolniczy charakter gminy może być wypalanie traw. Innym zagrożeniem jest niewłaściwa gospodarka leśna czy ruch turystyczny. Aby zmniejszyć prawdopodobieństwo wystąpienia pożaru zaleca się przeprowadzanie akcji mających na celu edukację ludności w zakresie przeciwdziałania pożarom.
- Czynniki atmosferyczne – Czynnikiem atmosferycznym mającym największy wpływ na siedliska leśne może być wiatr, który przy dużym nasileniu może doprowadzić do złamania drzewa lub uszkodzeń systemu korzeniowego.

5.1.3. Cele i strategia działań

Cel średniookresowy do roku 2021:

Zachowanie korzystnego wpływu lasu na równowagę środowiska i warunki życia ludzi, w szczególności ochrona, zwiększanie, i przywracanie biologicznej różnorodności lasów na poziomie ekosystemowym, gatunkowym i genetycznym na terenie Powiatu Kolbuszowskiego

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Doskonalenie metod aktywnego przeciwdziałania zagrożeniom lasu w powiecie	Powiat, Gminy, Lasy Państwowe
2.	Zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych w istniejących kompleksach leśnych.	Powiat Kolbuszowski, Lasy Państwowe
3.	Realizacja zadań wynikających z planów urządzania lasów.	Nadleśnictwo, Gminy, Właściciele prywatny
4.	Realizacja Krajowego Planu Zwiększenia Lesistości na terenie gmin Powiatu Kolbuszowskiego	Nadleśnictwo, Gminy, Właściciele prywatny
5.	Uwzględnienie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego obszarów przeznaczonych pod zalesianie.	Gminy
6.	Uwzględnienie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.	Gmina Dzikowiec Lasy Państwowe
7.	Uwzględnianie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego form ochrony przyrody oraz obszarów przyrodniczo cennych.	Gmina Dzikowiec Lasy Państwowe

5.2. Ochrona przyrody

5.2.1. Stan aktualny

Na terenie Powiatu Kolbuszowskiego występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar Natura 2000,
- Rezerваты przyrody,
- Obszar chronionego krajobrazu,
- Użytki ekologiczne,
- Pomniki przyrody.

Obszary Natura 2000

Nazwa obszaru: Puszcza Sandomierska

Kod obszaru: PLB180005

Powierzchnia: 129115,6 ha

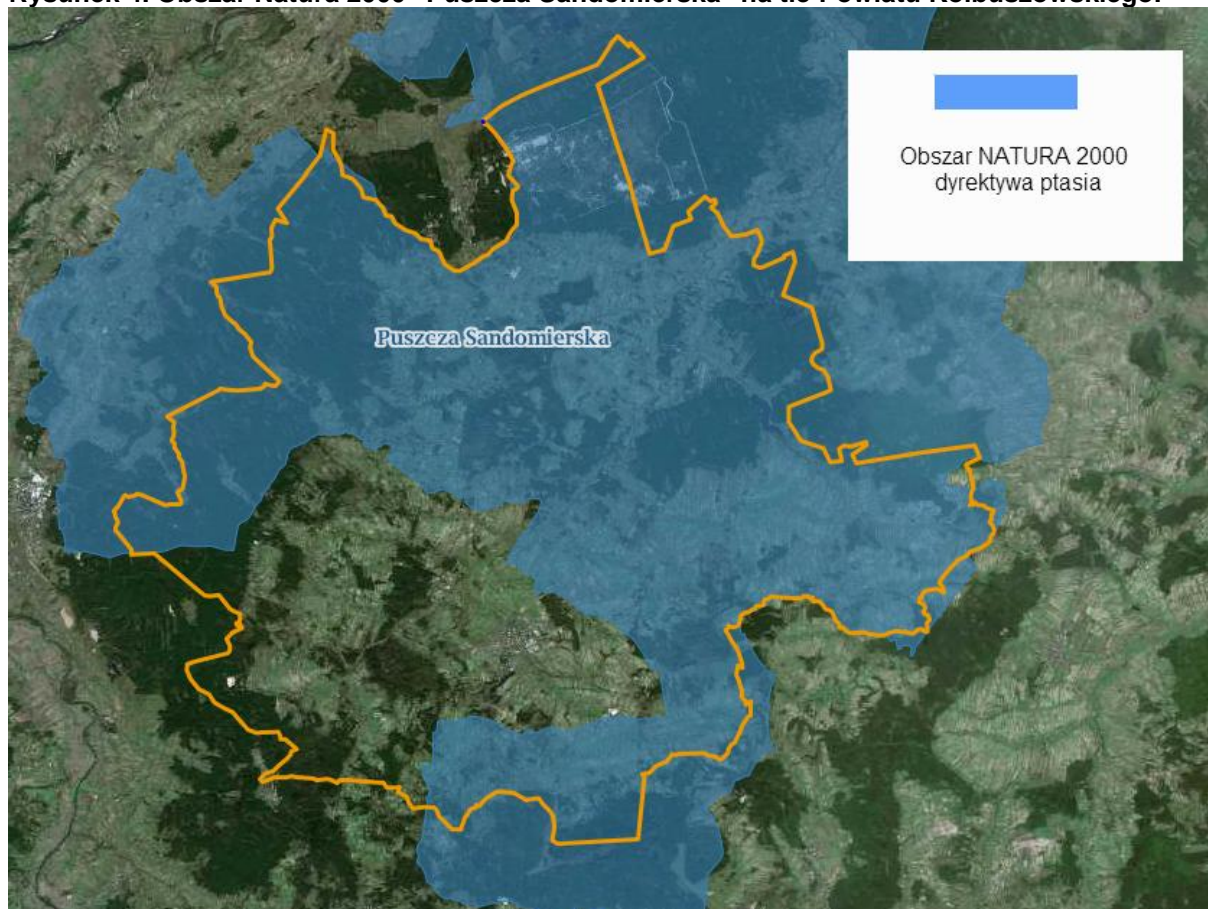
Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000:

obszar specjalnej ochrony ptaków (Dyrektywa Ptasia)

Opis:

Obszar obejmuje swoim zasięgiem lasy oraz tereny rolnicze, na których występują liczne tereny trawiaste, torfowiskowe oraz wrzosowiskowe, zlokalizowane w widłach Wisły i Sanu. Ostoja obejmuje swoim zasięgiem jeden z większych kompleksów leśnych na terenie naszego kraju. Obszar odwadniają dwie rzeki – Łęg oraz Trześniówka, będące dopływami Wisły. Doliny tych rzek zachowały w dużym stopniu swój naturalny wygląd. Obszar stanowi cenną ostoję wielu gatunków ptaków wymienionych w załączniku do I Dyrektywy Ptasiej (43 gatunki). Obszar ten jest szczególnie cenny z powodu dużej liczebności bociana czarnego i białego, kormorana, derkacza oraz ptaków drapieżnych. Wiele gatunków zbiera się także, na terenie Puszczy Sandomierskiej, w okresie godowym.

Rysunek 4. Obszar Natura 2000 "Puszcza Sandomierska" na tle Powiatu Kolbuszowskiego.

źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

Nazwa obszaru: Enklawy Puszczy Sandomierskiej

Kod obszaru: PLH180055

Powierzchnia: 7952,49ha

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000:

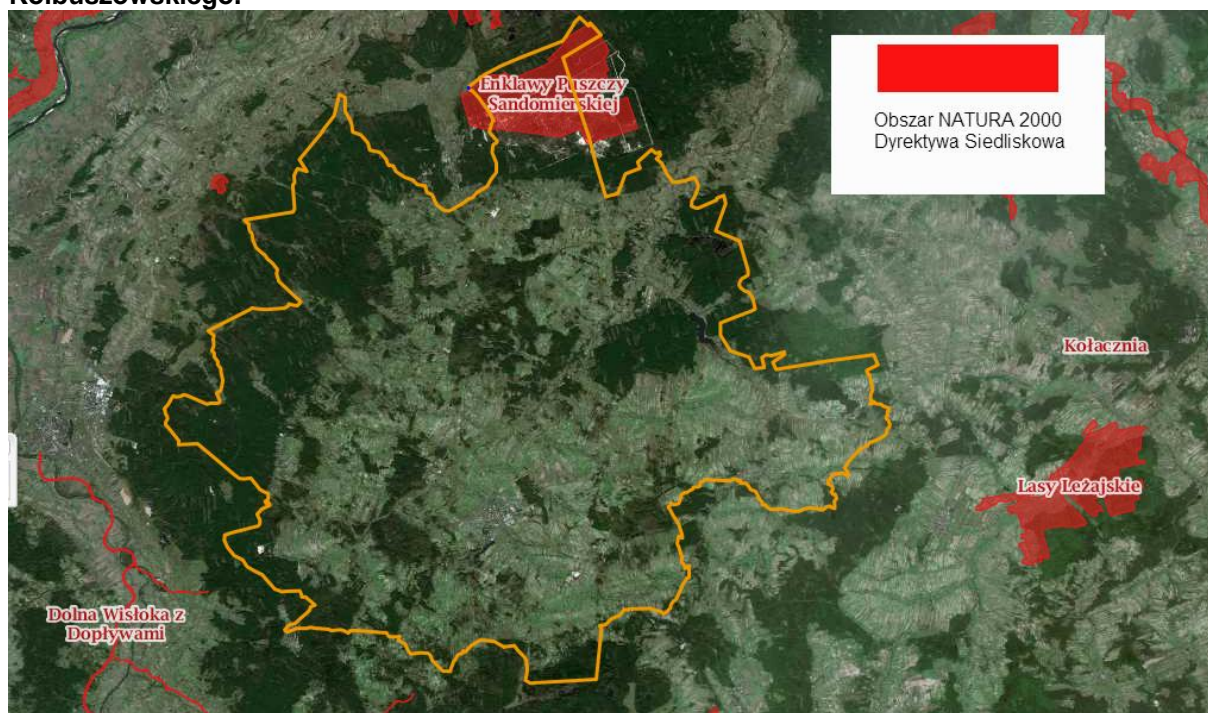
specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa)

Opis:

Obszar swoim zasięgiem obejmuje centralną część Kotliny Sandomierskiej, Równinę Tarnobrzeską oraz północną, krawędziową część Płaskowyżu Kolbuszowskiego. Są one w przeważającym stopniu pokryte lasami. Obszar utworzony został na utworach pochodzenia fluwialnego, fluwioglacjalnego i glacialnego, które zalegają nanieprzepuszczalnych łażach mioceńskich. Efektem takiego ułożenia warstw skalnych jest duża wilgotność podłoża. Ostoja cechuje się dużymi kontrastami siedliskowymi nawet w sąsiadujących ze sobą płatach roślinności. Występują tu zarówno ekosystemy, które powstały na suchym i piaszczystym podłożu jak ekosystemy utworzone w wilgotnych, lokalnych obniżeniach terenu.

Obszar został powołany w celu ochrony oraz przywrócenia do właściwego stanu suchych wrzosowisk, zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych oraz niżowych i górskich łąk świeżych, użytkowanych ekstensywnie, wraz z występującymi na nich gatunkami flory i fauny.

Rysunek 5. Obszar Natura 2000 "Enklawy Puszczy Sandomierskiej" na tle Powiatu Kolbuszowskiego.

źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

Rezerваты przyrody

Rezerwat „Zabłocie”

„Zabłocie” jest rezerwatem faunistycznym o powierzchni 539,81 ha. Został on powołany 12.10.1999 roku w celu ochrony stanowisk lęgowych rzadkich ptaków oraz naturalnych zbiorowisk roślinnych dawnej Puszczy Sandomierskiej wraz z występującymi tu gatunkami rzadkimi. Jest on zlokalizowany w południowej części gminy Kolbuszowa.

Rezerwat „Jaźwiana Góra”

„Jaźwiana Góra” jest rezerwatem leśnym o powierzchni 3,94 ha. Został on powołany 31.10.1959 roku w celu ochrony fragmentu lasu obrazującego różne stadia regeneracji naturalnego drzewostanu jodłowo-bukowego. Jest on zlokalizowany w gminie Cmolas.

Rysunek 6. Rezerваты przyrody Powiatu Kolbuszowskiego.

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

Obszary Chronionego Krajobrazu

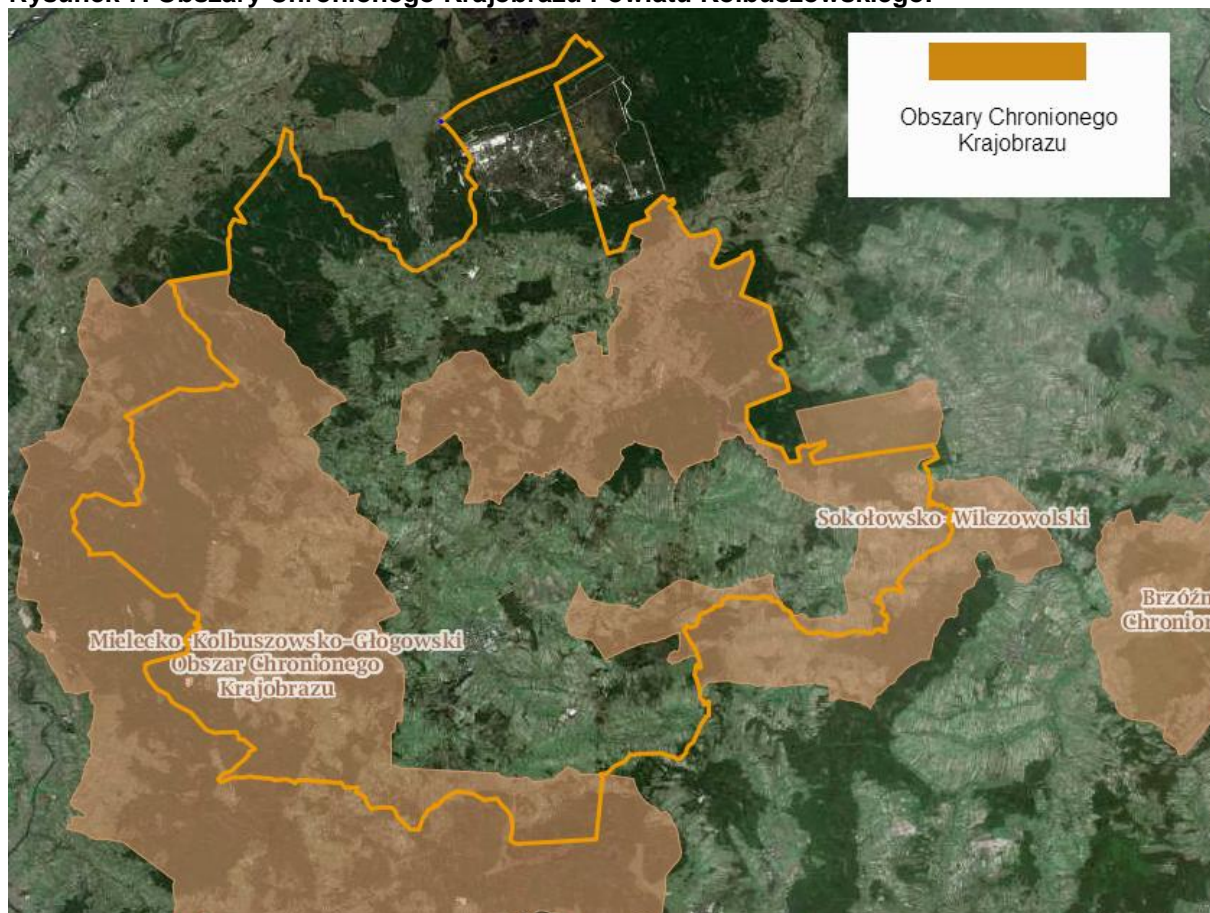
Sokołowsko-Wilczowski Obszar Chronionego Krajobrazu

Sokołowsko-Wilczowski Obszar Chronionego Krajobrazu ma powierzchnię 24 276 ha. Został on powołany 14.07. 1992r w celu ochrony siedlisk leśnych oraz flory i fauny występującej na jego terenie. Na jego terenie można napotkać bory mieszane, fragmenty grądów oraz buczyny karpackiej.

Mielecko-kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu

Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu ma powierzchnię 49 706 ha. Został on powołany 14.07.1992r. w celu ochrony zbiorowisk roślinnych charakterystycznych dla dawnej Puszczy Sandomierskiej. Na terenie Obszaru występuje duża różnorodność siedlisk – można tu napotkać piaszczyste wydmy, torfowiska, bagna oraz zbiorowiska leśne.

Rysunek 7. Obszary Chronionego Krajobrazu Powiatu Kolbuszowskiego.

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

Użytki ekologiczne

Na terenie Powiatu Kolbuszowskiego znajduje się 16 użytków ekologicznych.

Tabela 6. Użytki ekologiczne Powiatu Kolbuszowskiego.

Lp.	Data utworzenia	Rodzaj	Położenie geograficzne (mezoregionwg.Kondracki 2000)	Położenie administracyjne			Pow. [ha]	Formy własności, rodzaj gruntów	Cel ochrony (wg aktu powołującego)	Opis	Akt powołujący
				obręb ewid.	gmina	powiat					
1	31 XII 1996 r	drzewostan leśny	Równina Tarnobrzaska	Lipnica	Dzikowiec	kolbuszowski	15,37	SP - Nadleśnictwo Kolbuszowa Leśnictwo Lipnica, oddział: 82 f, 98 b, c, 99 d f, 115a, 116a	Zachowanie wartości przyrodniczych, krajobrazowych oraz naukowo-dydaktycznych	pas wydm porośnięty drzewostanem sosonowym (82f, 98b, c, 99d, f, 115a, 116a),	Rozp. Nr 58/96 Woj. Rzeszow. z dn. 6 XII 1996 r (Dz. Urz. Woj. Rzeszow. 96.15.175), zm. Uchwała nr XLIII/306/2010 Rady Gminy Dzikowiec dn. 26.V.2010
2	31 XII 1996 r	podmokłe łąki i pastwiska	Równina Tarnobrzaska	Lipnica	Dzikowiec	kolbuszowski	5,43	SP - Nadleśnictwo Kolbuszowa Leśnictwo Lipnica, oddział: 88 f, g, j, k, n	Zachowanie wartości przyrodniczych, krajobrazowych oraz naukowo-dydaktycznych	podmokłe pastwisko oraz dawne stawy rybne (88f, g, j, k, n)	Rozp. Nr 96 Woj. Przem. z dn. 22 VII 1996 r. (Dz. Urz. Woj. Przem. 96.12.183)
3	31 XII 1996 r	bagno	Równina Tarnobrzaska	Lipnica	Dzikowiec	kolbuszowski	0,88	SP - Nadleśnictwo Kolbuszowa Leśnictwo Lipnica, oddział: 98f	Zachowanie wartości przyrodniczych, krajobrazowych oraz naukowo-dydaktycznych	bagno śródleśne - miejsce występowania roślin chronionych	Rozp. Nr 96 Woj. Przem. z dn. 22 VII 1996 r. (Dz. Urz. Woj. Przem. 96.12.183)

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego

Lp.	Data utworzenia	Rodzaj	Położenie geograficzne (mezoregionwg.Kondracki 2000)	Położenie administracyjne			Pow. [ha]	Formy własności, rodzaj gruntów	Cel ochrony (wg aktu powołującego)	Opis	Akt powołujący
				obręb ewid.	gmina	powiat					
4	31 XII 1996 r	bagno	Równina Tarnobrzaska	Lipnica	Dzikowiec	kolbuszowski	0,92	SP - Nadleśnictwo Kolbuszowa Leśnictwo Lipnica, oddział: 110 f	Zachowanie wartości przyrodniczych, krajobrazowych oraz naukowo-dydaktycznych	bagno śródleśne - miejsce występowania roślin chronionych	Rozp. Nr 96 Woj. Przem. z dn. 22 VII 1996 r. (Dz. Urz. Woj. Przem. 96.12.183)
5	31 XII 1996 r	bagno	Równina Tarnobrzaska	Lipnica	Dzikowiec	kolbuszowski	1,56	SP - Nadleśnictwo Kolbuszowa Leśnictwo Lipnica, oddział: 114 h	Zachowanie wartości przyrodniczych, krajobrazowych oraz naukowo-dydaktycznych	bagno śródleśne porośnięte w części przez So i Brz	Rozp. Nr 96 Woj. Przem. z dn. 22 VII 1996 r. (Dz. Urz. Woj. Przem. 96.12.183)
6	31 XII 1996 r	podmokłe łąki i pastwiska	Równina Tarnobrzaska	Wilcza Wola	Dzikowiec	kolbuszowski	15,71	SP-Nadleśnictwo Kolbuszowa, Leśnictwo Wilcza Wola, oddział: 17c, d, f, i, j, 18d, f	Zachowanie wartości przyrodniczych, krajobrazowych oraz naukowo-dydaktycznych	częściowo podmokłe łąki i pastwiska z fragmentem zadrzewienia Ol, Brz, - stanowisko rzadkich owadów, siedlisko przyrodnicze 6510	Rozp. Nr 58/96 Woj. Rzeszow. z dn. 6 XII 1996 r (Dz. Urz. Woj. Rzeszow. 96.15.175)

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego

Lp.	Data utworzenia	Rodzaj	Położenie geograficzne (mezoregion wg Kondracki 2000)	Położenie administracyjne			Pow. [ha]	Formy własności, rodzaj gruntów	Cel ochrony (wg aktu powołującego)	Opis	Akt powołujący
				obręb ewid.	gmina	powiat					
7	31 XII 1996 r	bagna	Równina Tarnobrzaska	Wilcza Wola, Lipnica, Kamień	Dzikowiec, Kamień	kolbuszowski	1,55	SP - Nadleśnictwo Kolbuszowa Leśnictwo Podwolskie oddział: 54 b, 58 d, 130 d, 180 h	Zachowanie wartości przyrodniczych, krajobrazowych oraz naukowo-dydaktycznych	bagno śródleśne - siedlisko przyrodnicze 7140(54b, 58d), bagno śródleśne częściowo porośnięte So (130d), bagno śródleśne (180h)	Rozp. Nr 58/96 Woj. Rzeszow. z dn. 6 XII 1996 r (Dz. Urz. Woj. Rzeszow. 96.15.175)
8	31 XII 1996 r	torfowisko	Płaskowyż Kolbuszowski	Trzęsówka	Cmolasa	kolbuszowski	0,93	SP - Nadleśnictwo Kolbuszowa Leśnictwo Świerczów oddział: 72d	Zachowanie wartości przyrodniczych, krajobrazowych oraz naukowo-dydaktycznych	torfowisko	Rozp. Nr 58/96 Woj. Rzeszow. z dn. 6 XII 1996 r (Dz. Urz. Woj. Rzeszow. 96.15.175), zm. uchwała Nr XXXIX/269/10 Rady Gminy w Cmolasie z dnia 23 marca 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Podka.10.30. 679)

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego

Lp.	Data utworzenia	Rodzaj	Położenie geograficzne (mezoregionwg.Kondracki 2000)	Położenie administracyjne			Pow. [ha]	Formy własności, rodzaj gruntów	Cel ochrony (wg aktu powołującego)	Opis	Akt powołujący
				obręb ewid.	gmina	powiat					
9	31 XII 1996 r	kępy drzew, bagna, nieużytki, płyty cennych siedlisk murawowych	Równina Tarnobrzaska	Płazówka, Kopcie, Cmolas, Poręby Dymarskie	Stary Dzikowiec, Cmolas	kolbuszowski	8,39	SP - Nadleśnictwo Kolbuszowa Leśnictwo Poręby Dymarskie oddział: 62 b d, 46 d, 11f, 12 d, g, 20 g, 2 k	Zachowanie wartości przyrodniczych, krajobrazowych oraz naukowo-dydaktycznych	zabagniona dawna łąka (2k), podmokłe łąki i pastwiska, siedlisko przyrodnicze 6510 (11f, 12d, g, 20g), zabagniony teren, miejsce występowania chronionych gatunków roślin (46d), torfowisko "wełniankowe" (62b, d)	Rozp. Nr 58/96 Woj. Rzeszow. z dn. 6 XII 1996 r (Dz. Urz. Woj. Rzeszow. 96.15.175)
10	31 XII 1996 r	bagna	Płaskowyż Kolbuszowski	Cmolas, Świerczów	Kolbuszowa	kolbuszowski	0,79	SP - Nadleśnictwo Kolbuszowa Leśnictwo Świerczów oddział: 83f.	Zachowanie wartości przyrodniczych, krajobrazowych oraz naukowo-dydaktycznych	podmokłe pastwisko	Rozp. Nr 58/96 Woj. Rzeszow. z dn. 6 XII 1996 r (Dz. Urz. Woj. Rzeszow. 96.15.175), zm. uchwała Nr LI/502/10 rady Gminy w Kolbuszowej z dnia 26.03.2010 r. (Dz. Urz. Woj. Podka. 10.31.696)

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego

Lp.	Data utworzenia	Rodzaj	Położenie geograficzne (mezoregionwg.Kondracki 2000)	Położenie administracyjne			Pow. [ha]	Formy własności, rodzaj gruntów	Cel ochrony (wg aktu powołującego)	Opis	Akt powołujący
				obręb ewid.	gmina	powiat					
11	31 XII 1996 r	drzewostan leśny	Płaskowyż Kolbuszowski	Nowa Wieś	Kolbuszowa	kolbuszowski	2,89	SP - Nadleśnictwo Kolbuszowa Leśnictwo Nowa Wieś oddział: 106 I	Zachowanie wartości przyrodniczych, krajobrazowych oraz naukowo-dydaktycznych	pas moren porośnięty drzewostanem bukowo-sosnowym	Rozp. Nr 58/96 Woj. Rzeszow. z dn. 6 XII 1996 r (Dz. Urz. Woj. Rzeszow. 96.15.175)
12	31 XII 1996 r	-	Dolina Dolnej Wisłoki	-	Niwiska	kolbuszowski	1,27	SP - Nadleśnictwo Tuszyna Leśnictwo Przytyk oddział: 65d	-	-	Rozp. Nr 58/96 Woj. Rzeszow. z dn. 6 XII 1996 r (Dz. Urz. Woj. Rzeszow. 96.15.175)
13	31 XII 1996 r	-	Dolina Dolnej Wisłoki	-	Niwiska	kolbuszowski	1,00	SP - Nadleśnictwo Tuszyna Leśnictwo Przytyk oddział: 65f	-	-	Rozp. Nr 58/96 Woj. Rzeszow. z dn. 6 XII 1996 r (Dz. Urz. Woj. Rzeszow. 96.15.175)
14	31 XII 1996 r	-	Dolina Dolnej Wisłoki	-	Niwiska	kolbuszowski	1,39	SP - Nadleśnictwo Tuszyna Leśnictwo Niwiska oddział: 118a	-	-	Rozp. Nr 58/96 Woj. Rzeszow. z dn. 6 XII 1996 r (Dz. Urz. Woj. Rzeszow. 96.15.175)

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego

Lp.	Data utworzenia	Rodzaj	Położenie geograficzne (mezoregion wg Kondracki 2000)	Położenie administracyjne			Pow. [ha]	Formy własności, rodzaj gruntów	Cel ochrony (wg aktu powołującego)	Opis	Akt powołujący
				obręb ewid.	gmina	powiat					
15	31 XII 1996 r	-	Dolina Dolnej Wisłoki	-	Niwiska	kolbuszowski	0,92	SP - Nadleśnictwo Tuszyna Leśnictwo Niwiska oddział: 118b	-	-	Rozp. Nr 58/96 Woj. Rzeszow. z dn. 6 XII 1996 r (Dz. Urz. Woj. Rzeszow. 96.15.175)
16	31 XII 1996 r	-	Płaskowyż Kolbuszowski	Poręby Kupieńskie	Kolbuszowa	kolbuszowski	140,71	Agencja własności Rolnej Skarbu Państwa oddział Terenowy w Rzeszowie Działki nr: 505 - 713	Zachowanie wartości przyrodniczych, krajobrazowych oraz naukowo-dydaktycznych	-	Rozp. Nr 58/96 Woj. Rzeszow. z dn. 6 XII 1996 r (Dz. Urz. Woj. Rzeszow. 96.15.175)

źródło: RDOŚ w Rzeszowie.

Pomniki przyrody

Na terenie Powiatu Kolbuszowskiego znajduje się 48 pomników przyrody.

5.2.2. Zagrożenia

Mając na uwadze, występujące na terenie Powiatu Kolbuszowskiego formy ochrony przyrody, podczas planowania działań mających na celu rozwój gminy należy wziąć pod uwagę wymogi ochrony planistycznej, które to będą miały bezpośredni wpływ na kształtowanie się struktury przestrzenno-gospodarczej powiatu.

Podejmowane działania muszą być zgodne z obowiązującymi przepisami prawa, dokumentami obejmującymi swoim zakresem obszar powiatu, w tym: Strategii Rozwoju Powiatu Kolbuszowskiego, Planie Zagospodarowania Przestrzennego Powiatu Kolbuszowskiego, Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego.

Aktualnie stan zasobów przyrodniczych nie budzi zastrzeżeń, jednakże należy pamiętać, iż stan ten z biegiem czasu będzie ulegał przemianom z przyczyn abiotycznych i biotycznych. Skutki ekologiczne i przyrodnicze zarówno procesów naturalnych jak i antropogenicznych (głównie presja urbanistyczna) na terenach, charakteryzujących się dominującą funkcją ekologiczną, mogą narastać.

5.2.3. Cele i strategia działań

Cel średniookresowy do roku 2021:

Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej na terenie Powiatu Kolbuszowskiego

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Promocja walorów przyrodniczych powiatu.	Powiat Kolbuszowski Lasy Państwowe
2.	Bieżące utrzymanie i ochrona obszarów cennych przyrodniczo.	Powiat Kolbuszowski, Gminy
3.	Współpraca przy opracowywaniu planów ochronnych dla obszarów Natura 2000.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Przedsiębiorcy Organizacje pożytku publicznego, Gminy
4.	Kontrola przestrzegania przepisów o ochronie przyrody w trakcie gospodarczego wykorzystywania zasobów przyrody.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie
5.	Rewaloryzacja zabytkowego parku w Dzikowcu	Gmina Dzikowiec
6.	Rewaloryzacja zespołu dworsko – parkowego w Dzikowcu	Gmina Dzikowiec
7.	Zabezpieczenie pomników ochrony przyrody w parku Dzikowiec	Gmina Dzikowiec
8.	Wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych i ochronnych w obrębie pomników przyrody.	właściciele prywatni, Gminy

5.2. Ochrona powierzchni ziemi

5.2.1. Stan aktualny

Rodzaje gleb

Rodzaje gleb jakie wykształcił się na terenie Powiatu Kolbuszowskiego są determinowane przez rodzaj skał na których zostały utworzone. Na terenie powiatu można wyróżnić:

- **Gleby pseudobielicowe** – gleby tworzące się na różnego rodzaju piaskach, dochodzi w nich do procesu wymywania niektórych związków chemicznych tworzących minerały co nazywane jest bielcowaniem;
- **Gleby brunatne** - powstające na glinach zwałowych oraz piaskach i piaskowcach, na podłożu bogatym w związki zasadowe,
- **Czarne ziemie** - są to gleby powstające na utworach mineralnych bogatych w związki wapnia oraz materię organiczną, często powstają w miejscach oddziaływania wód gruntowych;

Klasy bonitacyjne

Na terenie Powiatu Kolbuszowskiego dominują gleby III, IV oraz V klasy bonitacyjnej.

Gdzie:

Gleby klasy I – gleby orne najlepsze. Są to gleby położone w dobrych warunkach fizjograficznych, najbardziej zasobne w składniki pokarmowe, posiadają dobrą naturalną strukturę, są łatwe do uprawy (czynne biologicznie, przepuszczalne, przewiewne, ciepłe, wilgotne).

Gleby klasy II – gleby orne bardzo dobre. Mają skład i właściwości podobne (lub nieco gorsze) jak gleby klasy I, jednak położone są w mniej korzystnych warunkach terenowych lub mają gorsze warunki fizyczne, co powoduje, że plony roślin uprawianych na tej klasie gleb, mogą być niższe niż na glebach klasy I.

Gleby klasy III (IIIa i IIIb) – gleby orne średnio dobre. W porównaniu do gleb klas I i II, posiadają gorsze właściwości fizyczne i chemiczne, występują w mniej korzystnych warunkach fizjograficznych. Oznaczają się dużym wahaniami poziomu wody w zależności od opadów atmosferycznych. Na glebach tej klasy można już zaobserwować procesy ich degradacji.

Gleby klasy IV (IVa i IVb) – gleby orne średnie. Plony roślin uprawianych na tych glebach są wyraźnie niższe niż na glebach klas wyższych, nawet gdy utrzymywane są one w dobrej kulturze rolnej. Są mało przewiewne, zimne, mało czynne biologicznie. Gleby te są bardzo podatne na wahania poziomu wód gruntowych (zbyt podmokłe lub przesuszone).

Gleby klasy V - gleby orne słabe. Są ubogie w substancje organiczne, mało żyzne i nieurodzajne. Do tej klasy zaliczmy również gleby położone na terenach nie zmeliorowanych albo takich, które do melioracji się nie nadają.

Gleby klasy VI - gleby orne najslabsze. W praktyce nadają się tylko do zalesienia. Posiadają bardzo niski poziom próchnicy. Próba uprawy roślin na glebach tej klasy niesie ze sobą duże ryzyko uzyskania bardzo niskich plonów.

Użytkowanie powierzchni ziemi na terenie Powiatu Kolbuszowskiego

Użytki rolne na Powiatu Kolbuszowskiego stanowią około 37% całego obszaru powiatu. Dane statystyczne na temat struktury użytków rolnych zostały zestawione poniżej.

Tabela 7. Użytkowanie powierzchni ziemi na terenie Powiatu Kolbuszowskiego (stan na rok 2010).

Użytki rolne			
Lp.	Nazwa	Jednostka	Wielkość obszaru
1	Użytki rolne (ogółem)	ha	28671,88
2	Pod zasiewami	ha	9491,84
3	Sady (ogółem)	ha	136,27
4	Łąki (ogółem)	ha	6127
5	Pastwiska (ogółem)	ha	1161
Pozostałe grunty i nieużytki			
Lp.	Nazwa	Jednostka	Wielkość obszaru
1	Pozostałe grunty i nieużytki	ha	7979

Źródło: GUS.

Odczyn pH

O odczynie pH decyduje poziom stężenia jonów wodorowych w glebie. Do źródeł zakwaszenia gleb zalicza się m.in.:

- procesy geologiczne,
- procesy glebotwórcze,
- wymywanie jonów zasadowych,
- pobieranie wapnia przez rośliny,
- niewłaściwy dobór nawozów,
- kwaśne deszcze.

Tabela 8. Zmienność odczynu gleby wraz ze zmianą zakresu odczynu pH.

Zakres pH	Odczyn gleby
≤ 4,5	bardzo kwaśny
4,6 – 5,5	kwaśny
5,6 – 6,5	lekko kwaśny
6,6 – 7,2	obojętny
> 7,3	zasadowy

Na terenie Powiatu Kolbuszowskiego były prowadzone badania chemizmu gleb rolnych. Punkt objęty takimi badaniami znajdował się w miejscowości Kolbuszowa Górna.

Charakterystyka gleb w punkcie pomiarowym nr 383 – Kolbuszowa Górna.

Punkt: 383

Miejscowość: Kolbuszowa Górna,
 Gmina: Kolbuszowa - obszar wiejski,
 Województwo: podkarpackie; Powiat: kolbuszowski,
 Kompleks: 4 (żytni bardzo dobry (pszenno-żytni)); Typ: Bw (gleby brunatne wylugowane),
 Klasa bonitacyjna: III b,
 Gatunek gleby wg:
 BN-78/9180-11: gp (glina piaszczysta),
 PTG 2008: gp (glina piaszczysta),
 USDA: FSL (fine sandyloam).

Tabela 9. Uziarnienie gleb.

Uziarnienie	Jednostka	Rok			
		1995	2000	2005	2010
1,0-0,1 mm	udział w %	62	61	60	61
0,1-0,02 mm	udział w %	16	17	17	16
< 0.02 mm	udział w %	22	22	23	23
2,0-0,05 mm	udział w %	n.o.	n.o.	n.o.	70
0,05-0,002 mm	udział w %	n.o.	n.o.	n.o.	25
< 0.002 mm	udział w %	8	10	7	5

Źródło: www.gios.gov.pl

Tabela 10. Odczyn gleb.

Odczyn i węglany	Jednostka	Rok			
		1995	2000	2005	2010
Odczyn "pH" w zawiesinie H ₂ O	pH	6.7	6.3	6.5	6.0
Odczyn "pH" w zawiesinie KCl	pH	5.8	5.2	5.0	4.9
Węglany (CaCO ₃)	%	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.

Źródło: www.gios.gov.pl

Tabela 11. Substancje organiczne w glebach.

Substancja organiczna gleby	Jednostka	Rok			
		1995	2000	2005	2010
Próchnica	%	2.50	2.46	2.37	2.41
Węgiel organiczny	%	1.45	1.43	1.37	1.40
Azot ogólny	%	0.092	0.106	0.104	0.157
Stosunek C/N		15.8	13.5	13.2	8.9

Źródło: www.gios.gov.pl

Tabela 12. Właściwości sorpcyjne gleb.

Właściwości sorpcyjne gleby	Jednostka	Rok			
		1995	2000	2005	2010
Kwasowość hydrolityczna (Hh)	cmol(+)*kg ⁻¹	2.25	2.45	3.23	3.60
Kwasowość wymienna (Hw)	cmol(+)*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	0.28
Glin wymienny "Al"	cmol(+)*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	0.16
Wapń wymienny (Ca ²⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	10.75	9.98	8.88	6.83
Magnez wymienny (Mg ²⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0.66	0.66	1.13	0.86
Sód wymienny (Na ⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0.06	0.10	0.02	0.11
Potas wymienny (K ⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0.23	0.21	0.10	0.14
Suma kationów wymiennych (S)	cmol(+)*kg ⁻¹	11.70	10.95	10.13	7.94
Pojemność sorpcyjna gleby (T)	cmol(+)*kg ⁻¹	13.95	13.40	13.36	11.54
Wysycenie kompleksu sorpcyjnego kationami zasadowymi (V)	%	83.87	81.72	75.82	68.81

Źródło: www.gios.gov.pl

Tabela 13. Pozostałe właściwości gleb.

Pozostałe właściwości	Jednostka	Rok			
		1995	2000	2005	2010
Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne suma 13 WWA	$\mu\text{g}\cdot\text{kg}^{-1}$	150	175	164	153
Radioaktywność	$\text{Bq}\cdot\text{kg}^{-1}$	380	388	338	399
Przewodnictwo elektryczne właściwe	$\text{mS}\cdot\text{m}^{-1}$	7.92	8.70	8.90	5.60
Zasolenie	$\text{mg KCl}\cdot 100\text{g}^{-1}$	20.90	22.90	23.60	14.78

Źródło: www.gios.gov.pl

Tabela 14. Właściwości sorpcyjne gleb.

Właściwości sorpcyjne gleby	Jednostka	Rok			
		1995	2000	2005	2010
Mangan	$\text{mg}\cdot\text{kg}^{-1}$	323	284	276	293
Kadm	$\text{mg}\cdot\text{kg}^{-1}$	0.97	1.03	0.62	0.38
Miedź	$\text{mg}\cdot\text{kg}^{-1}$	7.2	6.3	6.1	5.9
Chrom	$\text{mg}\cdot\text{kg}^{-1}$	13.2	13.2	10.6	8.7
Nikiel	$\text{mg}\cdot\text{kg}^{-1}$	8.0	8.9	7.3	7.1
Ołów	$\text{mg}\cdot\text{kg}^{-1}$	45.5	38.7	35.3	15.2
Cynk	$\text{mg}\cdot\text{kg}^{-1}$	123.3	135.7	138.9	50.5
Kobalt	$\text{mg}\cdot\text{kg}^{-1}$	3.41	3.71	3.57	2.99
Wanad	$\text{mg}\cdot\text{kg}^{-1}$	26.3	26.7	23.8	11.5
Lit	$\text{mg}\cdot\text{kg}^{-1}$	8.3	7.5	5.6	3.9
Beryl	$\text{mg}\cdot\text{kg}^{-1}$	0.30	0.34	0.24	0.28
Bar	$\text{mg}\cdot\text{kg}^{-1}$	48.0	41.5	39.4	40.8
Stront	$\text{mg}\cdot\text{kg}^{-1}$	12.0	10.6	9.3	8.1
Lantan	$\text{mg}\cdot\text{kg}^{-1}$	7.7	7.4	5.8	6.9

Źródło: www.gios.gov.pl

Jak wynika z powyższych tabel na terenie Powiatu Kolbuszowskiego przeważają gleby o charakterze kwaśnym. W wyniku zakwaszenia gleb, proces pobierania przez rośliny składników pokarmowych, w istotny sposób jest utrudniony. Ponadto, dochodzi wówczas do aktywacji związków toksycznych, czego efektem jest wzrost pobierania metali ciężkich przez rośliny. W efekcie, zjawiska te prowadzą do zmniejszenia ilości plonów i pogorszenia jakości uzyskanych produktów. Z tego powodu wymagane jest wapnowanie tego rodzaju gleb.

5.2.2. Surowce naturalne oraz ich eksploatacja

Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego na terenie Powiatu Kolbuszowskiego występują następujące złoża kopalin.

Tabela 15. Surowce naturalne występujące na terenie Powiatu Kolbuszowskiego.

Nr	Nazwa złoża	Gminy	Kopalina	Powierzchnia złoża [ha]
1.	Brzostowa Góra	Majdan Królewski	Piasek ze żwirem, kruszywa naturalne	10,51
2.	Brzostowa Góra B3	Majdan Królewski	Piasek ze żwirem	0,48
3.	Brzostowa Góra I	Majdan Królewski	Piasek, piasek ze żwirem, kruszywa naturalne	14,34
4.	Komorów-Zięba	Majdan Królewski	Piasek	0,48
5.	Krzątka III	Majdan Królewski	Piasek ze żwirem, kruszywa naturalne	6,71
6.	Majdan	Majdan Królewski	Piasek ze żwirem, kruszywa naturalne	9,50
7.	Rusinów	Majdan Królewski	Piasek ze żwirem	-
8.	Wola Rusinowska	Majdan Królewski	Piasek	1,98
9.	Niwiska	Niwiska	Piasek, kruszywa naturalne	9,9
10.	Niwiska	Niwiska	Gaz ziemny	23
11.	Niwiska II	Niwiska	Piasek, kruszywa naturalne	3,40
12.	Przyłęk	Niwiska	Piasek, kruszywa naturalne	21
13.	Przyłęk II	Niwiska	Piasek	3,48
14.	Przyłęk III	Niwiska	Piasek	4,77
15.	Smoczka	Niwiska	Piasek, kruszywa naturalne	35

Nr	Nazwa złoża	Gminy	Kopalina	Powierzchnia złoża [ha]
16.	Smoczka I	Niwiska	Piasek	3,23
17.	Smoczka II	m. Mielec, Niwiska	Piasek, kruszywa naturalne	72,45
18.	Trzaśnik	Niwiska	Gaz ziemny	49
19.	Lipnica-Dzikowiec	Dzikowiec	Gaz ziemny	911
20.	Sudoły	Dzikowiec	Mieszanka piaskowo-żwirowa, kruszywa naturalne	8,8
21.	Wilcza Wola	Dzikowiec	Piasek	7,15
22.	Hadykówka	Cmolas	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	35,50
23.	Ostrowy Tuszowskie	Cmolas	Kruszywa naturalne	133,37
24.	Ostrowy Tuszowskie-Guźda	Cmolas	Kruszywa naturalne	1,90
25.	Poręby Dymarskie	Cmolas	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	11,60
26.	Zielonka	Raniżów	Kruszywa naturalne	1,95
27.	Zielonka-1	Raniżów	Kruszywa naturalne	0,72
28.	Kolbuszowa Dolna	Kolbuszowa	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	43,50
29.	Kolbuszowa-Kupno	Kolbuszowa	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	71,48
30.	Kupno	Kolbuszowa	Gazy ziemne	283,00

Źródło: PIG

Przepisy prawne

Zasady eksploatacji złóż surowców mineralnych zostały określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2011 nr 163 poz. 981). Zgodnie z art. 21 ww. ustawy „działalność w zakresie:

1. Poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalin, o których mowa w art. 10 ust. 1;
 - 1a. poszukiwania lub rozpoznawania kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla,
2. Wydobywania kopalin ze złóż,
3. Podziemnego bezzbiornikowania magazynowania substancji,
4. Podziemnego składowania odpadów,
5. Podziemnego składowania dwutlenku węgla,

może być wykonywana po uzyskaniu koncesji.

Art. 22 ww. ustawy opisuje, w jakich przypadkach stosownej koncesji udziela: Minister właściwy do spraw środowiska, Wojewoda lub Starosta.

Uzyskanie koncesji nie jest konieczne w przypadku, gdy prowadzone działania służą zaspokojeniu potrzeb własnych osób fizycznych i spełniają odpowiedni warunki, gdyż zgodnie z „art. 4.1. Przepisów działu III-VIII oraz art. 168-174 nie stosuje się do wydobywania piasków i żwirów, przeznaczonych dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej, z nieruchomości stanowiących przedmiot jej prawa własności (użytkowania wieczystego), bez prawa rozporządzania wydobytą kopaliną, jeżeli jednocześnie wydobywanie:

- 1) będzie wykonywane bez użycia środków strzałowych;
- 2) nie będzie większe niż 10 m³ w roku kalendarzowym;
- 3) nie naruszy przeznaczenia nieruchomości.

Ten, kto zamierza podjąć wydobywanie, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany z 7-dniowym wyprzedzeniem na piśmie zawiadomić o tym starostę, określając lokalizację zamierzonych robót oraz zamierzony czas ich wykonywania.

W przypadku naruszenia wymagań określonych w ust. 1 i 2

- 1) właściwy organ nadzoru górniczego, w drodze decyzji, nakazuje wstrzymanie wydobywania kopaliny; kopię tej decyzji niezwłocznie przekazuje się staroście
- 2) starosta ustala prowadzącemu taką działalność opłatę podwyższoną, o której mowa w art. 140 ust. 3 pkt 3.”

5.2.3. Zagrożenia

Najbardziej istotne zagrożenia gleb na terenie Powiatu Kolbuszowskiego związane są z rolniczym użytkowaniem gruntów. Zaliczyć można do nich:

- niszczenie mechaniczne roślinności oczek i mokradeł śródpolnych, zwłaszcza pozbawionych zarośli i zadrzewień przywodnych podczas prac polowych, niszczenie chemiczne poprzez stosowanie środków ochrony roślin i nadmierny spływ biogenów z pól,
- stosowanie na całej powierzchni upraw polowych środków ochrony roślin, powodujące ubożenie i zanikanie roślinności segetalnej,
- intensywne zagospodarowanie użytków zielonych z oraniem, „meliorowaniem”, nawożeniem, obsiewem szlachetnymi gatunkami traw, stosowaniem środków ochrony roślin powodujące drastyczne ubożenie bogactwa florystycznego łąk.

Kolejnym zagrożeniem jest fizyczna degradacja gleb, poprzez erozję wodną i eoliczną. Nasilenie naturalnych procesów erozyjnych spowodowane jest zmianą stosunków wodnych, mechanizacją rolnictwa, niewłaściwym wypasem bydła oraz likwidacją murków, miedz i zadrzewień śródpolnych.

5.2.4. Cele i strategia działań

Cel średniookresowy do roku 2021:

Ochrona zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego przed ich przeznaczeniem na inne cele

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Ochrona zasobów złóż kopalin poprzez uwzględnianie ich w dokumentach planistycznych.	Powiat Kolbuszowski, Gminy
2.	Zrekultywowanie gleb zdegradowanych w kierunku leśnym, rolnym lub rekreacyjno-wypoczynkowym.	właściciele gruntów, przedsiębiorcy
3.	Prowadzenie monitoringu jakości gleb.	Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
4.	Prowadzenie gospodarki złożem, pozwalającej na pełne wykorzystanie kopaliny głównej oraz kopalin towarzyszących. Minimalizacja odpadów poeksploatacyjnych oraz przeróbczych.	właściciele gruntów, przedsiębiorcy

6. Poprawa jakości środowiska.

6.1. Wody

6.1.1 Stan wyjściowy

Wody powierzchniowe

Powiat Kolbuszowski położony jest w dorzeczu środkowej Wisły, w obrębie zlewni następujących rzek:

- rzeka Łęg,
- rzeka Trześniówka,
- rzeka Tuszymka.

Główną rzeką Powiatu Kolbuszowskiego jest Łęg z dopływami Przyrwa i Murynią. Poniżej przedstawiono charakterystykę najważniejszych rzek powiatu.

Rzeka Łęg

Rzeka Łęg stanowi prawobrzeżny dopływ Wisły o długości 81,6 km. Rzeka ma swoje źródło w południowej części Płaskowyżu Kolbuszowskiego. W 51,6 uchodzi do Łęgu lewobrzeżna Przyrwa-Nil. Na wysokości m. Wilcza Wola utworzony został zbiornik wodny. W okolicach Lasek rzeka Łęg opuszcza Płaskowyż Kolbuszowski i wypływa do doliny Wisły i Sanu. W zlewni rzeki Łęg dominują lasy (Puszcza Sandomierska). Poniżej miejscowości Krawce, Łęg wypływa na tereny niższe, podmokłe, o zakłóconej sieci rzecznej. Do Wisły uchodzi w km 274,0.

Przyrwa-Nil

Przyrwa-Nil to ciek III rzędu o długości 31,7 km będący lewostronnym dopływem Łęgu. Wraz z dopływami zbiera wody z zachodniej części Płaskowyżu Kolbuszowskiego. Na odcinku między Kolbuszową i ujściem Świerczówki nazywana jest Nilem, stanowiąc jednocześnie jedną z atrakcji turystycznych miasta Kolbuszowa.

Tuszymka

Rzeka jest prawostronnym dopływem Wisłoki, wpadając do niej w km 38,2. Tuszymka bierze początek w okolicy miejscowości Bukowiec na Płaskowyżu Kolbuszowskim. W górnej części zlewni znajdują się duże obszary leśne. W granicach Powiatu Kolbuszowskiego płyną jedynie prawobrzeżne dopływy tej rzeki. Całkowita długość wynosi 32,3 km.

Murynia

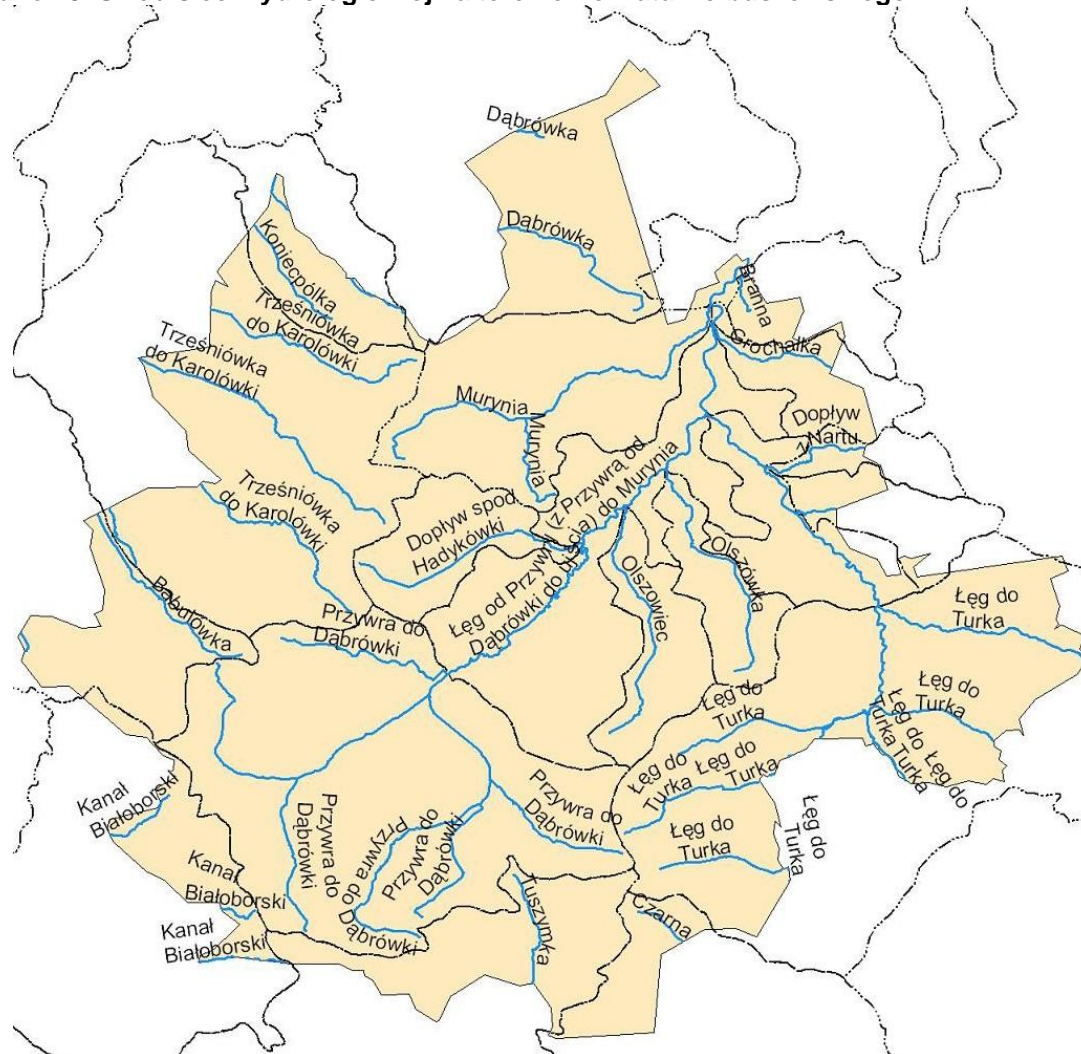
Stanowi ona główny ciek w gminie Majdan Królewski. Rzeka Murynia stanowi lewy dopływ Łęgu, biorąc początek w Komorowie i przepływa przez Majdan, Brzostową Górę, Wolę Rusinowską, Rusinów, Krzątkę.

Trześniówka

Rzeka jest ciekami II rzędu, będąc prawobrzeżnym dopływem Wisły – uchodzi do niej w km 272,2. Całe dorzecze Trześniówki położone jest w dolinie Wisły. Górna część zlewni i jej prawych dopływów znajduje się w kompleksach leśnych. W środkowym i dolnym biegu rzeka przepływa przez tereny rolniczo-przemysłowe. W zlewni znajdują się liczne rowy, stawy, połączenia cieków z sąsiednimi zlewniami. W granicach Powiatu Kolbuszowskiego płyną

jedynie prawobrzeżne dopływy tej rzeki. Całkowita długość wynosi 56,9 km. Poniżej przedstawiono w formie graficznej układ sieci hydrologicznej na terenie Powiatu Kolbuszowskiego.

Rysunek 8. Układ sieci hydrologicznej na terenie Powiatu Kolbuszowskiego.

Źródło: WIOŚ w Rzeszowie

Wody podziemne

Zgodnie z mapą hydrogeologiczną Polski obszar Powiatu Kolbuszowskiego należy do Regionu Przedkarpacciego oraz Podregionu Kolbuszowsko-Tarnogrodzkiego.

Wody podziemne w tych regionach związane są głównie z piaszczysto-żwirowymi utworami wieku czwartorzędowego. Znaczna część Powiatu Kolbuszowskiego odznacza się niską wodonością. Szacunkowa wielkość zasobów dyspozycyjnych wynosi 4 500 – 5 000 m³/h.

Na terenie Powiatu Kolbuszowskiego występują Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP). Poniżej przedstawiono ich charakterystykę.

GZWP nr 425 „Dębica- StalowaWola-Rzeszów”

To zbiornik o stosunkowo dużej powierzchni (1500 km²) wód porowych, występujących w utworach czwartorzędowych. Swoim zasięgiem wraz z ONO (Obszar Najwyższej Ochrony – 2000 km²) i OWO (Obszar Wysokiej Ochrony – 1317 km²) obejmuje części następujących gmin:

- Niwiska,
- Majdan Królewski,
- Cmolas.

Głębokość ujęć wód wynosi średnio 10-30 m. Szacunkowa wielkość zasobów dyspozycyjnych zbiornika to 140 tys. m³/d.

GZWP nr 426 „Pradolina Kopalna Kolbuszowa”

To także zbiornik wód porowych, które występują w obrębie doliny kopalnej.

Powierzchnia zbiornika to 20 km², natomiast ONO i OWO zajmują kolejno 30km² oraz 10 km². Swoim zasięgiem zbiornik obejmuje następujące Gminy:

- Kolbuszowa,
- Cmolas,
- Dzikowiec,
- Majdan Królewski.

Głębokość ujęć wód wynosi średnio 17-50 m. Szacunkowa wielkość zasobów dyspozycyjnych zbiornika to 5 tys. m³/d.

Ujęcia wód podziemnych

Na terenie Powiatu Kolbuszowskiego funkcjonują następujące ujęcia wód podziemnych na potrzeby zbiorowego systemu zaopatrzenia w wodę mieszkańców Powiatu Kolbuszowskiego oraz podmiotów prowadzących na tym terenie działalność gospodarczą:

- ujęcie w Cmolasie,
- ujęcie w Widelce,
- ujęcie w Hucie Komorowskiej,
- ujęcie w Niwiskach,
- ujęcie w Przyłuku,
- ujęcie w Raniżowie.

6.1.2 Jakość wód

Wody powierzchniowe

Monitoring

Badania i ocena jakości wód powierzchniowych wykonywane są w ramach systemu Państwowego monitoringu środowiska. Podstawą oceny stanu wód jest realizacja „Programu

Państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2010-2012”. Zgodnie z zaleceniami Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, w 2013 r. przeprowadzono weryfikację ocen stanu jednolitych części wód powierzchniowych badanych przez WIOŚ w Rzeszowie w latach 2010-2011 oraz sporządzenie oceny stanu wód powierzchniowych za 2012 r. przy uwzględnieniu wprowadzonych zmian. Ma to związek ze zmianą i uzupełnieniem granic klas jakości dla elementów biologicznych, a także nowelizacją rozporządzenia w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych.

Obowiązek badania i oceny stanu wód powierzchniowych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wynika z art. 155a ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 roku – Prawo wodne, przy czym zgodnie z ust. 3 tego artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych należą do kompetencji wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Na terenie Powiatu Kolbuszowskiego jest to Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie.

W latach 2010-2013 na terenie Powiatu Kolbuszowskiego badaniami monitoringowymi objęto następujące jednolite części wód powierzchniowych:

1. Przyrwa do Dąbrówki PLRW2000172198432 (ppkPrzyrwa - Nowa Wieś) – monitoring diagnostyczny, monitoring obszarów chronionych (eutrofizacja).
2. Łęg do Turka PLRW200017219829 (ppk Łęg - Wola Raniżowska) – monitoring operacyjny, monitoring obszarów chronionych (eutrofizacja).
3. Łęg od Przywry (z Przywrą od Dąbrówki do ujścia) do Murynia PLRW200019219853 (ppk Łęg - Spie) – monitoring operacyjny, monitoring obszarów chronionych (eutrofizacja).

Ocena jakości

Ocena stanu jakości wód powierzchniowych prowadzona jest w oparciu o wyznaczone jednolite części wód powierzchniowych (JCW). Jednolita część wód powierzchniowych oznacza oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, do których zaliczyć można m.in.:

- rzekę lub kanał,
- wody przejściowe,
- jezioro,
- zbiornik;

Na ogólną ocenę JCW składają się stan/potencjał ekologiczny oraz stan chemiczny. Przy ocenie stanu/potencjału ekologicznego brane są pod uwagę elementy biologiczne oraz elementy fizykochemiczne i hydromorfologiczne jako wskaźniki wspierające. Natomiast do oceny stanu chemicznego wykorzystywane są wskaźniki chemiczne, charakteryzujących występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

Ocenę stanu wód powierzchniowych (osiąga/nie osiąga stan dobry) dokonuje się poprzez porównanie wyniku klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego z uwzględnieniem spełniania wymogów jakości na obszarach chronionych. Stan wód wyznaczany jest przez gorszy ze stanów.

W poniższej tabeli przedstawiono ocenę stanu jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Powiatu Kolbuszowskiego uzyskaną na podstawie badań przeprowadzonych w latach 2010-2013.

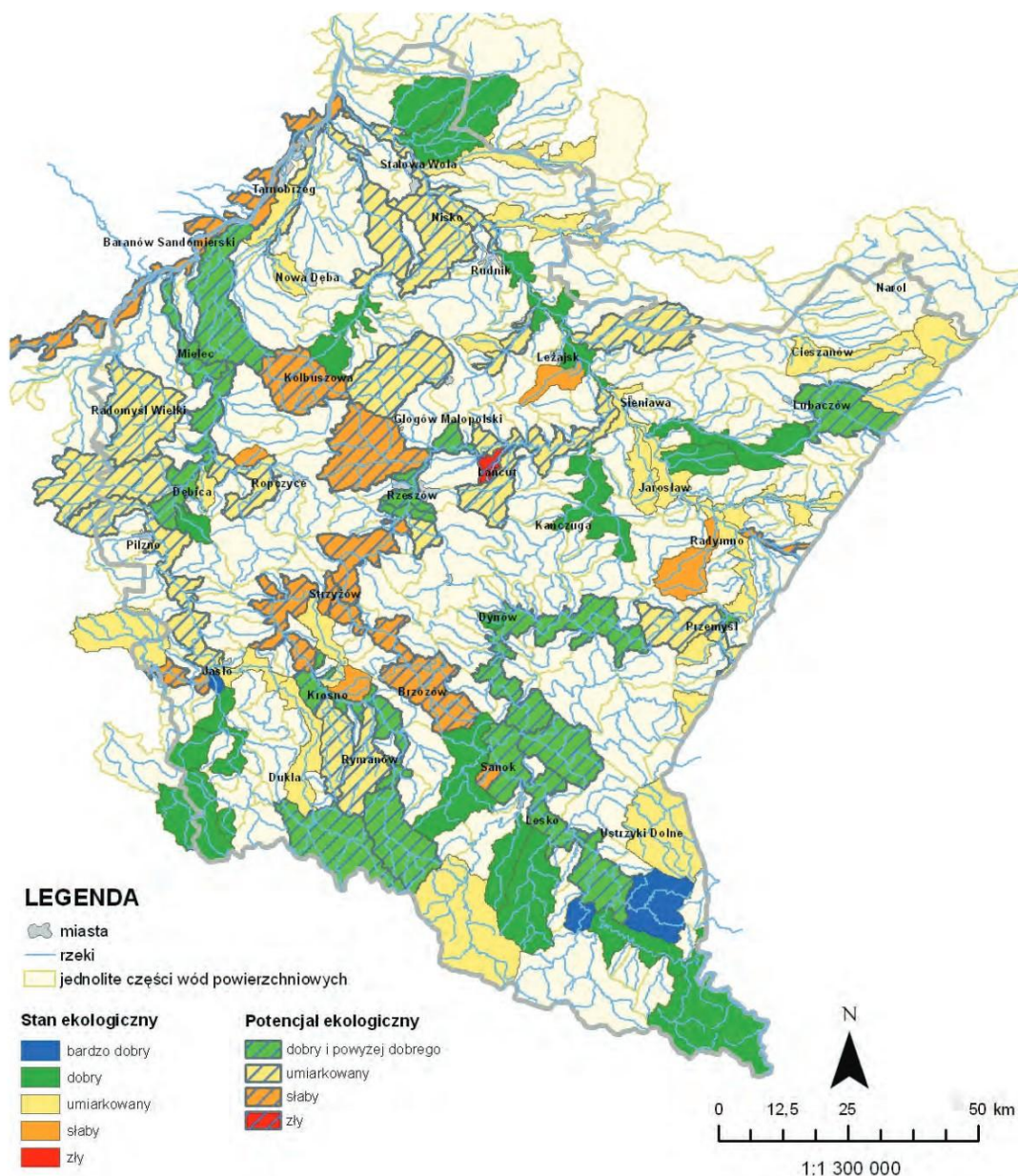
Tabela 16. Ocena JCW na terenie Powiatu Kolbuszowskiego na podstawie badań w latach 2010-2013.

JCW	STAN/POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	STAN CHEMICZNY	WYMAGANIA DLA OBSZARÓW CHRONIONYCH	STAN WÓD
Przyrwa do Dąbrówki	SŁABY	DOBRY	Eutrofizacja komunalna	ZŁY
Łęg do Turka	UMIARKOWANY	nie uwzględniono	Eutrofizacja komunalna	ZŁY
Łęg od Przywry	DOBRY	nie uwzględniono	Brak eutrofizacji	nie oceniono

Źródło: WIOŚ w Rzeszowie

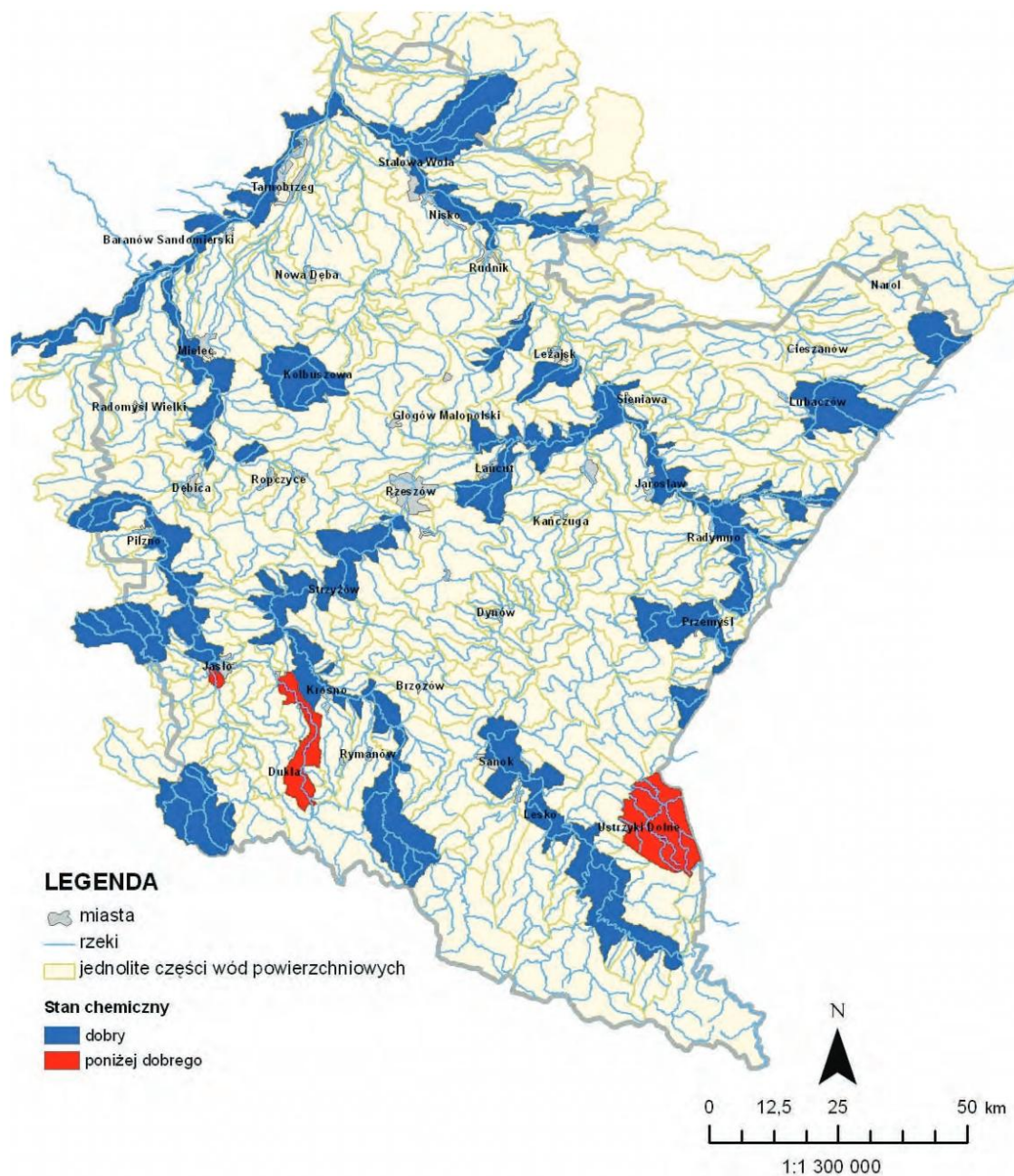
Poniżej przedstawiono w formie graficznej klasyfikację JCW na terenie województwa podkarpackiego, w tym Powiatu Kolbuszowskiego na podstawie badań w latach 2010-2013.

Rysunek 9. Stan/potencjał ekologiczny JCW na terenie województwa podkarpackiego, w tym Powiatu Kolbuszowskiego, na podstawie badań w latach 2010-2013.

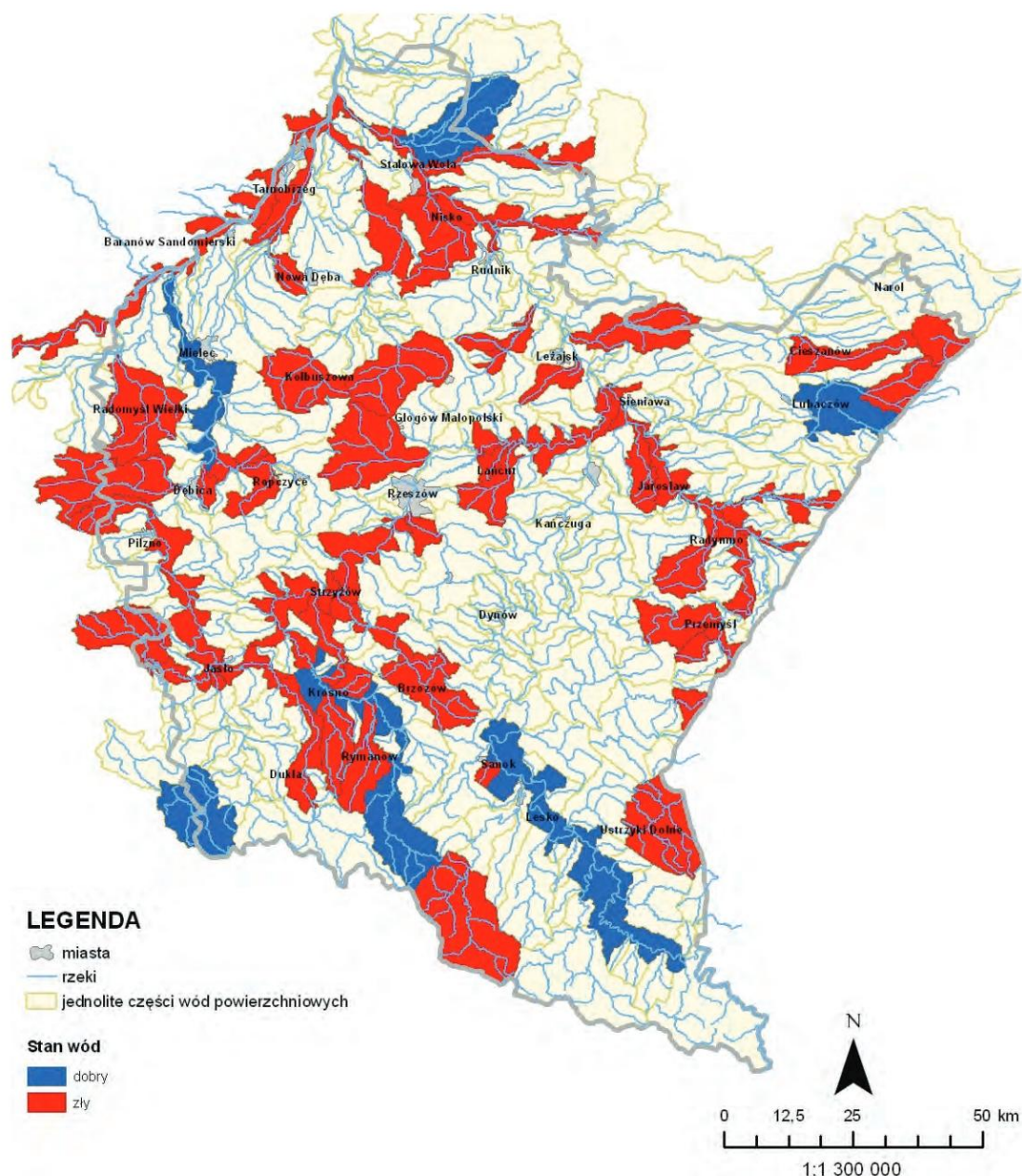
Źródło: WIOŚ w Rzeszowie

Rysunek 10. Stan chemiczny JCW na terenie województwa podkarpackiego, w tym Powiatu Kolbuszowskiego, na podstawie badań w latach 2010-2013.

Źródło: WIOŚ w Rzeszowie

Rysunek 11. Stan JCW na terenie województwa podkarpackiego, w tym Powiatu Kolbuszowskiego, na podstawie badań w latach 2010-2013.

Źródło: WIOŚ w Rzeszowie

Wody podziemne

Ocena stanu chemicznego (jakości) wód podziemnych wchodzi w zakres informacji uzyskiwanych w ramach Państwowego monitoringu środowiska. Przedmiotem badań i oceny są jednolite części wód podziemnych (JCWPd), które są definiowane jako „(...) określona objętość wód podziemnych występująca w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych”.

W granicach administracyjnych Powiatu Kolbuszowskiego znajdują się trzy jednolite części wód podziemnych: nr 126, nr 127 oraz nr 139.

W ramach monitoringu jakości JCWPd na terenie Powiatu Kolbuszowskiego zlokalizowane były dwa punkty pomiarowo-kontrolne:

- w miejscowości Cmolas,
- w Kolbuszowej.

Oba punkty znajdują się obrębie JCWPd nr 126.

Poniżej przedstawiono klasyfikację wód podziemnych dla punktów pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na terenie Powiatu Kolbuszowskiego uzyskanych w latach 2010-2013.

Tabela 17. Klasyfikacja wód podziemnych w punkcie pomiarowo-kontrolnym zlokalizowanym w Kolbuszowej w latach 2010-2013.

Lokalizacja punktu	JCWPd	Użytkowanie terenu	Wskaźniki			Klasa końcowa
			III klasa	IV klasa	V klasa	
Kolbuszowa	126	Miejskie tereny zielone	2010			IV
			O ₂ , Mn	As, Fe	-	
			2011			IV
			O ₂ , Mn	As, Fe	-	
			2012			IV
			O ₂ , Mn	As, Fe	-	
2013			IV			
O ₂ , Mn	As, Fe	-				

Tabela 18. Klasyfikacja wód podziemnych w punkcie pomiarowo-kontrolnym zlokalizowanym w miejscowości Cmolas w latach 2010-2013.

Lokalizacja punktu	JCWPd	Użytkowanie terenu	Wskaźniki			Klasa końcowa
			III klasa	IV klasa	V klasa	
Cmolas	126	Tereny wiejskie	2010			IV
			Ca	K	-	
			2011			IV
			NO ₃ , Ca, HCO ₃	K	-	
			2012			II
			-	-	-	
2013			IV			
Temp, Ca	K	-				

6.1.3. Sieć wodno-kanalizacyjna

Informacje na temat sieci wodno-kanalizacyjnej, zamieszczone zostały w rozdziale nr 2.5.

6.1.4. Cele i strategia działań

Cel średniookresowy do roku 2021:

Ochrona zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego przed ich przeznaczeniem na inne cele
--

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Wspieranie finansowe budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (głównie na terenach zabudowy rozproszonej i obszarach trudnych do skanalizowania).	Przedsiębiorcy, Właściciele prywatni, Gminy
2.	Bieżąca budowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej (w miejscach, w których nie dochodzi do kolizji z przepisami dot. form ochrony przyrody).	Gminy
3.	Konserwacja rowów melioracyjnych.	właściciele gruntów
4.	Zinwentaryzowanie przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych.	Gminy
5.	Budowa i modernizacja sieci wodociągowych na terenie gmin Powiatu Kolbuszowskiego	Gminy, Przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne
6.	Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych na terenie gmin Powiatu Kolbuszowskiego	Gminy, Przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne
7.	Budowa kanalizacji sanitarnej Przytek – Kosowy, II etap wraz z aktualizacją dokumentacji i nadzorem inwestorskim	Gmina Niwiska
8.	Przebudowa sieci wodociągowej Spie - Filipka	Gmina Dzikowiec
9.	Zakup 1 szt. pomp do przepompowni głównej ścieków w Lipnicy	Gmina Dzikowiec
10.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Wilczej Woli	Gmina Dzikowiec

6.2. Powietrze

6.2.1. Stan wyjściowy

Zgodnie z art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.), Państwowy Monitoring Środowiska stanowi systemem pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w otaczającym powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza.

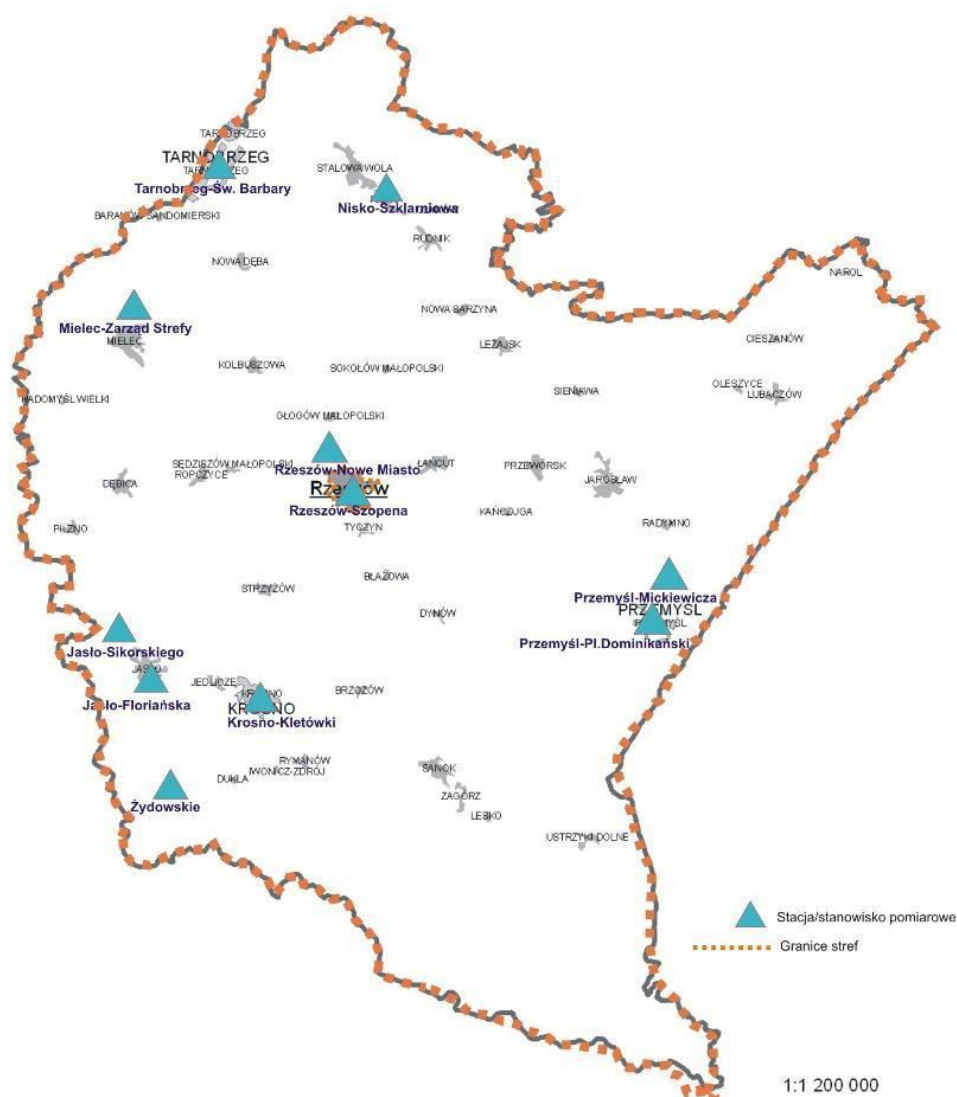
Sieć monitoringu jakości powietrza województwa podkarpackiego opiera się na pomiarach pochodzących z jedenastu stacji pomiarów zanieczyszczeń powietrza, na których wykonuje się pomiary stężeń takich zanieczyszczeń jak:

- dwutlenek siarki SO₂,
- dwutlenek azotu NO₂,
- tlenki azotu NO_x,
- tlenek węgla CO,

- benzen C_6H_6 ,
- ozon O_3 ,
- pył PM_{10} ,
- pył $PM_{2,5}$,
- ołówPb,
- arsen As,
- kadm Cd,
- nikiel Ni
- benzo(a)piren B(a)P.

Poniżej przedstawiono lokalizację stacji pomiarowych na terenie województwa podkarpackiego będących elementem systemu monitoring jakości powietrza w roku 2013.

Rysunek 12. Lokalizacja stacji pomiarowych monitoringu jakości powietrza na terenie województwa podkarpackiego w roku 2013.

źródło: WIOŚ Rzeszów.

Ponadto, do oceny jakości powietrza w województwie podkarpackim wykorzystano wyniki modelowania zanieczyszczenia powietrza wykonane na zlecenie WIOŚ w Rzeszowie przez Biuro Studiów i Pomiarów Proekologicznych „EKOMETRIA” Sp. z o.o. Ocena w zakresie ozonu uwzględnia modelowanie matematyczne wykonane na zlecenie GIOŚ przez Wydział Inżynierii Środowiska Politechniki Warszawskiej.

6.2.2. Ocena jakości powietrza

Ocena jakości powietrza atmosferycznego województwa podkarpackiego, w tym Powiatu Kolbuszowskiego, została przeprowadzona w oparciu o podział województwa na 2 strefy zgodnie z obowiązującymi wytycznymi, tj.:

- miasto Rzeszów
- strefa podkarpacka.

Powiat Kolbuszowski znajduje się w strefie podkarpackiej. Poniżej przedstawiono podział województwa podkarpackiego na strefy w formie graficznej.

Rysunek 13. Podział województwa podkarpackiego na strefy ochrony powietrza.

źródło: WIOŚ Rzeszów.

Celem prowadzenia corocznej oceny jakości powietrza jest uzyskanie informacji o stężeniach zanieczyszczeń na obszarze poszczególnych stref w zakresie umożliwiającym:

- wykonanie klasyfikacji stref w oparciu o przyjęte kryteria,
- uzyskanie informacji o przestrzennych rozkładach stężeń zanieczyszczeń na obszarze strefy w zakresie umożliwiającym wskazanie obszarów przekroczeń wartości kryterialnych oraz określenie poziomów stężeń występujących na tych obszarach,
- wskazanie prawdopodobnych przyczyn występowania ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń w określonych rejonach,
- wskazanie potrzeb w zakresie wzmocnienia istniejącego systemu monitoringu i oceny.

W ocenie przeprowadzonej pod kątem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia uwzględniono następujące zanieczyszczenia:

- dwutlenek siarki SO₂,
- dwutlenek azotu NO₂,
- tlenek węgla CO,
- benzen C₆H₆,
- ozon O₃,
- pył PM10,
- ołów Pb w PM10,
- arsen As w PM10,
- kadm Cd w PM10,
- nikiel Ni w PM10,
- benzo(a)piren, B(a)P w PM10,
- pył PM2,5.

Ocena pod kątem ochrony zdrowia jest wykonywana dla strefy miasto Rzeszów oraz strefy podkarpackiej.

W ocenie przeprowadzonej pod kątem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin uwzględniono następujące zanieczyszczenia:

- dwutlenek siarki SO₂,
- tlenki azotu NO_x,
- ozon O₃.

Ocena pod kątem ochrony roślin jest wykonywana tylko dla strefy podkarpackiej.

Odrębnie dla każdej substancji dokonano klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:

- przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji (klasa C),
- mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji (klasa B),
- nie przekracza poziomu dopuszczalnego (klasa A),
- przekracza poziom docelowy (klasa C),

- nie przekracza poziomu docelowego (klasa A),
- przekracza poziom celu długoterminowego (klasa D2),
- nie przekracza poziomu celu długoterminowego (klasa D1).

Należy podkreślić, że zaliczenie strefy do danej klasy wiąże się z określonymi wymaganiami w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione odpowiednie kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy). Powiązania wyniku rocznej oceny jakości powietrza i wymaganymi działaniami przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 19. Klasy stref i wymagane działania dla przypadków gdy dla zanieczyszczeń nie jest określony margines tolerancji.

Klasa strefy	Wymagane działania
A	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz próba utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem;
C	<ul style="list-style-type: none"> • określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych; • opracowanie programu ochrony powietrza POP w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu (jeśli POP nie był uprzednio opracowany); • kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych

Tabela 20. Klasy stref i wymagane działania dla przypadków gdy dla zanieczyszczeń jest określony margines tolerancji.

Klasa strefy	Wymagane działania
A	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz próba utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem;
B	<ul style="list-style-type: none"> • określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych; • określenie przyczyn przekroczenia poziomu dopuszczalnego substancji w powietrzu, podjęcie działań w celu zmniejszenia emisji substancji.
C	<ul style="list-style-type: none"> • określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych oraz poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji, • opracowanie programu ochrony powietrza POP w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego w wyznaczonym terminie.

Tabela 21. Klasy stref i wymagane działania dla przypadków gdy dla zanieczyszczeń jest określony poziom docelowy.

Klasa strefy	Wymagane działania
A	<ul style="list-style-type: none"> • brak
C	<ul style="list-style-type: none"> • dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych; • opracowanie programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich

	poziomów docelowych w powietrzu, jeśli POP nie był opracowany pod kątem określonej substancji.
--	--

Tabela 22. Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń ozonu z uwzględnieniem poziomu celu długoterminowego.

Klasa strefy	Wymagane działania
D1	<ul style="list-style-type: none"> brak
D2	<ul style="list-style-type: none"> dążenie do ociągnięcia celu długoterminowego do roku 2020

W poniższej tabeli przedstawiono wynikowe klasy dla strefy podkarpackiej, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzkiego. Wyniki odnoszą się do roku 2013.

Tabela 23. Wynikowe klasy strefy podkarpackiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2013 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	BaP	PM2,5
podkarpacka	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	C

Źródło: WIOŚ w Rzeszowie

Strefa podkarpacka została zakwalifikowana w 2013 roku do klasy C, ze względu na:

- stężenie pyłu PM10;
- stężenie pyłu PM2,5;
- stężenie benzo(a)pirenu.

Konsekwencją zakwalifikowania do klasy C jest konieczność podejmowania szczególnych działań naprawczych. Wiąże się to z określeniem obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych stężeń oraz wartości dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji oraz podjęcia działań na rzecz poprawy jakości powietrza – opracowanie i skuteczne wdrożenie programu ochrony powietrza (POP). Należy jednak pamiętać, że cała strefa podkarpacka nie wykazuje jednolitości pod względem poziomu zanieczyszczeń. Przed przystąpieniem do sporządzania Programu Ochrony Powietrza należy przedsięwziąć działania w kierunku ustalenia faktycznego poziomu przekroczeń dopuszczalnych stężeń w obrębie danej jednostki samorządu terytorialnego.

W poniższej tabeli przedstawiono wynikowe klasy dla strefy podkarpackiej, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin. Wyniki odnoszą się do roku 2013.

Tabela 24. Wynikowe klasy strefy podkarpackiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2013 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej		
	SO ₂	NO _x	O ₃
podkarpacka	A	A	A

Źródło: WIOŚ w Rzeszowie

W poniższej tabeli przedstawiono poziom zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego oraz wartości dopuszczalne dla obszaru Powiatu Kolbuszowskiego. Wyniki te zostały sporządzone na podstawie modelowania jakości powietrza wykonanego przez „EKOMETRIA” Sp. z o.o. na zlecenie WIOŚ w Rzeszowie. Wartości dopuszczalne przyjęto wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012, poz. 1031).

Tabela 25. Poziom stężeń poszczególnych zanieczyszczeń powietrza w obrębie Powiatu Kolbuszowskiego w roku 2013 uzyskanego na podstawie modelowania.

Lp.	Zanieczyszczenie	Poziom stężenia	% wartości dopuszczalnej (docelowej)
1.	Dwutlenek siarki*	4,2-9,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	21,0-46,0
2.	Dwutlenek azotu	1,5-7,9 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	3,7-19,7
3.	Pył zawieszony PM10	13,7-51,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	34,2-128,5
4.	Pył zawieszony PM2,5	10,3-37,0 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	41,2-148,0
5.	Ołów	0,001-0,01 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	0,2-2,0
6.	Benzen	0,09-0,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	1,8-8,0
7.	Benzo(a)piren	0,7-3,2 ng/m^3	70,0-320,0
8.	Arsen	0,15-2,2 ng/m^3	2,5-36,6
9.	Kadm	0,06-0,78 ng/m^3	1,2-15,6
10.	Nikiel	0,28-3,1 ng/m^3	1,4-15,5

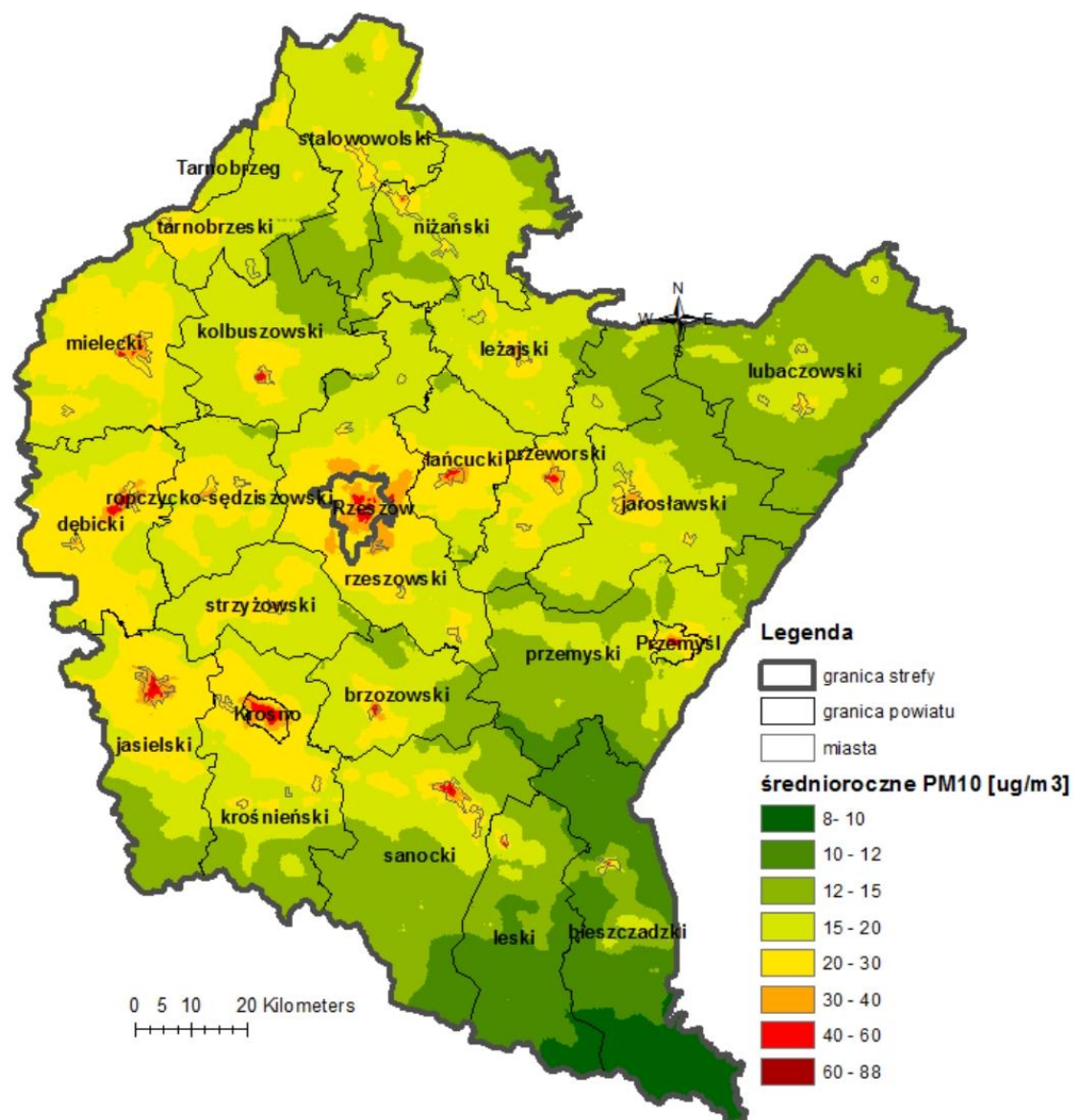
Źródło: WIOŚ w Rzeszowie

Jak wynika z powyższych wyników, w roku 2013 na terenie Powiatu Kolbuszowskiego mieliśmy do czynienia z przekroczeniem dopuszczalnych stężeń w analogicznych przypadkach jak dla całej strefy podkarpackiej, czyli:

- pyłu PM10
- pyłu PM2,5,
- benzo(a)pirenu.

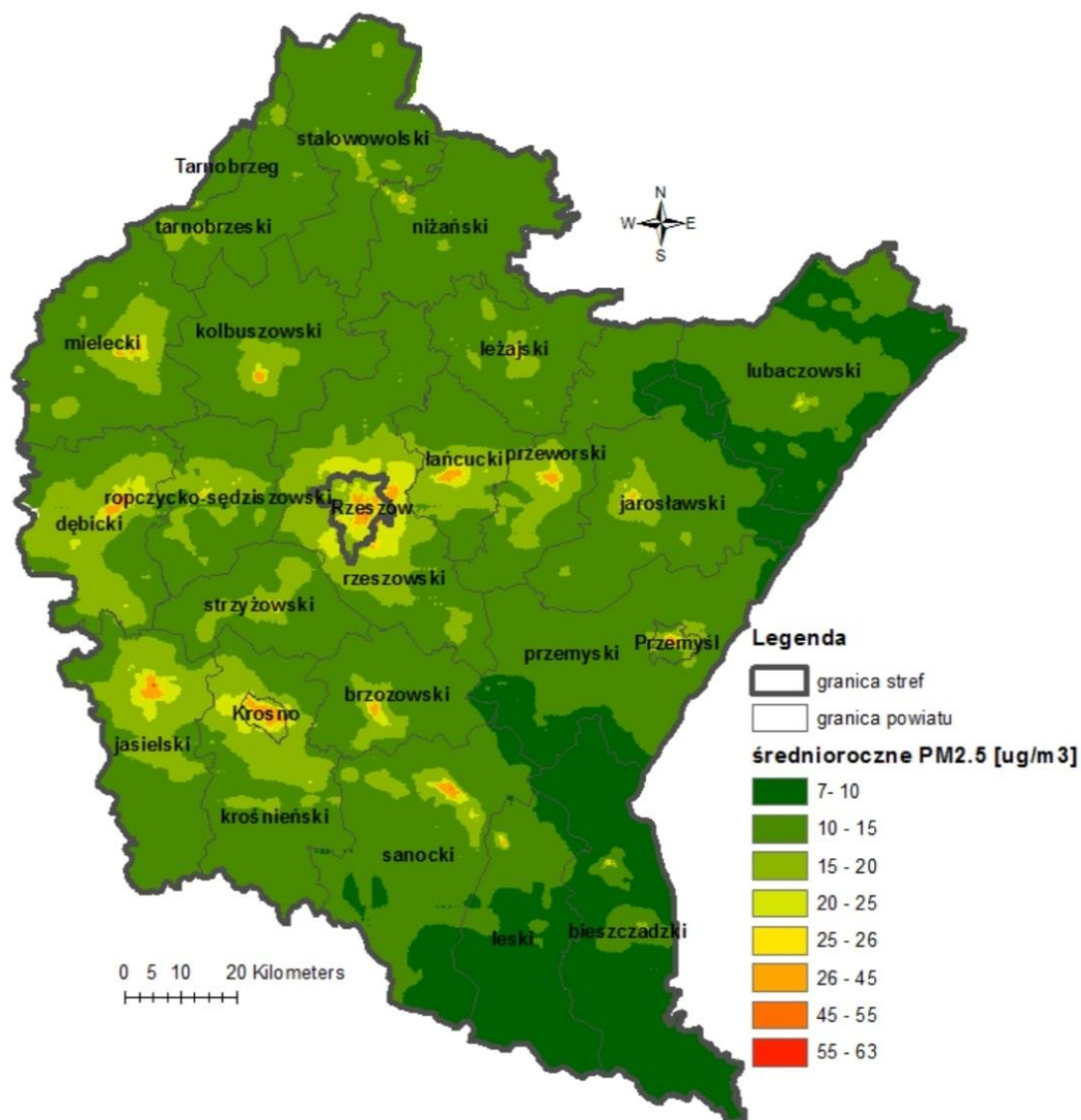
Poniżej przedstawiono w formie graficznej wyniki modelowania dla problemowych zanieczyszczeń.

Rysunek 14. Rozkład średniorocznych stężeń pyłu PM10 w województwie podkarpackim w 2013 r. – wyniki modelowania.

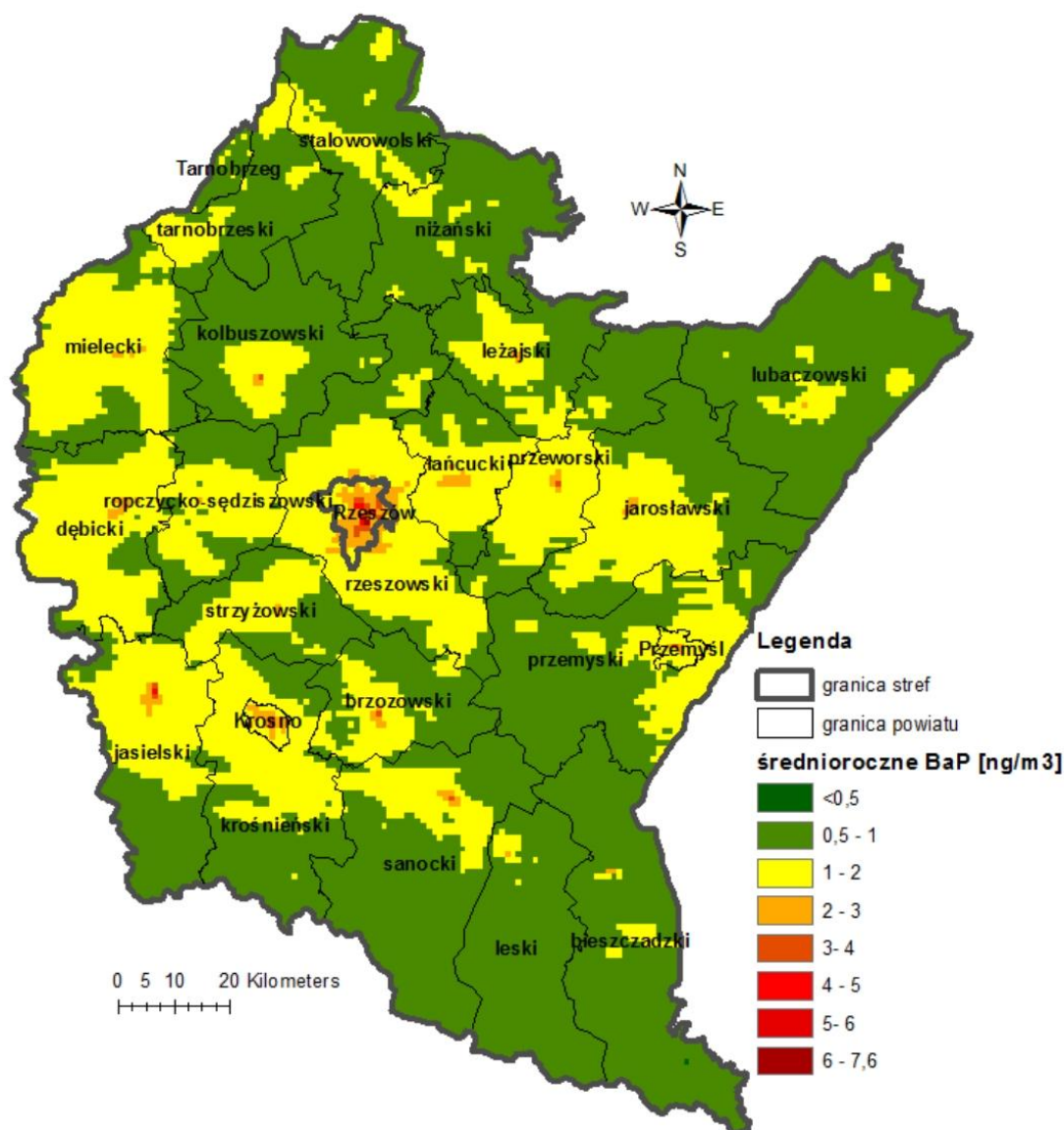
źródło: WIOŚ Rzeszów.

Rysunek 15. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM2.5 w województwie podkarpackim w 2013 r. – wyniki modelowania.

źródło: WIOŚ Rzeszów.

Rysunek 16. Rozkład stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu w województwie podkarpackim w 2013 r. - wyniki modelowania.

źródło: WIOŚ Rzeszów.

Podsumowanie:

1. W ocenie jakości powietrza dla strefy podkarpackiej, w tym Powiatu Kolbuszowskiego, za rok 2013 nie stwierdzono przekroczeń obowiązujących stężeń dla następujących substancji:

- dwutlenek siarki,
- dwutlenek azotu,
- tlenek węgla,
- benzen,
- ozon,
- tlenki azotu,
- metale ciężkie w pyłe PM₁₀.

Brak przekroczeń dla powyższych substancji wartości dopuszczalnych w powietrzu dotyczył zarówno kryterium ze względu na ochronę zdrowia, jak i ochronę roślin.

2. Wynik badań powietrza atmosferycznego oraz modelowanie wykazały przekroczenia w zakresie stężenia pyłu zawieszonego PM10 mierzonego w kryterium ochrony zdrowia na terenie strefy podkarpackiej oraz samego Powiatu Kolbuszowskiego.

W całym województwie wyznaczono 13 obszarów przekroczeń w zakresie dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu PM10 obejmujących swoim zasięgiem 53,9 km². W granicach administracyjnych Powiatu Kolbuszowskiego do tych obszarów zostało zaliczone miasto Kolbuszowa.

W zakresie dopuszczalnego stężenia dobowego pyłu PM10 wyznaczono 24 obszary przekroczeń obejmujące swoim zasięgiem 881,9 km². W granicach administracyjnych Powiatu Kolbuszowskiego do tych obszarów została zaliczona gmina miejsko-wiejska Kolbuszowa.

Działania wynikające z tej klasyfikacji, to:

- a. wdrażanie dla rejonów przekroczeń w województwie podkarpackim naprawczych Programów Ochrony Powietrza w zakresie PM10,
- b. monitorowanie, w kolejnych latach przez WIOŚ w Rzeszowie stopnia zanieczyszczenia powietrza pyłem PM10 na obszarach objętych naprawczymi Programami Ochrony Powietrza, w aspekcie efektów przeprowadzanych inwestycji na rzecz poprawy jakości powietrza.

3. Wynik badań powietrza atmosferycznego oraz modelowanie wykazały przekroczenia w zakresie stężenia pyłu zawieszonego PM10 mierzonego w kryterium ochrony zdrowia na terenie strefy podkarpackiej oraz samego Powiatu Kolbuszowskiego.

Wyznaczono 17 obszarów przekroczeń w zakresie dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu PM2.5 obejmujących swoim zasięgiem 101,3 km² na terenie województwa podkarpackiego. W granicach administracyjnych Powiatu Kolbuszowskiego do tych obszarów została zaliczona gmina miejsko-wiejska Kolbuszowa.

Działania wynikające z tej klasyfikacji, to:

- a. wdrażanie dla rejonów przekroczeń w województwie podkarpackim naprawczych Programów Ochrony Powietrza w zakresie PM2.5.
- b. monitorowanie, w kolejnych latach przez WIOŚ w Rzeszowie stopnia zanieczyszczenia powietrza pyłem PM2.5 w województwie podkarpackim, szczególnie na obszarach przekroczeń.

4. Wynik badań powietrza atmosferycznego oraz modelowanie wykazały przekroczenia w zakresie stężenia pyłu zawieszonego benzo(a)pirenu mierzonego w kryterium ochrony zdrowia na terenie strefy podkarpackiej oraz samego Powiatu Kolbuszowskiego.

Średnioroczne stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 przekroczyły wartość docelową we wszystkich punktach pomiarowych.

Wyznaczono 27 obszarów przekroczeń poziomu docelowego B(a)P obejmujących swoim zasięgiem 6445,5 km² województwa podkarpackiego. W granicach administracyjnych Powiatu Kolbuszowskiego do tych obszarów została zaliczona gmina miejsko-wiejska Kolbuszowa.

Działania wynikające z tej klasyfikacji, to:

- a. wdrażanie dla rejonów przekroczeń w województwie podkarpackim naprawczych Programów Ochrony Powietrza w zakresie B(a)P,
- b. monitorowanie, w kolejnych latach przez WIOŚ w Rzeszowie stopnia zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pirenem na obszarach objętych naprawczymi Programami Ochrony Powietrza, w aspekcie efektów przeprowadzanych inwestycji na rzecz poprawy jakości powietrza.

6.2.3. Źródła zanieczyszczeń powietrza

Głównymi źródłami zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na terenie Powiatu Kolbuszowskiego są:

- transport drogowy,
- spalanie paliwa stałego (węgiel, miał koksowy, koks),
- spalanie odpadów w piecach indywidualnych gospodarstw domowych.

Specyfiką zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego jest ich lotność, dlatego też powyższe źródła przyczyniające się do wzrostu ich stężeń, nie muszą występować na terenie Powiatu Kolbuszowskiego, ale np. w sąsiednich powiatach. Szczególnie wysoki poziom zanieczyszczeń możemy zaobserwować w gminie Kolbuszowa, co ma związek z jej miejskim charakterem (problem obrazują rys. 3, 4, 5).

Emisja komunikacyjna

Negatywne oddziaływanie na środowisko niesie ze sobą emisja komunikacyjna, która najbardziej odczuwalna jest w pobliżu dróg charakteryzujących się dużym natężeniem ruchu kołowego, na terenie Powiatu Kolbuszowskiego są to:

- Drogi krajowe:
 - droga krajowa nr 9 - Radom-Rzeszów,
- Drogi wojewódzkie:
 - droga wojewódzka nr 875 - Mielec-Leżajsk,
 - droga wojewódzka nr 872 - Baranów Sandomierski-Majdan Królew.-Krzatka - Nisko,
 - droga wojewódzka nr 987 Kolbuszowa-Sedziszów Małopolski
- Drogi powiatowe,
- Drogi gminne,
- Drogi wewnętrzne,

Głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym są:

- tlenek i dwutlenek węgla,
- węglowodory,

- tlenki azotu,
- pyły zawierające metale ciężkie,
- pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

Dla stanu powietrza atmosferycznego istotne znaczenie ma emisja NO_x oraz metali ciężkich. Duże znaczenie ma również tzw. emisja wtórna z powierzchni dróg, która zależy w dużej mierze od warunków meteorologicznych. Komunikacja jest również źródłem emisji benzenu, benzo(a)piranu, toluenu i ksyleny. Na wielkość tych zanieczyszczeń wpływa stan techniczny samochodów, stopień zużycia substancji katalitycznych oraz jakość stosowanych paliw. Gwałtowny rozwój transportu, przejawiający się wzrostem ilości samochodów na drogach oraz aktualny stan infrastruktury dróg spowodował, iż transport może być uciążliwy dla środowiska naturalnego.

W przypadku substancji toksycznych emitowanych przez silniki pojazdów do atmosfery, źródła te trudno zinwentaryzować pod kątem emisji zanieczyszczeń, gdyż zwykle nie ma dla nich materiałów sprawozdawczych. Na podstawie znanych wartości średniego składu paliwa, szacowany przeciętny skład spalin silnikowych jest następujący:

Tabela 26. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo).

Składnik	Silniki benzynowe	Silniki wysokoprężne	Uwagi
Azot	24 - 77	76 - 78	nietoksyczny
Tlen	0,3 - 8	2 - 18	nietoksyczny
Para wodna	3,0 - 5,5	0,5 - 4	nietoksyczny
Dwutlenek węgla	5,0 - 12	1 - 10	nietoksyczny
Tlenek węgla	0,5 - 10	0,01 - 0,5	toksyczny
Tlenki azotu	0,0 - 0,8	0,0002 - 0,5	toksyczny
Węglowodory	0,2 - 3	0,009 - 0,5	toksyczny
Sadza	0,0 - 0,04	0,01 - 1,1	toksyczny
Aldehydy	0,0 - 0,2	0,001 - 0,009	toksyczny

Na skutek powszechnej elektryfikacji, emisje do powietrza związane z ruchem kolejowym mają znaczenie marginalne. Należą do nich jedynie emisje zanieczyszczeń pyłowych związanych z ruchem pociągów, oraz niewielkie emisje z lokomotyw spalinowych używanych głównie na bocznicach kolejowych.

Niska emisja

Negatywne oddziaływanie na stan jakości powietrza niesie ze sobą niska emisja z lokalnych kotłowni i pieców węglowych, które używane są w indywidualnych gospodarstwach domowych na terenie gminy. W lokalnych systemach grzewczych brak jest urządzeń ochrony powietrza. Emisja z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, która związana jest z okresem grzewczym.

Negatywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego mają lokalne kotłownie pracujące na potrzeby centralnego ogrzewania, a także małe przedsiębiorstwa spalające węgiel w celach grzewczych lub technologicznych. Brak urządzeń oczyszczania bądź odpylania gazów spalinowych powodują, iż całość wytwarzanych zanieczyszczeń trafia do powietrza atmosferycznego. Niska sprawność i efektywność technologii spalania są poważnym źródłem emisji zanieczyszczeń. Co więcej, głównym paliwem w sektorze gospodarki

komunalnej jest węgiel, często zawierający znaczne ilości siarki. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 27. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza.

Zanieczyszczenia	Źródło emisji
Pył ogółem	spalanie paliw, unoszenie pyłu w powietrzu;
SO ₂ (dwutlenek siarki)	spalanie paliw zawierających siarkę;
NO (tlenek azotu)	spalanie paliw;
NO ₂ (dwutlenek azotu)	spalanie paliw, procesy technologiczne;
NO _x (suma tlenków azotu)	sumaryczna emisja tlenków azotu;
CO (tlenek węgla)	produkt niepełnego spalania;
O ₃ (ozon)	powstaje naturalnie oraz z innych zanieczyszczeń będących utleniaczami;
Amoniak, metan	transport, produkcja rolna, produkty spalania.

Emisja niezorganizowana

Do tej kategorii zaliczane są inne nie wymienione źródła emisji. Znaczenie w tej kategorii ma emisja pochodząca z zlokalizowanej na terenie gminy oczyszczalni ścieków. Do pozostałych źródeł emisji można zaliczyć np. wypalanie traw.

6.2.4. Cele i strategia działań

Cel średniookresowy do roku 2021:

Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza atmosferycznego na terenie Powiatu Kolbuszowskiego

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Termomodernizacja i modernizacja kotłowni węglowych w gminnych oraz powiatowych obiektach użyteczności publicznej.	Powiat Kolbuszowski, Gminy
2.	Modernizacja dróg powiatowych.	Powiat Kolbuszowski
3.	Kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych i na otwartych przestrzeniach.	Powiat Kolbuszowski, Gminy, Policja
4.	Wzrost wykorzystywania odnawialnych źródeł energii – dotacje dla mieszkańców na kolektory słoneczne, pompy ciepła itp.	Powiat Kolbuszowski Gminy Powiatu
5.	Modernizacja dróg krajowych i wojewódzkich na terenie Powiatu Kolbuszowskiego ¹ .	GDDKiA, Wojewoda Podkarpacki
6.	Modernizacja dróg gminnych.	Gminy
7.	Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, paliwa gazowe i energię elektryczną oraz w razie konieczności opracowanie planu.	Gminy
8.	Wyeliminowanie spalania pozostałości roślinnych na powierzchni	Gminy, Policja

^{1,4}Zadanie dotyczy także działu „hałas”.

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
	ziemi poprzez kontrole gospodarstw domowych przez upoważnionych pracowników Urzędu Gminy oraz Policji	

6.3. Hałas

6.3.1. Stan wyjściowy

Hałas definiuje się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.), podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem są następujące:

- emisja - wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio energie do powietrza, wody lub ziemi, związane z działalnością człowieka (takie jak hałas czy wibracje),
- hałas - dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu - równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z art. 117 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.). W rozumieniu ustawy ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, oraz zmniejszeniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego LA_{eq} i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość $LA_{eq} < 52$ dB
- średnia uciążliwość 52 dB $< LA_{eq} < 62$ dB
- duża uciążliwość 63 dB $< LA_{eq} < 70$ dB
- bardzo duża uciążliwość $LA_{eq} > 70$ dB

Źródła hałasu możemy podzielić w następujący sposób:

- komunikacyjne,
- przemysłowe i rolnicze,
- pozostałe.

6.3.2. Źródła hałasu

Hałas drogowy

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826) oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2012, poz. 1109). Dla rodzajów terenu, wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny szpitali, szkoły, tereny rekreacyjno - wypoczynkowe i uzdrowiska), ustalono dopuszczalny równoważny poziom hałasu LA_{eqD} w porze dziennej i LA_{eqN} w porze nocnej.

Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu dla danego terenu jest zaklasyfikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób jego zagospodarowania. Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45–55 dB. Dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 28. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu.

Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
	Drogi lub linie kolejowe*		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	LAeq D przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	LAeq N przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	LAeq D przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	LAeq N przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
a) Obszary A ochrony uzdrowiskowej b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży** c) Tereny domów opieki d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe poza miastem d) Tereny zabudowy zagrodowej	65	56	55	45

Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
	Drogi lub linie kolejowe*		Pozostałe objekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	LAeq D przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	LAeq N przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	LAeq D przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	LAeq N przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ***	68	60	55	45

* Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

** W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

*** Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych

Na terenie Powiatu Kolbuszowskiego głównym źródłem hałasu drogowego są:

- Drogi krajowe:
 - Droga nr 9 – Radom-Rzeszów,
- Drogi wojewódzkie:
 - Droga wojewódzka nr 875 - Mielec-Leżajsk,
 - Droga wojewódzka nr 860 -Majdan Królewski – Nisko,
 - Droga wojewódzka nr 872 - Majdan Królewski - Baranów Sandomierski,
 - Droga wojewódzka nr 987 - Kolbuszowa – Sędziszów Małopolski,
- Drogi powiatowe,
- Drogi gminne,
- Drogi wewnętrzne,

Dla celów identyfikacji i ewidencjonowania punktów o ponadnormatywnym poziomie hałasu, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie prowadzi wieloletnie pomiary poziomów hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Badania te prowadzone są zgodnie z założeniami Państwowego Programu Monitoringu Środowiska. Na obszarze Powiatu Kolbuszowskiego takie badania, ostatni raz przeprowadzono w 2009 roku, kolejne planowane są w roku 2015.

Punkty pomiarowe rozmieszczone były w Kolbuszowej przy ulicach:

1. Rzeszowskiej,
2. Piłsudskiego,
3. Sokołowskiej,
4. Narutowicza,

Rysunek 17. Punkty pomiaru hałasu na terenie Miasta Kolbuszowa w roku 2009.

Źródło: WIOŚ w Rzeszowie

Wyniki badań zostały zebrane w tabeli.

Tabela 29. Wyniki badań hałasu komunikacyjnego na terenie Miasta Kolbuszowa w roku 2009.

nr punktu	Ulica	Dopuszczalny poziom L_{DWN}	L_{DWN}	Wielkość Przekroczenia	Dopuszczalny poziom L_N	L_N	Wielkość Przekroczenia
		dB					
1	Rzeszowska	60	75	15	50	69	19
2	Piłsudskiego		67	7		61	11
3	Sokołowskiej		71	11		66	16
4	Narutowicza		71	11		66	16

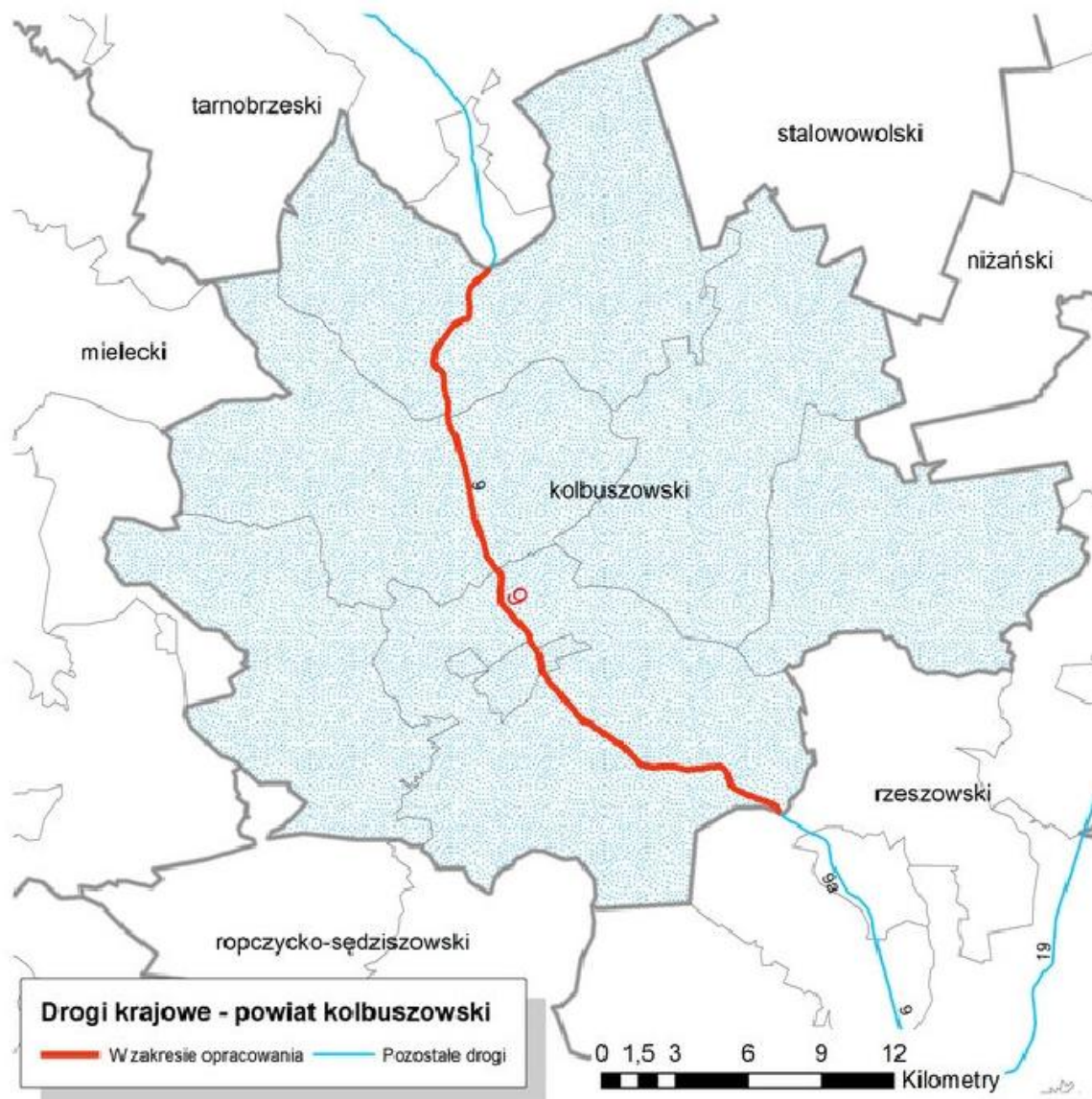
Źródło: WIOŚ w Rzeszowie

Jak wynika z powyższej tabeli, dopuszczalne poziomy hałasu zostały przekroczone we wszystkich punktach pomiarowych, zarówno dla wartości L_{DWN} i L_N . Najprawdopodobniej jest

to spowodowane dużym natężeniem ruchu samochodowego, leżącej w biskiej odległości drogi krajowej nr 9 będącej częścią europejskiej trasy E 371.

W 2012 roku Główna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad przeprowadziła badania hałasu drogowego na terenie Powiatu Kolbuszowskiego. Badano stan warunków akustycznych wokół wybranych dróg (w tym wypadku drogi krajowej nr 9).

Rysunek 18. Drogi krajowe na terenie Powiatu Kolbuszowskiego, które zostały objęte badaniami hałasu przez GDDKiA.

źródło: GDDKiA

Wyniki badań zawierały zestawienie wielkości obszaru oraz ilości budynków narażonych na przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu. Zebrano je w dwóch tabelach opisujących wskaźnik L_D (długookresowy średni poziom dźwięku, wyznaczony w ciągu wszystkich pór dnia w roku rozumianych jako przedział czasu od godz. 6⁰⁰ do godz. 18⁰⁰) oraz wskaźnik L_{DWN} (długookresowy średni poziom dźwięku, wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku,

z uwzględnieniem pory dnia (od godz. 6⁰⁰ do godz. 18⁰⁰), pory wieczoru (od godz. 18⁰⁰ do godz. 22⁰⁰) oraz pory nocy (od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰). Dane zostały zestawione w tabelach.

Tabela 30. Przekroczenia wartości dopuszczalnych wskaźnika LN – Powiat Kolbuszowski.

Wskaźnik L _N	Powiat Kolbuszowski				
	< 5 dB	5 - 10 dB	10 - 15 dB	15 - 20 dB	> 20 dB
Poziomy dźwięku w środowisku	Stan warunków akustycznych środowiska				
	niedobry		zły		bardzo zły
Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [km ²]	1,268	1,007	0,713	0,526	0,321
Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie [tys.]	0,593	0,443	0,428	0,296	0,062
Liczba zagrożonych mieszkańców w danym zakresie [tys.]	2,514	1,876	1,816	1,253	0,263
Liczba budynków szkolnych i przedszkolnych w danym zakresie	0	0	0	0	0
Liczba budynków służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej w danym zakresie	0	0	0	1	0
Inne obiekty budowlane z punktu widzenia ochrony przed hałasem	1	1	0	0	0

źródło: GDDKiA

Tabela 31. Przekroczenia wartości dopuszczalnych wskaźnika LDWN – powiat kolbuszowski.

Wskaźnik L _{DWN}	Powiat Kolbuszowski				
	< 5 dB	5 - 10 dB	10 - 15 dB	15 - 20 dB	> 20 dB
Poziomy dźwięku w środowisku	Stan warunków akustycznych środowiska				
	niedobry		zły		bardzo zły
Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [km ²]	1,264	1,102	0,787	0,620	0,509
Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie [tys.]	0,639	0,463	0,414	0,406	0,140
Liczba zagrożonych mieszkańców w danym zakresie [tys.]	2,711	1,962	1,756	1,721	0,596
Liczba budynków szkolnych i przedszkolnych w danym zakresie	4	2	2	4	3
Liczba budynków służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej w danym zakresie	0	0	0	0	1
Inne obiekty budowlane z punktu widzenia ochrony przed hałasem	1	1	0	0	0

źródło: GDDKiA

Tabela 32. Poziomy dźwięku w powiecie kolbuszowskim. Wskaźnik L_N.

Wskaźnik L _N Poziomu dźwięku w powietrzu	Powiat Kolbuszowski				
	50-55dB	55-60dB	60-65dB	65-70dB	pow. 70dB
Powierzchnia obszarów eksponowanych w danym zakresie [km ²]	6,464	3,381	1,964	1,148	0,712
Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie [tys.]	0,594	0,443	0,428	0,296	0,063
Liczba eksponowanych mieszkańców w danym zakresie [tys.]	2,519	1,876	1,816	1,253	0,267

źródło: GDDKiA

Tabela 33. Poziomy dźwięku w powiecie kolbuszowskim. Wskaźnik L_{DWN} .

Wskaźnik L_{DWN} Poziomu dźwięku w powietrzu	Powiat Kolbuszowski				
	55-60dB	60-65dB	65-70dB	70-75dB	pow. 75dB
Powierzchnia obszarów eksponowanych w danym zakresie [km ²]	7,749	4,188	2,334	1,478	1,123
Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie [tys.]	0,661	0,468	0,409	0,411	0,142
Liczba eksponowanych mieszkańców w danym zakresie [tys.]	2,802	1,982	1,735	1,743	0,600

źródło: GDDKiA.

Hałas kolejowy

Przez Powiat Kolbuszowski przebiegają trasy kolejowe:

- szerokotorowa linia hutniczo – siarkowa (LHS) – gmina Majdan Królewski,
- linia kolejowa relacji Tarnobrzeg – Rzeszów (obecnie kursuje pociąg Rzeszów Kolbuszowa)

Zagrożenie hałasem kolejowym na terenie Powiatu Kolbuszowskiego występuje w bardzo ograniczonym stopniu, głównie wzdłuż trasy kolejowej.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Emisja zanieczyszczenia środowiska hałasem regulowana jest w posiadanych przez podmioty gospodarcze zezwoleniach, dopuszczających określone poziomy hałasu odrębnie dla pory dziennej i nocnej. Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

6.3.3. Cele i strategia działań

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych, na terenie powiatu występują problemy związane z nadmierną emisją hałasu komunikacyjnego. Sytuacja ta wynika z obecności na terenie gminy dróg krajowych i wojewódzkich. Duże natężenie ruchu pojazdów na tych drogach powoduje przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu zarówno dla wskaźników L_{DWN} jak i L_N . Można założyć, że w większych odległości od traktów komunikacyjnych uciążliwość związana z hałasem będzie zdecydowanie mniejsza. Zaleca się monitoring terenów znajdujących się поблизу tych dróg oraz realizację działań mających na celu ochronę przed nadmierną emisją hałasu w przyszłości.

6.3.4. Cele i strategia działań

Cel średniookresowy do roku 2021:

Zmniejszenie uciążliwości hałasu, poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów na terenie Powiatu Kolbuszowskiego

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Bieżąca realizacja inwestycji komunikacyjnych	Powiat Kolbuszowski
2.	Budowa ekranów i instalacja urządzeń ograniczających hałas wzdłuż uciążliwych szlaków komunikacyjnych.	GDDKiA, Zarząd Województwa i Powiatu, Gminy
3.	Stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapobiegających emisji hałasu do środowiska.	Zarządcy dróg
4.	Wprowadzanie standardów akustycznych w planie zagospodarowania przestrzennego.	Gminy

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
5.	Ochrona obszarów o korzystnym klimacie akustycznym poprzez uwzględnianie ich w planie zagospodarowania przestrzennego.	Gminy

6.4. Promieniowanie elektromagnetyczne

6.4.1. Stan wyjściowy

Zagadnienia dotyczące ochrony ludzi i środowiska przed niekorzystnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych regulowane są przepisami dotyczącymi:

- ochrony środowiska,
- bezpieczeństwa i higieny pracy,
- prawa budowlanego,
- zagospodarowania przestrzennego,
- przepisami sanitarnymi.

Jako promieniowanie niejonizujące określa się promieniowanie, którego energia oddziałująca na każde ciało materialne nie wywołuje w nim procesu jonizacji. Promieniowanie to związane jest ze zmianami pola elektromagnetycznego. Poniżej zestawiono potencjalne źródła omawianego promieniowania

- urządzenia wytwarzające stałe pole elektryczne i magnetyczne,
- urządzenia wytwarzające pole elektryczne i magnetyczne o częstotliwości 50 Hz, (stacje i linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia);
- urządzenia wytwarzające pole elektromagnetyczne o częstotliwości od 1 kHz do 300 GHz, (urządzenia radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne)
- inne źródła promieniowania z zakresu częstotliwości: 0 - 0,5 Hz, 0,5 - 50 Hz oraz 50-1000 Hz.

Zagadnienia dotyczące promieniowania niejonizującego są określone przez *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów* (Dz. U. 2003r., Nr 192, poz. 1883).

Dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, rozporządzenie ustala odrębną wartość składowej elektrycznej pola w wysokości 7 V/m.

Dla pozostałych terenów, na których przebywanie ludzi jest dozwolone bez ograniczeń, rozporządzenie ustala wysokość składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50 Hz w wysokości 10 kV/m, natomiast składowej magnetycznej w wysokości 60 A/m. ponadto rozporządzenie określa:

- dopuszczalne poziomy elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego;
- metody kontroli dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych;
- metody wyznaczania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych, jeżeli w środowisku występują pola elektromagnetyczne z różnych zakresów częstotliwości.

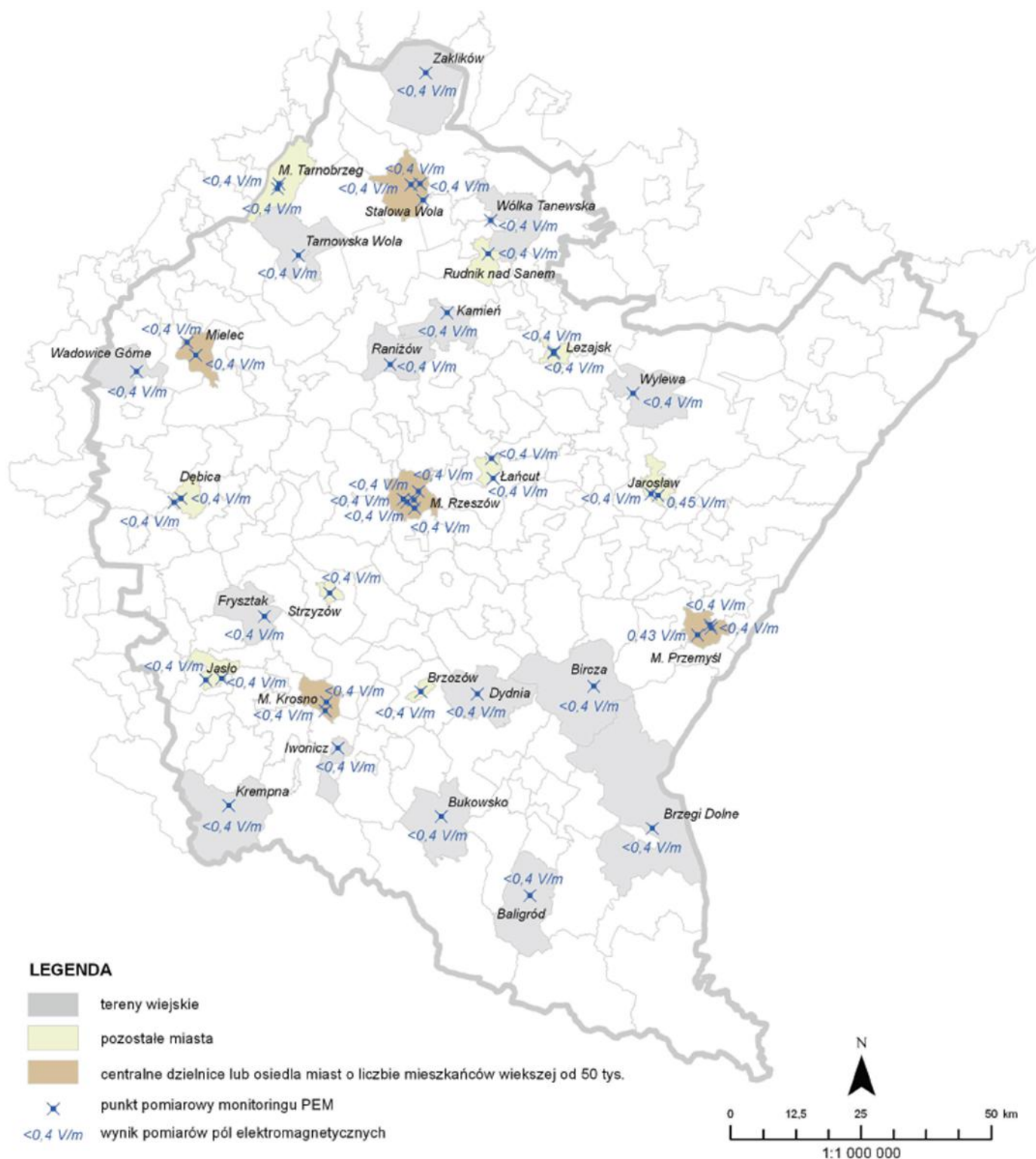
6.4.2. Źródła promieniowania

Na terenie Powiatu Kolbuszowskiego źródła promieniowania niejonizującego stanowią:

- linie i stacje elektroenergetyczne wysokich napięć,
- urządzenia radiokomunikacyjne,
- radionawigacyjne i radiolokacyjne

W 2012 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie przeprowadził badania w ramach monitoringu pól elektromagnetycznych na terenie województwa podkarpackiego. W powiecie kolbuszowskim badania przeprowadzono w miejscowości Raniżów.

Rysunek 19. Punkty pomiaru pól elektromagnetycznych województwa podkarpackiego w roku 2012.

Źródło: WIOŚ w Rzeszowie

Zmierzona wartość promieniowania elektromagnetycznego była niższa od progu oznaczalności urządzenia pomiarowego (<0,4 V/m).

6.4.3. Cele i strategia działań

Cel średniokresowy do roku 2021:

Ochrona mieszkańców i środowiska przed działaniem promieniowania elektromagnetycznego na terenie Powiatu Kolbuszowskiego

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Kontrola obecnych i potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego.	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie
2.	Prowadzenie ewidencji źródeł promieniowania elektromagnetycznego.	Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Katowicach, Urząd Komunikacji Elektronicznej
3.	Ograniczanie powstawania źródeł pól elektromagnetycznych na terenach gęstej zabudowy mieszkaniowej na etapie planowania przestrzennego oraz wprowadzenie zagadnienia pól elektromagnetycznych do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.	Gminy

6.5. Gospodarka odpadami

6.5.1. Stan wyjściowy

Masa zebranych odpadów w roku 2013

Jak wynika z danych udostępnionych przez Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, z terenu Powiatu Kolbuszowskiego odebrano i przekazano do instalacji odpady o kodach:

Tabela 34. Ilość odebranych odpadów z terenu Powiatu Kolbuszowskiego (stan na rok 2013).

Kod odpadu	Nazwa odpadu	Ilość [Mg]
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	52,00
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	102,90
15 01 04	Opakowania z metali	0,20
15 01 05	Opakowania wielomateriałowe	1,00
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	49,10
15 01 07	Opakowania ze szkła	338,80
16 01 03	Zużyte opony	11,60
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	14,40
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	9,40
20 01 01	Papier i tektura	35,40

20 01 02	Szkło	202,30
20 01 10	Odzież	4,00
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	1,70
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	9,90
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	4,20
20 01 39	Tworzywa sztuczne	110,70
20 01 40	Metale	15,10
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	22,70
20 02 03	Inne odpady nieulegające biodegradacji	23,90
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	3856,31
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	607,90
20 03 99	Odpady komunalne niewymienione w innych podgrupach	9,70
SUMA:		5483,21

źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego.

6.5.2 Nowelizacja ustawy

Ustawa z dnia 01.07.2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. 2013 poz. 1399) weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. W związku z tym gminy Powiatu Kolbuszowskiego zobowiązane są do:

- objęcia wszystkich właścicieli nieruchomości na terenie gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi,
- nadzorowania gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym realizacji zadań powierzonych podmiotom odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości,
- ustanowienia selektywnego zbierania odpadów komunalnych obejmującego co najmniej następujące frakcje odpadów: papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło i opakowania wielomateriałowe oraz odpady komunalne ulegające biodegradacji, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji,
- tworzenia punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy, w tym wskazują miejsca, w których mogą być prowadzone zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych,
- zapewnienia osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania:
 - osiągnięcia do dnia 31 grudnia 2020 r.:
 - poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w wysokości co najmniej 50% wagowo,

- poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w wysokości co najmniej 70% wagowo.
- ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania:
 - do dnia 16 lipca 2013 r. - do nie więcej niż 50% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,
 - do dnia 16 lipca 2020 r. - do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.,
- prowadzenia działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- zapewnienia, budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, a w tym:
 - przeprowadzenia przetargu na wybór podmiotu, który będzie budował, utrzymywał lub eksploatował regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych, lub
 - dokonania wyboru podmiotu, który będzie budował, utrzymywał lub eksploatował regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych, na zasadach określonych w ustawie z dnia 19.12.2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym, lub
 - dokonania wyboru podmiotu, który będzie budował, utrzymywał lub eksploatował regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych, na zasadach określonych w ustawie z dnia 9.01.2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub usługi,
 - zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy (Rada Gminy może, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, postanowić o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne),
 - przygotowania wytycznych do regulaminu utrzymania i czystości i porządku w gminie,
 - przygotowania projektów niezbędnych uchwał:
 - odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy,
 - dla gmin powyżej 10 tysięcy mieszkańców o podziale obszaru gminy na sektory,
 - wyborze metody ustalenia opłaty za gospodarowania odpadami komunalnymi (od mieszkańców) oraz o wysokości stawki,
 - terminie częstotliwości i trybie uiszczania opłaty od mieszkańców,
 - wzór deklaracji o wysokości opłaty składanej przez mieszkańców,
 - sposobie i zakresie świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości,
 - rodzajach dodatkowych usług świadczonych przez gminę w zakresie odbierania odpadów.
 - zorganizowania przetargu na odbiór lub odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych,
 - zawarcia umowy z firmą, która wygra przetarg i kontrola jej wykonywania,

- pokrycia kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi z pobranych od mieszkańców opłat,
- prowadzenia rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

6.5.3. System gromadzenia odpadów na terenie Powiatu Kolbuszowskiego

Gmina Majdan Królewski

Właściciele nieruchomości zobowiązani są do prowadzenia selektywnego zbierania odpadów na niej powstających, a odbierający odpady, do odbierania następujących rodzajów odpadów:

1. Zmieszane odpady komunalne,
2. Tworzywa sztuczne – worek w kolorze żółtym
3. Metal, puszki oraz drobny złom – worek w kolorze czerwonym
4. Szkło – worek w kolorze białym
5. Papier i tektura – worek w kolorze niebieskim
6. Opakowania wielomateriałowe – worek w kolorze pomarańczowym

Odpady opakowaniowe (jeżeli rodzaj materiału na to pozwala) przed wrzuceniem do pojemnika lub worka należy zgnieść tak by, zachowały zmniejszoną objętość. Opakowania po żywności i inne, które uległy zabrudzeniu, należy przed włożeniem do pojemnika lub worka umyć. Odpady te będą odbierane bezpośrednio z terenu nieruchomości mieszkańców w każdej ilości.

Przeterminowane leki należy wydzielić ze strumienia odpadów komunalnych i przekazać je do specjalistycznych pojemników. Zużyte baterie i akumulatory należy wydzielić ze strumienia odpadów komunalnych i przekazać je do specjalistycznych pojemników w szkołach, świetlicach i sklepach. Odpady budowlane należy gromadzić w specjalistycznych pojemnikach lub kontenerach, uniemożliwiających pylenie.

Właściciele nieruchomości zobowiązani są do zaopatrzenia się w odpowiednie pojemniki lub worki przeznaczone do zbiórki odpadów komunalnych oraz utrzymywanie ich w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym oraz technicznym.

Dzikowiec

Właściciele nieruchomości zobowiązani są do prowadzenia selektywnego zbierania odpadów na niej powstających, a odbierający odpady, do odbierania następujących rodzajów odpadów:

1. Zmieszane odpady komunalne,
2. Tworzywa sztuczne – worek w kolorze żółtym
3. Metal, puszki oraz drobny złom, opakowania wielomateriałowe – worek w kolorze czerwonym
4. Szkło – worek w kolorze białym
5. Papier i tektura – worek w kolorze niebieskim

Odpady opakowaniowe (jeżeli rodzaj materiału na to pozwala) przed wrzuceniem do pojemnika lub worka należy zgnieść tak by, zachowały zmniejszoną objętość. Opakowania

po żywności i inne, które uległy zabrudzeniu, należy przed włożeniem do pojemnika lub worka umyć. Odpady te będą odbierane bezpośrednio z terenu nieruchomości mieszkańców w każdej ilości.

Przeterminowane leki należy wydzielić ze strumienia odpadów komunalnych i przekazać je do specjalistycznych pojemników. Zużyte baterie i akumulatory należy wydzielić ze strumienia odpadów komunalnych i przekazać je do specjalistycznych pojemników w szkołach, świetlicach i sklepach. Odpady budowlane należy gromadzić w specjalistycznych pojemnikach lub kontenerach, uniemożliwiających pylenie.

Gmina przejmuje obowiązek wyposażenia nieruchomości w pojemniki lub worki przeznaczone do zbiórki odpadów komunalnych oraz utrzymywania ich w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym oraz technicznym, który będzie finansowany z pobranych opłat od właścicieli nieruchomości za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Niwiska

Właściciele nieruchomości zobowiązani są do prowadzenia selektywnego zbierania odpadów na niej powstających, a odbierający odpady, do odbierania następujących rodzajów odpadów:

1. Zmieszane odpady komunalne,
2. Tworzywa sztuczne – worek w kolorze żółtym
3. Metal, puszki oraz drobny złom – worek w kolorze czerwonym
4. Szkło – worek w kolorze białym
5. Papier i tektura – worek w kolorze niebieskim
6. Opakowania wielomateriałowe – worek w kolorze pomarańczowym

Odpady opakowaniowe (jeżeli rodzaj materiału na to pozwala) przed wrzuceniem do pojemnika lub worka należy zgnieść tak by, zachowały zmniejszoną objętość. Opakowania po żywności i inne, które uległy zabrudzeniu, należy przed włożeniem do pojemnika lub worka umyć. Odpady te będą odbierane bezpośrednio z terenu nieruchomości mieszkańców w każdej ilości.

Przeterminowane leki należy wydzielić ze strumienia odpadów komunalnych i przekazać je do specjalistycznych pojemników. Zużyte baterie i akumulatory należy wydzielić ze strumienia odpadów komunalnych i przekazać je do specjalistycznych pojemników w szkołach, świetlicach i sklepach. Odpady budowlane należy gromadzić w specjalistycznych pojemnikach lub kontenerach, uniemożliwiających pylenie.

Gmina przejmuje obowiązek wyposażenia nieruchomości w pojemniki lub worki przeznaczone do zbiórki odpadów komunalnych oraz utrzymywania ich w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym oraz technicznym, który będzie finansowany z pobranych opłat od właścicieli nieruchomości za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Cmolas

Właściciele nieruchomości zobowiązani są do prowadzenia selektywnego zbierania odpadów, a przedsiębiorca odbierający odpady do odbierania następujących wyselekcjonowanych odpadów komunalnych:

1. papieru i makulatury;
2. szkła bezbarwnego i kolorowego;
3. tworzywa sztucznego;
4. metali (puszek, złomu);
5. opakowań wielomateriałowych (kartony po napojach);
6. przeterminowanych leków i chemikaliów;
7. zużytych baterii i akumulatorów;
8. zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego;
9. odpadów wielkogabarytowych (mebli);
10. odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz popiołu
11. zużytych opon;
12. odpadów ulegających biodegradacji (w tym odpady zielone, kuchenne);
13. pozostałych zmieszanych odpadów komunalnych.

Odpady opakowaniowe (jeżeli rodzaj materiału na to pozwala) przed wrzuceniem do pojemnika lub worka należy zgnieść tak by, zachowały zmniejszoną objętość. Opakowania po żywności i inne, które uległy zabrudzeniu, należy przed włożeniem do pojemnika lub worka umyć. Odpady te będą odbierane bezpośrednio z terenu nieruchomości mieszkańców w każdej ilości.

Przeterminowane leki należy wydzielić ze strumienia odpadów komunalnych i przekazać je do specjalistycznych pojemników. Zużyte baterie i akumulatory należy wydzielić ze strumienia odpadów komunalnych i przekazać je do specjalistycznych pojemników w szkołach, świetlicach i sklepach. Odpady budowlane należy gromadzić w specjalistycznych pojemnikach lub kontenerach, uniemożliwiających pylenie.

Właściciele nieruchomości zobowiązani są do wyposażenia nieruchomości w odpowiednią ilość pojemników (urządzeń) do gromadzenia odpadów komunalnych, uwzględniając ilość wytwarzanych odpadów komunalnych oraz ilość osób z nich korzystających.

Kolbuszowa

Właściciele nieruchomości zobowiązani są do prowadzenia selektywnego zbierania, a odbierający odpady do odbierania następujących rodzajów odpadów:

1. niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, z zastrzeżeniem pkt 2-8,
2. przeterminowanych leków i chemikaliów,
3. zużytych baterii i akumulatorów,
4. zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
5. mebli i innych odpadów wielkogabarytowych,
6. odpadów budowlanych i rozbiórkowych,
7. zużytych opon,
8. odpadów zielonych,
9. papieru i tektury,
10. szkła bezbarwnego,
11. szkła kolorowego,
12. tworzywa sztucznego (np. typu PET),
13. tworzywa sztucznego typu plastik przemysłowo-gospodarczy,

14. metali.

Odpady opakowaniowe (jeżeli rodzaj materiału na to pozwala) przed wrzuceniem do pojemnika lub worka należy zgnieść tak by, zachowały zmniejszoną objętość. Opakowania po żywności i inne, które uległy zabrudzeniu, należy przed włożeniem do pojemnika lub worka umyć. Odpady te będą odbierane bezpośrednio z terenu nieruchomości mieszkańców w każdej ilości.

Przeterminowane leki należy wydzielić ze strumienia odpadów komunalnych i przekazać je do specjalistycznych pojemników. Zużyte baterie i akumulatory należy wydzielić ze strumienia odpadów komunalnych i przekazać je do specjalistycznych pojemników w szkołach, świetlicach i sklepach. Odpady budowlane należy gromadzić w specjalistycznych pojemnikach lub kontenerach, uniemożliwiających pylenie.

Raniżów

Właściciele nieruchomości zobowiązani są do prowadzenia selektywnego zbierania, a odbierający odpady do odbierania następujących rodzajów odpadów:

1. papieru i makulatury;
2. szkła bezbarwnego i kolorowego;
3. tworzywa sztucznego;
4. metali (puszek, złomu);
5. opakowań wielomateriałowych (kartony po napojach);
6. przeterminowanych leków i chemikaliów;
7. zużytych baterii i akumulatorów;
8. zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego;
9. odpadów wielkogabarytowych (mebli);
10. odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz popiołu
11. zużytych opon;
12. odpadów ulegających biodegradacji (w tym odpady zielone, kuchenne);
13. pozostałych zmieszanych odpadów komunalnych.

Odpady opakowaniowe (jeżeli rodzaj materiału na to pozwala) przed wrzuceniem do pojemnika lub worka należy zgnieść tak by, zachowały zmniejszoną objętość. Opakowania po żywności i inne, które uległy zabrudzeniu, należy przed włożeniem do pojemnika lub worka umyć. Odpady te będą odbierane bezpośrednio z terenu nieruchomości mieszkańców w każdej ilości.

Przeterminowane leki należy wydzielić ze strumienia odpadów komunalnych i przekazać je do specjalistycznych pojemników. Zużyte baterie i akumulatory należy wydzielić ze strumienia odpadów komunalnych i przekazać je do specjalistycznych pojemników w szkołach, świetlicach i sklepach. Odpady budowlane należy gromadzić w specjalistycznych pojemnikach lub kontenerach, uniemożliwiających pylenie.

Właściciele nieruchomości zobowiązani są do wyposażenia nieruchomości w odpowiednią ilość pojemników (urządzeń) do gromadzenia odpadów komunalnych, uwzględniając ilość wytwarzanych odpadów komunalnych oraz ilość osób z nich korzystających.

PSZOK

Na terenie poszczególnych gmin Powiatu Kolbuszowskiego zlokalizowane są Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Do punktów mieszkańcy mogą składać najczęściej następujące frakcje odpadów:

- odpady selektywnie zebrane (papier, szkło, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, metal),
- odpady zielone
- odpady komunalne ulegające biodegradacji,
- przeterminowane leki,
- chemikalia,
- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny ,
- odpady wielkogabarytowe,
- odpady budowlane i rozbiórkowe pochodzące z prowadzenia drobnych prac nie wymagających pozwolenia na budowę, ani zgłoszenia zamiaru prowadzenia robót do starosty (niezanieczyszczone odpady betonowe oraz gruz betonowy i ceglany),
- zużyte opony samochodowe.

Ilości odebranych odpadów z terenu Powiatu Kolbuszowskiego w Punktach Selektywnej Zbiórki Odpadów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Ilość odebranych odpadów w PSZOK na terenie Powiatu Kolbuszowskiego (stan na rok 2013).

Kod odpadu	Nazwa odpadu	Ilość [Mg]
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	5,44
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	4,18
15 01 07	Opakowania ze szkła	11,40
16 01 03	Zużyte opony	1,50
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	1,40
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	0,50

źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego.

Regiony Gospodarki Odpadami

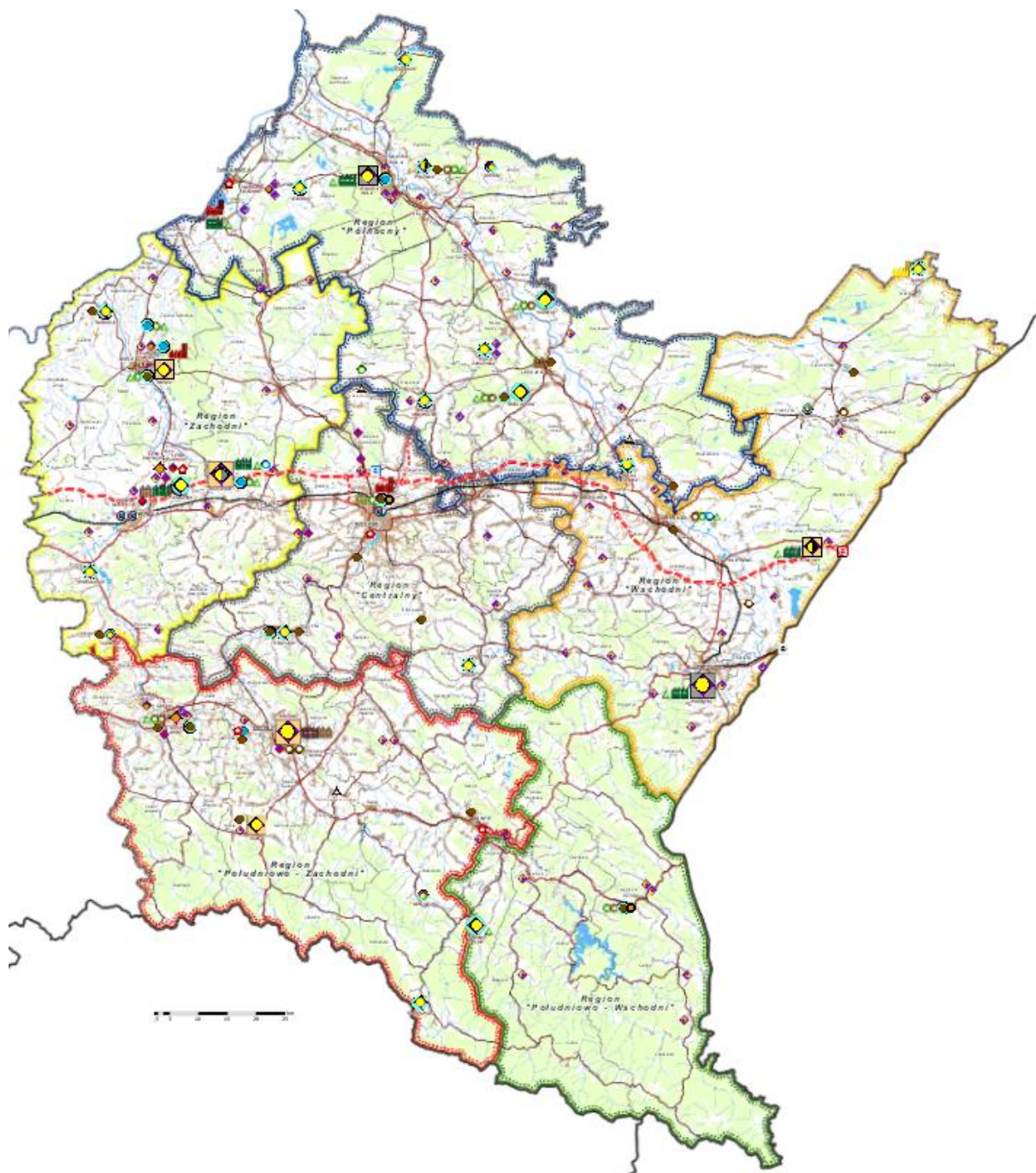
Gospodarka odpadami w województwie podkarpackim opiera się na wskazanych w „*Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego*” regionach gospodarki odpadami (RGO) w ramach których dopuszcza się zagospodarowanie odpadów. W województwie podkarpackim wydziela się sześć regionów gospodarki odpadami:

- Region centralny,

- Region południowo-wschodni
- Region południowo-zachodni
- Region północny
- Region wschodni
- Region zachodni

Na rysunku przedstawiono podział województwa podkarpackiego na regiony gospodarki odpadami.

Rysunek 20. Podział województwa podkarpackiego na regiony gospodarki odpadami.

źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego.

Obszar Powiatu Kolbuszowskiego znajduje się w Regionie zachodnim. Na terenie zachodniego regionu gospodarki odpadami nie funkcjonuje instalacja o statusie Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych. Do innych instalacji regionalnych należą:

- Instalacja do wytwarzania paliwa alternatywnego z odpadów – Kozodrza – Euro-eko Sp. z o.o. ul. Wojska Polskiego 3, 39-300 Mielec,

- Instalacja do wytwarzania paliwa alternatywnego z odpadów – Mielec – Euro-eko Sp. z o.o. ul. Wojska Polskiego 3, 39-300 Mielec,
- Instalacja do wytwarzania paliwa alternatywnego z odpadów Malinie 317, 39-331 Chorzelów – FHUB WIBO-RECYKLING Sp. z o.o. Malinie 317, 39-331 Chorzelów.
- Kompostownia Przedsiębiorstwa Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o. Paszczyzna 62B, 39-207 Brzeźnica,
- Składowisko „Jodłowa” - Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Jodłowej, Jodłowa 1A, 39-225 Jodłowa,
- Składowisko „Kozodrza” - Zakład Zagospodarowania Odpadów Kozodrza, Ostrów 225 39-103 Ostrów,
- Składowisko „Mielec” - Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych Sp. z o.o. ul. Wolności 171, 39-300 Mielec,
- Składowisko „Paszczyzna” - Dębickie Zakłady Komunalne „Dezako” Sp. z o.o., ul. Rzeszowska 14, 39-200 Dębica,
- Składowisko „Strzegocice” - Miejski Zakład Komunalny Pilzno Sp. z o.o. 29-223 Strzegocice 72a,
- Składowisko odpadów „Borowa”, Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej, Borowa 223, 39-305 Borowa,
- Sortownia odpadów zmieszanych i z selektywnej zbiórki - Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych Sp. z o.o. ul. Wolności 171, 39-300 Mielec.

6.5.4. Odpady w postaci wyrobów zawierających azbest

Zgodnie z szacunkami, na terenie Powiatu Kolbuszowskiego występuje około 770 000 m², co daje blisko 8470 Mg²wyrobów zawierających azbest. Wyroby zawierające azbest na terenie Powiatu Kolbuszowskiego to głównie płyty azbestowo-cementowe, służące jako pokrycie dachowe w budynkach mieszkalnych oraz budynkach zabudowy gospodarczej. Obiekty, w których znajdują się wyroby zawierające azbest na terenie powiatu należą w większości do osób fizycznych.

Zgodnie z „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, aby zrealizować trzy główne cele jakimi jest:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu,
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko,

należy skupić się na realizacji zadań, które podzielono na pięć grup tematycznych. Są to:

- Zadania legislacyjne.
- Działania edukacyjno-informacyjne obejmujące: działania skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów informacyjnych i edukacyjnych, ocenę i promocję technologii unicestwiania włókien azbestu w odpadach azbestowych, organizację

² wartość szacunkowa, na podstawie Programów usuwania wyrobów zawierających azbest poszczególnych gmin.

krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów, konferencji, kongresów i udział w nich.

- Zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest obejmujące: usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, oczyszczanie terenów nieruchomości, oczyszczanie obiektów użyteczności publicznej, miejsc publicznych, terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest, budowę składowisk odpadów azbestowych oraz budowę instalacji i urządzeń do unicestwiania włókien azbestu w odpadach azbestowych, zadania wspierające, w tym wsparcie finansowe opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczania terenów z azbestu na wszystkich szczeblach.
- Monitoring realizacji Programów postaci elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest;
- Działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia, w tym działalność Ośrodka Referencyjnego Badań i Oceny Ryzyka Zdrowotnego Związanych z Azbestem.

W celu realizacji zapisów „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, gminy powiatu podejmują działania mające na celu usprawnienie procesu usuwania materiałów azbestowych, a także likwidacji skutków ich szkodliwości dla mieszkańców i środowiska. W tym celu stwarzane są możliwości dofinansowania ww. działań z funduszy jednostek samorządowych, środków celowych funduszy ekologicznych oraz funduszy Unii Europejskiej.

Zgodnie z „Programem oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032” istnieją następujące podstawowe instrumenty dofinansowania demontażu, transportu i unieszkodliwiania usuniętych wyrobów zawierających azbest:

- Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
- Fundusze Unii Europejskiej.
- Bank Ochrony Środowiska S.A.
- Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

6.5.5. Zagrożenia

Obszary problemowe dotyczące gospodarki odpadami związane są z:

- nieprawidłowymi praktykami dotyczącymi gospodarowania odpadami przez mieszkańców (np. spalanie odpadów komunalnych, pozbywanie się odpadów w sposób niezgodny z przepisami prawa);
- występowaniem wyrobów zawierających azbest na terenie wszystkich gmin powiatu.

6.5.6. Cele i strategia działań

Cel średniookresowy do roku 2021:

Ochrona mieszkańców i środowiska przed działaniem promieniowania elektromagnetycznego na terenie Powiatu Kolbuszowskiego

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Gospodarowanie odpadami w postaci wyrobów zawierających azbest	Powiat Kolbuszowski, Gminy Powiatu, Właściciele prywatni, Przedsiębiorcy,
2.	Likwidacja dzikich wysypisk śmieci.	Gminy
3.	Egzekwowanie zapisów wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie.	Gminy
4.	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów.	Gminy

6.6 Odnawialne źródła energii

6.6.1 Stan aktualny

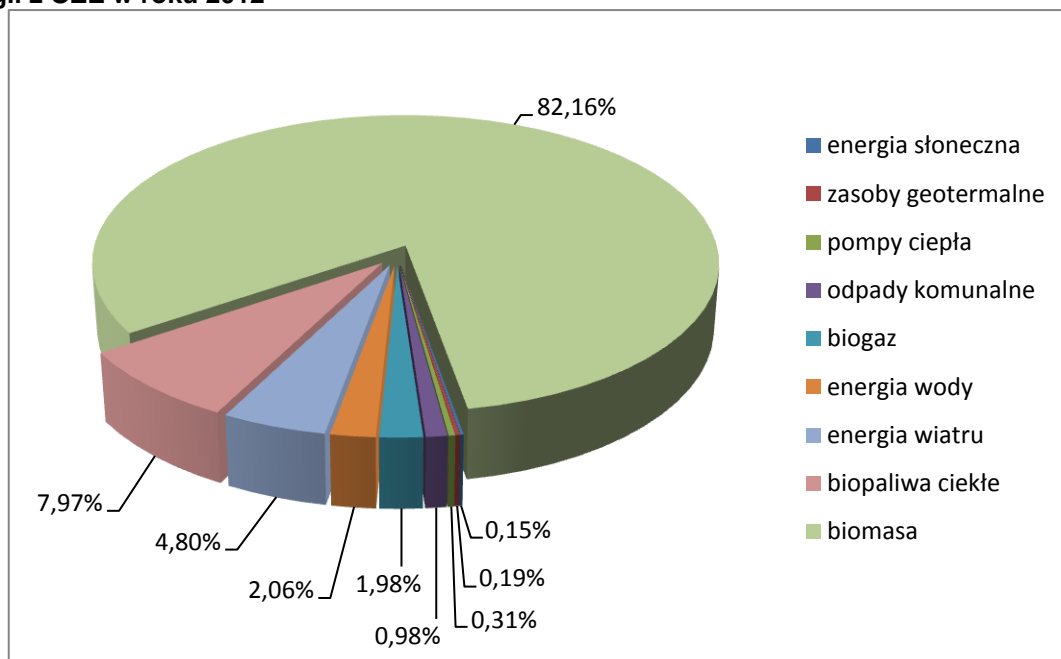
Odnawialne źródło energii to źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, aerotermalną, geotermalną, hydrotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu pochodzącego ze składowisk odpadów, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych.

W roku 2012 udział energii ze źródeł odnawialnych w ogólnym pozyskaniu energii pierwotnej wyniósł 11,7% (356 070TJ na 3 035 604TJ ogółem) (GUS). Zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniającej i w następstwie uchylającej dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE, udział odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii brutto powinien wynieść 15% do roku 2020. Do źródeł o największym technicznym potencjale należą:

- biomasa – w 2012r. 82,16% łącznego pozyskania energii z OZE,
- biopaliwa ciekłe – w 2012r. 7,97% łącznego pozyskania energii z OZE,
- energia wiatru – w 2012r. 4,80% łącznego pozyskania energii z OZE,
- energia wody – w 2012r. 2,06% łącznego pozyskania energii z OZE,
- biogaz – w 2012r. 1,98% łącznego pozyskania energii z OZE,
- odpady komunalne – w 2012r. 0,98% łącznego pozyskania energii z OZE,
- pompy ciepła – w 2012r. 0,31% łącznego pozyskania energii z OZE,
- zasoby geotermalne – w 2012r. 0,19% łącznego pozyskania energii z OZE,

- energia słoneczna – w 2012r. 0,15% łącznego pozyskania energii z OZE.

Rysunek 21. Udział poszczególnych nośników energii odnawialnej w łącznym pozyskaniu energii z OZE w roku 2012

Dla województwa podkarpackiego opracowano szereg dokumentów strategicznych mających odniesienie do odnawialnych źródeł energii. Wskazują one na możliwości, potencjał a także szanse i ograniczenia dla oze na terenie województwa:

Są to przede wszystkim:

- Program rozwoju OZE w Województwie Podkarpackim,
- Końcowy Raport z badań Foresigt Priorytetowe technologie dla zrównoważonego rozwoju województwa podkarpackiego z 2008 r.,
- Studium przestrzennych uwarunkowań krajobrazowych, przyrodniczych, kulturowych i turystycznych rozwoju energetyki wiatrowej w województwie podkarpackim.

oraz odnoszące się także do OZE:

- Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020,
- Program Ochrony Środowiska dla województwa podkarpackiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2005-2013.

6.6.2 Biomasa i biogaz

Biomasa

Biomasę stanowią organiczne, niekopalne substancje o pochodzeniu biologicznym, które mogą być wykorzystywane w charakterze paliwa do produkcji ciepła lub wytwarzania energii elektrycznej.

Do najważniejszych rodzajów tego typu paliw należą:

- drewno,
- słoma i odpady pochodzące z produkcji rolniczej,
- odpady organiczne,
- oleje roślinne,
- tłuszcze zwierzęce,
- osady ściekowe,
- rośliny szybko rosnące, takie jak:
 - wierzba wiciowa,
 - miskant olbrzymi (trawa słoniowa),
 - słonecznik bulwiasty,
 - ślaziołek pensylwański,
 - rdest sachaliński.

Biomasa jest obecnie źródłem energii o największym potencjale. Udział paliw takich jak słoma, drewno czy wierzba energetyczna w bilansie energetycznym kraju systematycznie wzrasta.

Na terenie Powiatu Kolbuszowskiego przeważa rolniczy charakter, dlatego występują tu znaczne zasoby biomasy. Mogą to być odpadki drewniane, trociny, słoma, siano, darń lub zepsute ziarno. Warto zaznaczyć, iż mogą być one wykorzystane do produkcji ciepła w sposób ekologicznie bezpieczny, a także efektywny energetycznie. Jedną z największych zalet biomasy jest zerowa emisja dwutlenku węgla, gdyż ilość tej substancji jest całkowicie akumulowana w procesie fotosyntezy. Za wykorzystaniem biomasy przemawiają m.in.: nadprodukcja lub bezrobocie na wsi.

Zgodnie z zapisami „Wojewódzkiego Programu Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Podkarpackiego” na terenie Powiatu Kolbuszowskiego potencjał techniczny biomasy ze słomy i siana, kształtuje się na poziomie powyżej 70 GWh i jest to jeden z najwyższych potencjałów w całym województwie.

Biogaz

Biogaz to paliwo gazowe otrzymywane w procesie fermentacji metanowej surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych lub pozostałości z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego lub biomasy leśnej, z wyłączeniem gazu pozyskanego z surowców pochodzących z oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów.

Biogaz powstaje w wyniku fermentacji metanowej ścieków. Przyjmuje się, iż ze 100m³ osadu o zawartości suchej masy na poziomie 5% można uzyskać od 10 do 30m³ gazu, który może być wykorzystany do produkcji energii cieplnej, elektrycznej, do napędzania

pojazdów bądź przesyłany wprost do sieci gazowej. Gminy wchodzące w skład Powiatu Kolbuszowskiego posiadają małą liczbę mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię, a co za tym idzie relatywnie niewielki ładunek ścieków. W związku z powyższym obszar gmin powiatu został zakwalifikowany do obszarów o niewskazanej lokalizacji biogazowni przy oczyszczalniach ścieków. Nie ma natomiast przeciwwskazań dla budowy biogazowni rolniczych, wykorzystujących biomasę pochodzenia rolniczego.

6.6.3 Spalarnia odpadów

Energia w spalarni pozyskiwana jest poprzez spalanie palnych odpadów komunalnych i przemysłowych w postaci stałej lub ciekłej. Duże koszty budowy tego typu zakładów oraz brak odpowiedniej edukacji skutkujący negatywnym odbiorem w społeczeństwie wciąż stanowią przeszkodę dla rozwoju tej gałęzi energetyki. Na terenie województwa funkcjonują mniejsze spalarnie służące do utylizacji odpadów przemysłowych i medycznych. Obecnie jedynym planowanym dużym przedsięwzięciem związanym z pozyskiwaniem i wykorzystaniem energii ze spalania odpadów na terenie województwa podkarpackiego jest budowa zakładu termicznej utylizacji odpadów w Rzeszowie przez Elektrociepłownię Rzeszów. Wydajność zakładu planowana jest na ok. 180 tys. Mg odpadów rocznie przy mocy 14MW (7MW energii elektrycznej). Początek budowy planowany jest na rok 2014.

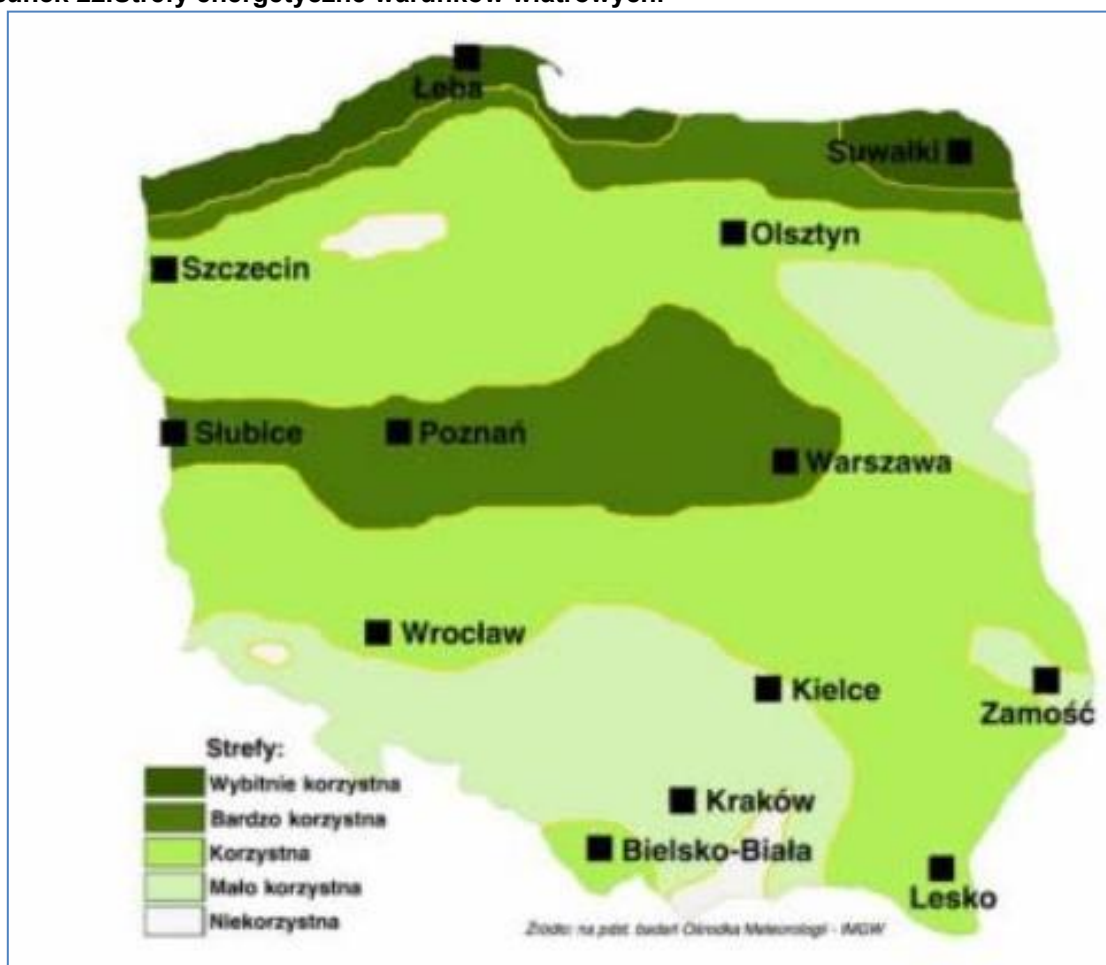
6.6.4 Energia wiatru

Energię wiatru stanowi energia kinetyczna wiatru wykorzystywana do produkcji energii elektrycznej w turbinach wiatrowych. Potencjał elektrowni wiatrowych jest określany przez możliwości generowania przez nie energii elektrycznej. Tereny o korzystnym potencjale wyznacza się na podstawie badań kierunku, siły oraz częstotliwości występowania wiatrów. Na tej podstawie sporządzono strefy energetyczne wiatru oraz podzielono powierzchnię kraju zgodnie z potencjałem energetycznym. Według IMGW obszar Polski można podzielić na 5 stref energetycznych warunków wiatrowych:

- Strefa I – wybitnie korzystna,
- Strefa II – bardzo korzystna,
- Strefa III – korzystna,
- Strefa IV - mało korzystna,
- Strefa V – niekorzystna.

Rysunek przedstawia podział terytorium Polski na strefy energetyczne wiatru.

Rysunek 22. Strefy energetyczne warunków wiatrowych.

źródło: imgw.pl

Zgodnie z podziałem wprowadzonym przez Ośrodek Meteorologii IMGW, obszar powiatu kolbuszowskiego leży w strefie korzystnej. Planując inwestycję związaną z wykorzystaniem energii wiatru, należy wziąć pod uwagę uwarunkowania przyrodnicze, techniczne, środowiskowe (przede wszystkim formy ochrony przyrody oraz obszary cenne przyrodniczo), prawne, ekonomiczne oraz społeczne.

Zgodnie z zapisami „Wojewódzkiego Programu Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Podkarpackiego” na terenie Powiatu Kolbuszowskiego potencjał techniczny energetyki wodnej wiatrowej zawiera się w przedziale od 400 do 800 GWh.

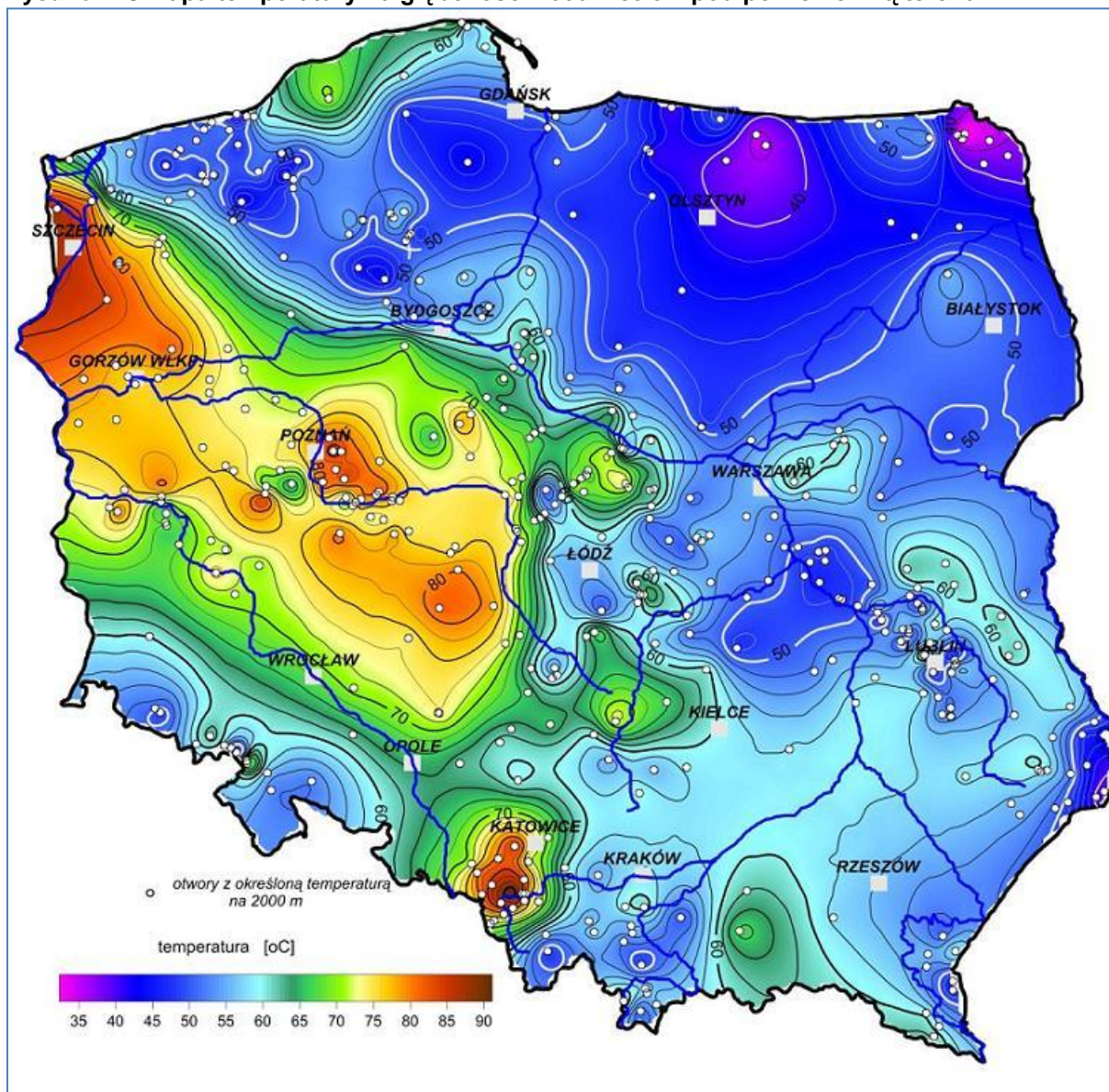
6.6.5 Energia geotermalna

Energia geotermalna jest to energia cieplna pozyskiwana z głębi ziemi i stosowana głównie w celach grzewczych. Z racji na szerokie rozpowszechnienie o pełną odnawialność energia tego typu stanowi olbrzymi potencjał. Ciepłe wody o wyższej temperaturze zdolne są do produkcji energii elektrycznej, pozostałe z powodzeniem stosowane są w ciepłownictwie, rolnictwie czy do celów rekreacyjnych.

Oszacowanie potencjału energii geotermalnej wiąże się z koniecznością kosztownych odwiertów próbnych. Na podstawie prowadzonych aktualnie wstępnych analiz można

stwierdzić, iż budowa instalacji geotermalnych na terenie Powiatu Kolbuszowskiego nie jest aktualnie uzasadniona. Warto jednak zaznaczyć, iż dopuszcza się możliwość wykorzystania energii wód podskórnych i ciepła ziemi przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła. Rozwiązania tego typu mogą znaleźć zastosowanie w domach jednorodzinnych oraz budynkach użyteczności publicznej w terenach o rozproszonej zabudowie.

Rysunek 23. Mapa temperatury na głębokości 2000 metrów pod powierzchnią terenu.

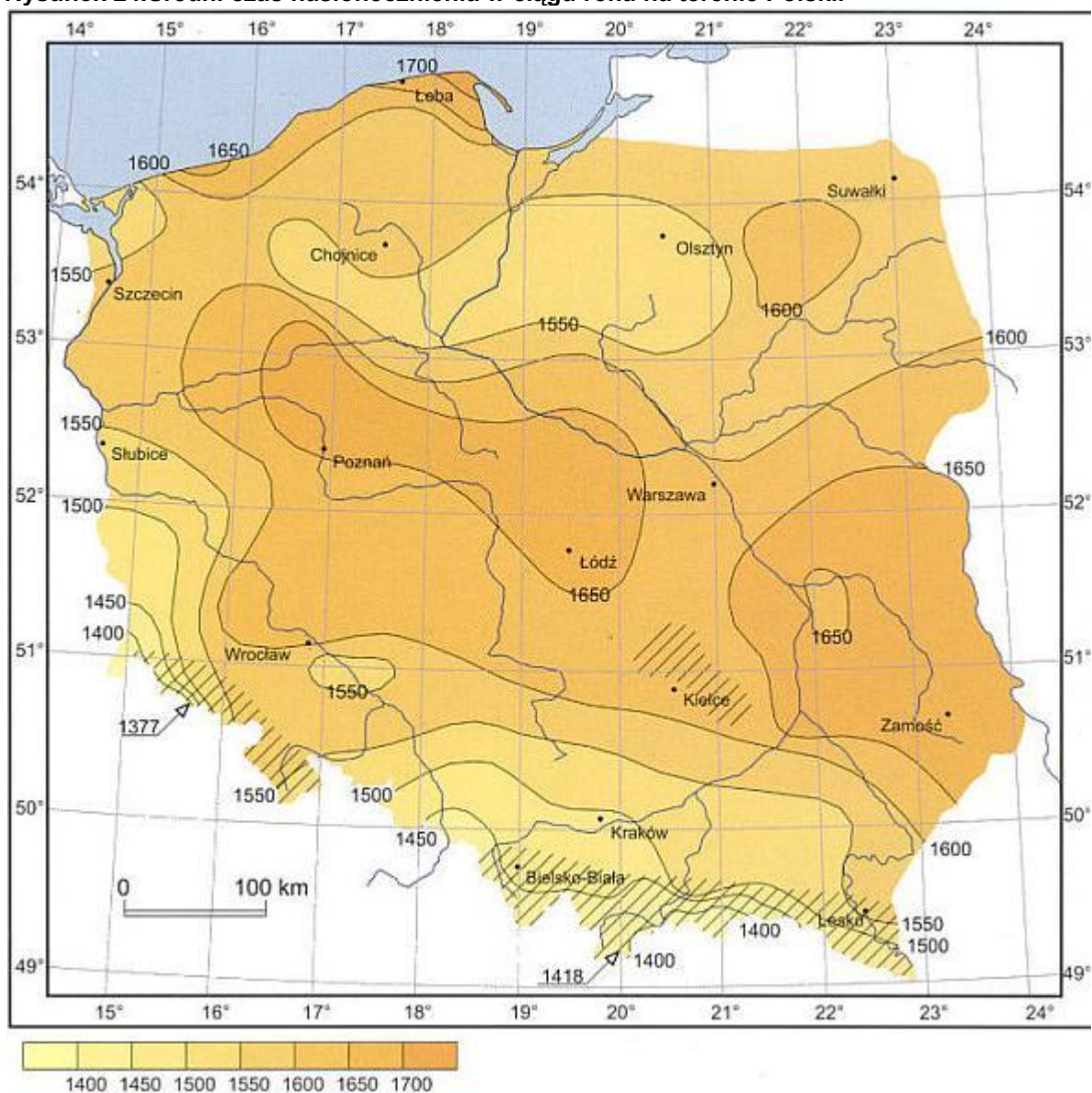
źródło: Szewczyk 2010, Państwowy Instytut Geologiczny

Zgodnie z zapisami „Wojewódzkiego Programu Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Podkarpackiego” na terenie Powiatu Kolbuszowskiego potencjał techniczny energetyki geotermalnej wynosi od 1 MW do 5 MW.

6.6.6 Energia słońca

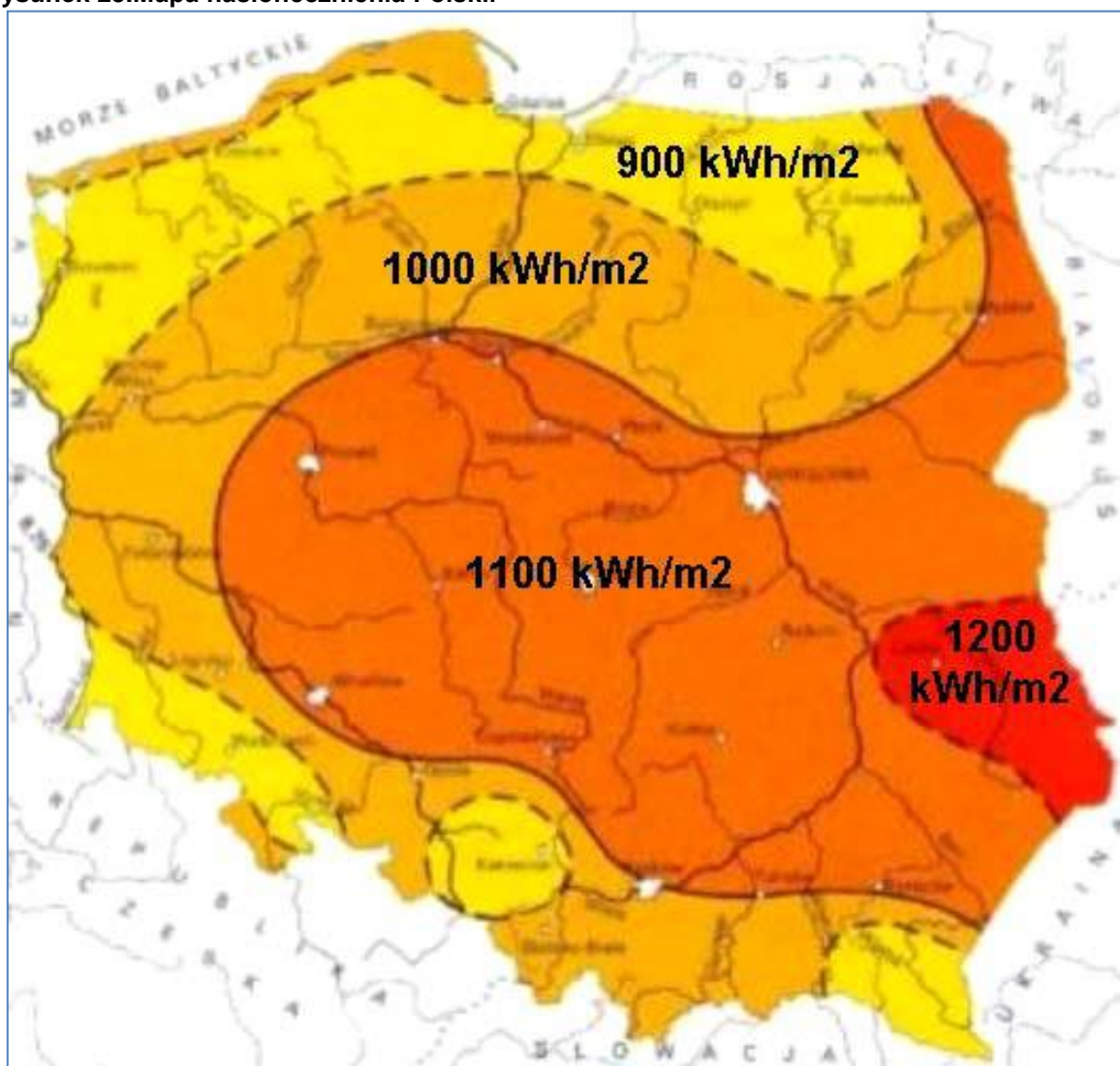
Energia promieniowania słonecznego wykorzystywana jest w dwojaki sposób: do produkcji energii elektrycznej bądź ciepła. Ciepło może być pozyskiwane w sposób bierny poprzez nagrzewanie pomieszczeń bezpośrednim promieniowaniem bądź poprzez systemy cieczowych lub powietrznych kolektorów słonecznych służących ogrzewaniu mieszkań, podgrzewaniu wody użytkowej itp. Konwersja promieniowania na prąd elektryczny odbywa się natomiast poprzez zastosowanie ogniw fotowoltaicznych bądź elektrowni termicznych. W strefie klimatycznej, w której leży Polska produkcja energii elektrycznej na szerszą skalę przy pomocy ogniw fotowoltaicznych jest nieopłacalna. Natomiast zastosowanie kolektorów słonecznych może okazać się zasadne już nawet w przypadku użytkowania przez pojedyncze gospodarstwa domowe, w zależności od stopnia zapotrzebowania na ciepłą wodę. Poniższe rysunki przedstawiają dwa najważniejsze czynniki wpływające na opłacalność inwestycji związanych z wykorzystaniem energii słonecznej.

Rysunek 24. Średni czas nasłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski.

źródło: imgw.

Rysunek 25. Mapa nasłonecznienia Polski.

źródło: cire.pl

Zgodnie z zapisami „Wojewódzkiego Programu Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Podkarpackiego” na terenie Powiatu Kolbuszowskiego potencjał techniczny energetyki słonecznej zawiera się w przedziale od 26 do 35 MW. Warunki panujące na terenie Powiatu Kolbuszowskiego dają możliwość wykorzystywania energii promieniowania słonecznego do podgrzewania wody użytkowej w budynkach mieszkalnych, a także obiektach oświatowych (szkoły, przedszkola). Z uwagi na koszt instalacji tego rodzaju, warto rozważyć możliwość ich współfinansowania w ramach Partnerstwa Publiczno-Prywatnego.

6.6.7 Energia cieków wód powierzchniowych

Potencjalna i kinetyczna energia cieków wód powierzchniowych wykorzystywana jest do wytwarzania energii w elektrowniach wodnych. Do energii odnawialnej zalicza się tylko i wyłącznie produkcję energii elektrycznej w elektrowniach na dopływie naturalnym (przepływowych). Planując tego typu inwestycję należy wziąć pod uwagę uwarunkowania przyrodnicze (ocena zasobów przez IMGW, warunków geomorfologicznych i geologicznych), techniczne (tryb pracy elektrowni, specyfikacja techniczna turbin, wydajność), środowiskowe

(przede wszystkim formy ochrony przyrody oraz obszary cenne przyrodniczo), prawne (pozwolenie wodnoprawne zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego), ekonomiczne oraz społeczne (np. turystyka). Z przeprowadzonej analizy zasobów energii wody na obszarze województwa podkarpackiego wynika, iż na terenie Powiatu Kolbuszowskiego nie występują korzystne warunki do rozwoju energetyki wodnej.

Zgodnie z zapisami „Wojewódzkiego Programu Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Podkarpackiego” na terenie Powiatu Kolbuszowskiego potencjał techniczny energetyki wodnej wynosi < 1 MW. Jest to jeden z najniższych potencjałów w całym województwie.

6.6.8 Ograniczenia rozwoju energii odnawialnej

W przypadku realizacji przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, należy pamiętać, że możliwości rozwoju hydroenergetyki, wykorzystania energii wiatru, energii z wód geotermalnych czy biomasy uwarunkowane są nie tylko zasobami energetycznymi, ale także regulacjami prawnymi w zakresie ochrony przyrody i ustaleniami samorządów. Ograniczenia prawne dotyczą przede wszystkim wykluczenia inwestycji z terenów chronionych lub przynajmniej dostosowania ich skali do uwarunkowań terenowych i środowiskowych. W związku z powyższym zaleca się, aby z zainwestowania wykluczyć:

- parki narodowe wraz z ich projektowanymi powiększeniami oraz istniejące i projektowane rezerwy przyrody, zgodnie z Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody i rozporządzeniami powołującymi poszczególne formy ochrony przyrody.

Na podstawie ustawy o ochronie przyrody, w odniesieniu do obszarów chronionych zaleca się wykluczenie lokalizacji inwestycji mogących znacząco:

- oddziaływać na środowisko na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, zgodnie z rozporządzeniami zatwierdzającymi poszczególne formy ochrony, z wyjątkiem inwestycji celu publicznego;
- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków fauny i flory, a także w znaczący sposób wpłynąć na gatunki, dla których został utworzony obszar Natura 2000 (dotyczy zarówno projektowanych, jak i potencjalnych obszarów).

Zaleca się także ograniczenie realizacji inwestycji, które:

- wymagają sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko;
- dla których może być wymagane sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko;
- nie wymienionych powyżej, mogących znacząco oddziaływać na obszary sieci Natura 2000 (dotyczy zarówno projektowanych, jak i potencjalnych obszarów sieci Natura 2000).

Zgodnie z dokumentami wyższego szczebla nie zaleca się lokalizacji inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie projektowanych parków krajobrazowych, projektowanych obszarów chronionego krajobrazu, w otulinach parków narodowych i krajobrazowych oraz w korytarzach ekologicznych.

6.6.9 Zagrożenia

Zagrożenia wynikające z rozwoju wykorzystania alternatywnych źródeł energii mogą być związane z negatywnym wpływem nowopowstałych instalacji służących do wykorzystania odnawialnych źródeł energii na środowisko. Przed przystąpieniem do realizacji tego typu

inwestycji zaleca się dobrze dobrać lokalizację inwestycji z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. W celu doboru lokalizacji należy odnieść się do zapisów niniejszego Programu, innych dokumentów lokalnych, a także dokumentów wyższego szczebla, determinujących politykę przestrzenną gminy.

6.6.10 Cele i strategia działań

Cel średniookresowy do roku 2021:

Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie Powiatu Kolbuszowskiego

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Wzrost wykorzystywania odnawialnych źródeł energii – dotacje dla mieszkańców powiatu na kolektory słoneczne, pompy ciepła itp.	Powiat Kolbuszowski, Gminy Powiatu

7. Plan operacyjny

7.1. Wprowadzenie

Podstawą dla planu operacyjnego na lata 2014-2021, tj. konkretnych przedsięwzięć mających priorytet w skali powiatu, są cele średniookresowe wskazane w poprzednich rozdziałach dotyczących poszczególnych komponentów środowiska oraz polityka finansowa gminy, gdyż to ona w głównej mierze decyduje o zasadności oraz sposobie realizacji danego zadania.

7.2. Lista przedsięwzięć

Lista przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji w latach 2014–2021 została przedstawiona w poniższej tabeli. Ważnym jest aby podkreślić, iż zaproponowana lista przedsięwzięć nie blokuje możliwości realizacji innych, charakteryzujących się mniejszym jednostkowym efektem. Oznacza to możliwość realizacji przedsięwzięć nie wskazanych w poniższej tabeli, ale mieszczących się w ramach wyznaczonych celów średniookresowych.

Tabela 36. Plan operacyjny.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*	Źródło finansowania ³
Cel średniokresowy: Opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu zarządzania środowiskowego na terenie Powiatu Kolbuszowskiego					
1.1	Sporządzenie raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska.	2016; 2018	Powiat Kolbuszowski	5	środki własne
1.2	Opracowanie aktualizacji Programu Ochrony Środowiska.	2018	Powiat Kolbuszowski	10	środki własne
1.3	Wypełnianie obowiązków w zakresie planowania działań dotyczących środowiska oraz respektowanie wymagań ochrony środowiska w planowaniu przestrzennym.	2014 - 2021	Powiat Kolbuszowski	koszt zadania w ramach działań statutowych	środki własne
1.4	Prowadzenie kontroli stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym swoją właściwością.	2014 - 2021	Powiat Kolbuszowski		środki własne
Cel średniokresowy: Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców Powiatu Kolbuszowskiego					
2.1	Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w celu podnoszenia świadomości w zakresie szkodliwości spalania odpadów oraz węgla o słabej kaloryczności i wysokiej zawartości siarki w przydomowych kotłowniach.	2014 - 2021	Powiat Kolbuszowski, Gminy	80	środki własne, WFOŚiGW
2.2	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie wprowadzenia nowego systemu gospodarki odpadami ze szczególnym uwzględnieniem selektywnego zbierania odpadów komunalnych.	2015	Powiat Kolbuszowski, Gminy, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy zajmujący się zbiórką odpadów komunalnych	70	środki własne jednostek realizujących zadanie, WFOŚiGW, środki zewnętrzne
2.3	Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w zakresie odnawialnych źródeł energii.	2014 - 2021	Powiat Kolbuszowski, Gminy	25	środki własne, WFOŚiGW
2.4	Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w zakresie ochrony przyrody.	2014 - 2021	Powiat Kolbuszowski, Gminy, Placówki oświatowe,	25	środki własne, WFOŚiGW, środki

³ Przez „środki własne” należy rozumieć środki własne jednostki odpowiedzialnej za realizację zadania.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*	Źródło finansowania ³
			Organizacje pozarządowe, Lasy Państwowe		zewnętrzne
2.5.	Organizacja imprez masowych (np. Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata).	2015; 2019	Powiat Kolbuszowski, Gminy	25	środki własne, WFOŚiGW
2.6.	Zrównoważony rozwój szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych, mający na celu promocję walorów przyrodniczych gminy.	2014 - 2021	Powiat Kolbuszowski, Gminy, Lasy Państwowe	koszt zależny od wielkości inwestycji	środki własne, WFOŚiGW
Cel średniookresowy: Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców Powiatu Kolbuszowskiego – zadania koordynowane					
2.8	Prowadzenie szkoleń z zakresu dobrych praktyk rolniczych oraz upraw ekologicznych.	2014 - 2021	Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego	80	środki własne PODR
2.9	Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w celu podnoszenia świadomości w zakresie racjonalnej gospodarki nawozami.	2014 - 2021	Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Podkarpacki Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	80	środki własne PODR, Podkarpacki Oddział Regionalnego ARiMR
Cel średniookresowy: Minimalizowanie skutków negatywnych zjawisk naturalnych, zapobieganie poważnym awariom, dostęp do wiarygodnych informacji o stanie środowiska – zadania koordynowane					
3.1	Nadzór nad zakładami zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZDR, ZZR).	2014 - 2021	Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Rzeszowie	koszt zadania w ramach działań statutowych	środki własne WIOŚ, PSP
3.2	Prowadzenie rejestru zakładów zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZDR, ZZR).	2014 - 2021	Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Rzeszowie, Państwowa Straż Pożarna		
3.3	Prowadzenie polityki przestrzennej w kierunku zmniejszenia zagrożenia dla środowiska oraz zdrowia i życia ludzi. Zamieszczenie stosownych zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań przestrzennych oraz strategii rozwoju.	2014 - 2021	Gminy	koszt zadania w ramach kosztów sporządzenia studium, mpzp, strategii rozwoju	środki własne

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*	Źródło finansowania ³
				gminy	
Cel średniookresowy: Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej na terenie Powiatu Kolbuszowskiego					
4.1.	Promocja walorów przyrodniczych powiatu.	2014 - 2021	Powiat Kolbuszowski	zależne od potrzeb	środki własne
4.2.	Bieżące utrzymanie i ochrona obszarów cennych przyrodniczo.	2014 - 2021	Powiat Kolbuszowski, Gminy, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Lasy Państwowe	koszt zadania zależy od rodzaju podejmowanych działań	środki własne, WFOŚiGW
Cel średniookresowy: Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej na terenie Powiatu Kolbuszowskiego – zadania koordynowane					
4.3.	Współpraca przy opracowywaniu planów ochronnych dla obszarów Natura 2000.	2014 - 2021	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Przedsiębiorcy Organizacje pożytku publicznego, Gminy	zależne od potrzeb	środki własne
4.4.	Kontrola przestrzegania przepisów o ochronie przyrody w trakcie gospodarczego wykorzystywania zasobów przyrody.	2014 - 2021	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie	zależne od potrzeb	środki własne
4.5.	Rewaloryzacja zabytkowego parku w Dzikowcu	2014	Gmina Dzikowiec	300	środki własne
4.6.	Rewaloryzacja zespołu dworsko – parkowego w Dzikowcu	2014	Gmina Dzikowiec	100	środki własne
4.7.	Zabezpieczenie pomników ochrony przyrody w parku Dzikowiec	2014	Gmina Dzikowiec	zależne od potrzeb	środki własne
4.8.	Wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych i ochronnych w obrębie pomników przyrody.	2014 - 2021	właściciele prywatni, Gminy, Lasy Państwowe	zależne od potrzeb	środki własne, środki zewnętrzne
Cel średniookresowy: Zachowanie korzystnego wpływu lasu na równowagę środowiska i warunki życia ludzi, w szczególności ochrona, zwiększanie,					

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*	Źródło finansowania ³
i przywracanie biologicznej różnorodności lasów na poziomie ekosystemowym, gatunkowym i genetycznym na terenie Powiatu Kolbuszowskiego					
5.1	Doskonalenie metod aktywnego przeciwdziałania zagrożeniom lasu w powiecie	2014-2021	Powiat, Gminy, Lasy Państwowe	zależne od potrzeb	środki własne
5.2.	Zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych w istniejących kompleksach leśnych.	2014 - 2021	Powiat Kolbuszowski, Lasy Państwowe, Właściciele lasów	koszt zależny od rodzaju podejmowanych działań	środki własne
Cel średniookresowy: Zachowanie korzystnego wpływu lasu na równowagę środowiska i warunki życia ludzi, w szczególności ochrona, zwiększanie, i przywracanie biologicznej różnorodności lasów na poziomie ekosystemowym, gatunkowym i genetycznym na terenie Powiatu Kolbuszowskiego – zadania koordynowane					
5.3	Realizacja zadań wynikających z planów urządzania lasów.	2014 - 2021	Nadleśnictwo, Gminy, Właściciele prywatny	brak danych	środki własne jednostek realizujących zadanie
5.4	Realizacja Krajowego Planu Zwiększenia Lesistości na terenie gmin Powiatu Kolbuszowskiego	2014 - 2021	Nadleśnictwo, Gminy, Właściciele prywatny	koszt realizacji zadania zależny od zakresu realizowanych zalesień	środki własne jednostek realizujących zadanie
5.5	Uwzględnienie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego obszarów przeznaczonych pod zalesianie.	2014 - 2021	Gminy	koszt zadania w ramach kosztów sporządzenia mpzp	środki własne
5.6	Uwzględnienie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.	2014 - 2021	Gminy Powiatu Lasy Państwowe	koszt zadania w ramach kosztów związanych z powstaniem dokumentów planistycznych	środki własne, LP, WFOŚiGW

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*	Źródło finansowania ³
5.7	Uwzględnianie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego form ochrony przyrody oraz obszarów przyrodniczo cennych.	2014 - 2021	Gminy Powiatu Lasy Państwowe	koszt zadania w ramach kosztów związanych z powstaniem dokumentów planistycznych	środki własne, LP WFOŚiGW
Cel średniookresowy: Ochrona zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego przed ich przeznaczeniem na inne cele					
6.1.	Ochrona zasobów złóż kopalin poprzez uwzględnianie ich w dokumentach planistycznych.	2014 - 2021	Powiat Kolbuszowski, Gminy	koszt realizacji zadania w ramach opracowania dokumentów planistycznych	środki własne
Cel średniookresowy: Ochrona zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego przed ich przeznaczeniem na inne cele – zadania koordynowane					
6.2	Zrekultywowanie gleb zdegradowanych w kierunku leśnym, rolnym lub rekreacyjno-wypoczynkowym.	2014 - 2021	właściciele gruntów, przedsiębiorcy	koszt zależny od powierzchni rekultywowanego terenu oraz zakresu prac	środki własne przedsiębiorców i właścicieli gruntów
6.3	Prowadzenie monitoringu jakości gleb.	2014 - 2021	Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	koszt realizacji zadań w ramach działań statutowych	środki własne IUNiG i GIOŚ
6.4	Prowadzenie gospodarki złożem, pozwalającej na pełne wykorzystanie kopaliny głównej oraz kopaliny towarzyszących. Minimalizacja odpadów poeksploatacyjnych oraz przeróbczych.	2014 - 2021	właściciele gruntów, przedsiębiorcy	koszty zależne od rodzaju podejmowanych działań	środki własne właścicieli gruntów i przedsiębiorców

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*	Źródło finansowania ³
Cel średniookresowy: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych					
7.1	Wspieranie finansowe budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (głównie na terenach zabudowy rozproszonej i obszarach trudnych do skanalizowania).	2014 – 2021	Gminy Powiatu, Przedsiębiorcy, Właściciele prywatni	5 (1 szt.)	środki własne, WFOŚiGW
Cel średniookresowy: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych – zadania koordynowane					
7.2.	Bieżąca budowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej (w miejscach, w których nie dochodzi do kolizji z przepisami dot. form ochrony przyrody).	2014 – 2021	Gminy	koszt realizacji zadania zależny od wielkości inwestycji	środki własne + środki zewnętrzne
7.3	Konserwacja rowów melioracyjnych.	2014 – 2021	właściciele gruntów	zależne od potrzeb	środki własne właścicieli gruntów
7.4	Zinwentaryzowanie przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych.	2015 – 2016	Gminy	25	środki własne
7.5	Budowa i modernizacja sieci wodociągowych na terenie gmin Powiatu Kolbuszowskiego	2014-2021	Gminy, Przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne	zależne od potrzeb	środki własne
7.6	Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych na terenie gmin Powiatu Kolbuszowskiego	2014-2021	Gminy, Przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne	zależne od potrzeb	środki własne
7.7	Budowa kanalizacji sanitarnej Przyłek – Kosowy, II etap wraz z aktualizacją dokumentacji i nadzorem inwestorskim	2014	Gmina Niwiska	1448,5	środki własne + środki zewnętrzne
7.8	Przebudowa sieci wodociągowej Spie - Filipka	2014	Gmina Dzikowiec	20	środki własne
7.9	Zakup 1 szt. pomp do przepompowni głównej ścieków w Lipnicy	2014	Gmina Dzikowiec	14	środki własne
7.10	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Wilczej Woli	2014	Gmina Dzikowiec	57	środki własne + środki zewnętrzne
Cel średniookresowy: Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza atmosferycznego na terenie Powiatu Kolbuszowskiego					

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*	Źródło finansowania ³
8.1	Termomodernizacja i modernizacja kotłowni węglowych w gminnych i powiatowych obiektach użyteczności publicznej.	2014 - 2021	Powiat Kolbuszowski, Gminy	zależne od potrzeb	środki własne, środki zewnętrzne
8.2	Modernizacja dróg powiatowych.	2014 - 2021	Powiat Kolbuszowski	zależne od potrzeb	środki własne, środki zewnętrzne
8.3	Kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych i na otwartych przestrzeniach.	2014 - 2021	Powiat Kolbuszowski, Gminy, Policja, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska	koszt realizacji zadania w ramach działań statutowych	środki własne jednostek realizujących zadanie
8.4	Wzrost wykorzystywania odnawialnych źródeł energii – dotacje dla mieszkańców na kolektory słoneczne, pompy ciepła itp.	2014 - 2021	Powiat Kolbuszowski, Gminy Powiatu	zależne od potrzeb	środki własne, środki zewnętrzne
Cel średniookresowy: Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza atmosferycznego na terenie Powiatu Kolbuszowskiego – zadania koordynowane					
8.5	Modernizacja dróg krajowych i wojewódzkich na terenie Powiatu Kolbuszowskiego ⁴ .	2014 - 2021	GDDKiA, Wojewoda Podkarpacki	zależne od potrzeb	zarządca dróg
8.6	Modernizacja dróg gminnych.	2014 - 2021	Gminy	zależne od potrzeb	zarządca dróg
8.7	Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, paliwa gazowe i energię elektryczną oraz w razie konieczności opracowanie planu.	2023	Gminy	10	środki własne
8.8	Wyeliminowanie spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi poprzez kontrole gospodarstw domowych przez upoważnionych pracowników Urzędu Gminy oraz Policji	2014 - 2021	Gminy, Policja	koszty zadania w ramach działań statutowych	środki własne
Cel średniookresowy: Zmniejszenie uciążliwości hałasu, poprzez obniżenie jego					

^{4,4}Zadanie dotyczy także działu „hałas”.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*	Źródło finansowania ³
natężenia do poziomu obowiązujących standardów na terenie Powiatu Kolbuszowskiego					
9.1	Bieżąca realizacja inwestycji komunikacyjnych	2014-2021	Powiat Kolbuszowski, Gminy Powiatu	Zależne od potrzeb	środki własne, środki zewnętrzne
Cel średniookresowy: Zmniejszenie uciążliwości hałasu, poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów na terenie Powiatu Kolbuszowskiego – zadania koordynowane					
9.2	Budowa ekranów i instalacja urządzeń ograniczających hałas wzdłuż uciążliwych szlaków komunikacyjnych.	2014 - 2021	GDDKiA, Zarząd Województwa i Powiatu, Gminy	koszt realizacji zadania zależny od wielkości inwestycji	Gmina Dzikowiec, Zarząd Województwa i Powiatu (właściwi zarządcy dróg)
9.3	Stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapobiegających emisji hałasu do środowiska.	2014 - 2021	Zarządcy dróg	koszt realizacji zadania zależny od rodzaju i wielkości inwestycji	środki własne
9.4	Wprowadzanie standardów akustycznych w planie zagospodarowania przestrzennego.	2014 - 2021	Gminy	koszt realizacji zadania w ramach działań statutowych	środki własne

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*	Źródło finansowania ³
9.5	Ochrona obszarów o korzystnym klimacie akustycznym poprzez uwzględnianie ich w planie zagospodarowania przestrzennego.	2014 - 2021	Gminy	koszt realizacji zadania w ramach działań statutowych	środki własne
Cel średniookresowy: Ochrona mieszkańców i środowiska przed działaniem promieniowania elektromagnetycznego na terenie Powiatu Kolbuszowskiego – zadania koordynowane					
10.1	Kontrola obecnych i potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego.	2014 - 2021	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie	koszt realizacji zadania w ramach działań statutowych	środki własne
10.2	Prowadzenie ewidencji źródeł promieniowania elektromagnetycznego.	2014 - 2021	Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Katowicach, Urząd Komunikacji Elektronicznej	koszt realizacji zadania w ramach działań statutowych	środki własne
10.3	Ograniczanie powstawania źródeł pól elektromagnetycznych na terenach gęstej zabudowy mieszkaniowej na etapie planowania przestrzennego oraz wprowadzenie zagadnienia pól elektromagnetycznych do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.	2014 - 2021	Gminy	koszt realizacji zadania w ramach opracowania dokumentów planistycznych	środki własne
Cel średniookresowy: Ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów oraz poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Powiatu Kolbuszowskiego					
Cel średniookresowy: Ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów oraz poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Powiatu Kolbuszowskiego – zadania koordynowane					

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*	Źródło finansowania ³
11.1	Gospodarowanie odpadami w postaci wyrobów zawierających azbest	2014 – 2032	Powiat Kolbuszowski, Gminy, Właściciele prywatni, Przedsiębiorcy,	zależne od liczby wniosków w danym roku	środki własne, WFOŚiGW
11.3	Likwidacja dzikich wysypisk śmieci.	2014 - 2021	Gminy	zależne od potrzeb	środki własne
11.4	Egzekwowanie zapisów wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie.	2014 - 2021	Gminy	zależne od potrzeb	środki własne
11.5	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów.	2014 - 2021	Gminy	w ramach działań statutowych	środki własne
Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie Powiatu Kolbuszowskiego					
12.1.	Wzrost wykorzystywania odnawialnych źródeł energii – dotacje dla mieszkańców powiatu na kolektory słoneczne, pompy ciepła itp.	2014 - 2021	Powiat Kolbuszowski, Gminy Powiatu	Zależne od potrzeb	środki własne

8. Uwarunkowania finansowe

8.1. Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych.

Dla jednostek samorządowych dostępnymi sposobami finansowania inwestycji są:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin,
- dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych,
- emisja obligacji.

8.1.1. Fundusze krajowe

Wszelkie działania związane z ochroną środowiska i ekologią są wspierane finansowo poprzez różne krajowe i zagraniczne fundusze ekologiczne oraz programy a także środki własne inwestorów.

Do publicznych funduszy ochrony środowiska w Polsce zalicza się:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW),
- Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW).

Budżety dwóch pierwszych funduszy są tworzone głównie z:

- opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska – wszelkie firmy, które korzystają z zasobów naturalnych środowiska poprzez m.in. zużywanie wody, zanieczyszczając powietrze atmosferyczne czy wytwarzając odpady płacą za to zgodnie ze stawkami wyznaczanymi przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (Ministra OŚZNiL). Każda firma otrzymuje pozwolenie na korzystanie z określonej ilości tych zasobów.
- kar za przekroczenie dopuszczalnych norm - płacą je firmy, które korzystają z większych ilości zasobów środowiska niż im na to zezwolono oraz wszystkie inne instytucje nie przestrzegające wymogów ochrony środowiska.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest największą instytucją realizującą Politykę Ekologiczną Państwa poprzez finansowanie inwestycji w ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w obszarach ważnych z punktu widzenia procesu dostosowawczego do standardów i norm Unii Europejskiej. Narodowy Fundusz działa od 1 lipca 1989 roku, a powstał na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1980 roku o ochronie i kształtowaniu środowiska. Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin:

- Ochrona powietrza

- Ochrona wód i gospodarka wodna
- Ochrona powierzchni ziemi
- Ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo
- Geologia i górnictwo
- Edukacja ekologiczna
- Państwowy Monitoring Środowiska
- Programy międzydziedzinowe
- Nadzwyczajne zagrożenia środowiska
- Ekspertyzy i prace badawcze

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania:

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki).
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia).
- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska ma bardzo istotne znaczenie dla ochrony środowiska i gospodarki kraju:

- finansuje ochronę środowiska,
- uruchamia środki innych inwestorów,
- stymuluje nowe inwestycje,
- wspomaga tworzenie nowych miejsc pracy,
- ważny dla zrównoważonego rozwoju.

Szczegółowy zakres działalności NFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.nfosigw.gov.pl oraz w siedzibie Funduszu w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 3a.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki w Rzeszowie⁵

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie to samodzielna instytucja finansowa, powołana do wspierania przedsięwzięć w dziedzinie ekologii. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie działa na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.) jako samorządowa osoba prawna w rozumieniu art.9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157, poz.1240).

Zasady, a także organizację i tryb działania Wojewódzkiego Funduszu określa statut, który nadany został przez Sejmik Województwa Podkarpackiego oraz „Regulamin Organizacyjny Biura WFOŚiGW w Rzeszowie”.

⁵ źródło: <http://www.bip.wfosigw.rzeszow.pl/>

Środki przeznaczane na wsparcie realizacji zadań ochrony środowiska pochodzą m.in. z wpływów z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych pobieranych za nieprzestrzeganie warunków korzystania ze środowiska. Środki finansowe przeznaczone przez Wojewódzki Fundusz na dofinansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, są środkami publicznymi w rozumieniu ustawy z dnia 29 stycznia 2004r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. 2013 nr 0 poz. 1473).

Przedmiotem działania WFOŚiGW jest wspieranie oraz dofinansowywanie działalności służącej ochronie środowiska i gospodarki wodnej, które odbywa się zgodnie z kierunkami polityki ekologicznej państwa.

Realizacja zadań statutowych WFOŚiGW odbywa się zgodnie z corocznie uchwalanym planem pracy. Wsparcie finansowe realizowane jest poprzez udzielanie pożyczek i dotacji na zadania realizowane w następujących komponentach środowiska:

- ochrona wód,
- ochrona atmosfery,
- gospodarka wodna,
- ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona przyrody,
- monitoring środowiska,
- nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- edukacja ekologiczna.

Szczegółowe informacje na temat działalności WFOŚiGW w Rzeszowie można znaleźć na stronie internetowej funduszu: www.wfosigw.rzeszow.pl lub pod numerem telefonu: 17 852 23 44.

8.1.2. Fundusze Unii Europejskiej

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POIiŚ)⁶

Projekt Umowy Partnerstwa, który wyznacza główne kierunki wsparcia z Funduszy Europejskich w perspektywie finansowej 2014-2020, zakłada realizację krajowego programu operacyjnego dotyczącego m.in. gospodarki niskoemisyjnej, przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu, ochrony środowiska, transportu i bezpieczeństwa energetycznego. Środki unijne z programu przeznaczone będą w ograniczonym stopniu na inwestycje w obszary ochrony zdrowia czy dziedzictwa kulturowego. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, podobnie jak jego poprzednik na lata 2007-2013, będzie wspierać głównie rozwój infrastruktury technicznej kraju, co w efekcie przyczyni się do zrównoważonego rozwoju gospodarki oraz zwiększenia jej konkurencyjności.

Główny cel Programu

Celem nadrzędnym omawianego Programu będzie wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, przyjaznej środowisku, a także sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Wyznaczony cel główny wynika z jednego z priorytetów strategii Europa 2020, którym jest zrównoważony rozwój. Oznacza on budowanie silnej, stabilnej i konkurencyjnej gospodarki, która sprawnie i efektywnie korzysta z dostępnych zasobów. Nacisk na wsparcie

⁶źródło i na podstawie :www.pois.gov.pl

gospodarki skutecznie korzystającej z dostępnych zasobów, sprzyjającej środowisku i jednocześnie bardziej konkurencyjnej ekonomicznie, prowadzi do zachowania spójności i równowagi pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w infrastrukturę oraz wsparciu skierowanemu do wybranych obszarów gospodarki. Opisany program będzie skutecznie realizował założenia unijnej strategii.

Beneficjenci

Najważniejszymi beneficjentami POIiŚ 2014-2020 będą podmioty publiczne (w tym jednostki samorządu terytorialnego).

Źródła finansowania

W przypadku POIiŚ 2014-2020 wyróżniamy dwa źródła finansowania: Fundusz Spójności (FS), którego głównym celem jest wspieranie rozwoju europejskich sieci transportowych oraz ochrony środowiska w krajach UE oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR).

Priorytety POIiŚ

PRIORYTET I (FS) – 1263 mld euro

Promocja odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej:

- produkcja, dystrybucja oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE), np. budowa, rozbudowa farm wiatrowych, instalacje na biomasę bądź biogaz,
- poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym,
- rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji, np. budowa sieci dystrybucyjnych średniego i niskiego napięcia.

Instytucja pośrednicząca – MINISTERSTWO GOSPODARKI.

PRIORYTET II (FS) – 3458 mln euro

Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu:

- rozwój infrastruktury środowiskowej (np. oczyszczalnie ścieków, sieć kanalizacyjna oraz wodociągowa, instalacje do zagospodarowania odpadów komunalnych, w tym do ich termicznego przetwarzania);
- ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, poprawa jakości środowiska miejskiego (np. redukcja zanieczyszczenia powietrza i rekultywacja terenów zdegradowanych);
- dostosowanie do zmian klimatu, np. zabezpieczenie obszarów miejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi, zarządzanie wodami opadowymi, projekty z zakresu małej retencji oraz systemy zarządzania klęskami żywiołowymi.

Instytucja pośrednicząca – MINISTERSTWO ŚRODOWISKA.

PRIORYTET III (FS) – 14 688 mln euro

Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej:

- rozwój drogowej i kolejowej infrastruktury w sieci TEN-T, połączeń kolejowych poza tą siecią oraz w aglomeracjach;
- niskoemisyjny transport miejski, transport śródlądowy, morski i intermodalny;
- poprawa bezpieczeństwa w ruchu lotniczym.

Instytucja pośrednicząca – MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY I ROZWOJU.

PRIORYTET IV (EFRR) – 2905 mln euro

Zwiększenie dostępności do transportowej sieci europejskiej:

- poprawa przepustowości infrastruktury drogowej (w tym obwodnice, trasy wylotowe).

Instytucja pośrednicząca – MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY I ROZWOJU.

PRIORYTET V (EFRR) – 642 mln euro

Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa energetycznego:

- rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu gazu ziemnego i energii elektrycznej, np. budowa sieci przesyłowych i dystrybucyjnych gazu ziemnego lub energii elektrycznej.

Instytucja pośrednicząca – MINISTERSTWO GOSPODARKI.

PRIORYTET VI (EFRR) – 400 mln euro

Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego:

- inwestycje w ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego oraz zasobów kultury, np. instytucji kultury, czy też szkół artystycznych.

Instytucja pośrednicząca – MINISTERSTWO KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO.

PRIORYTET VII (EFRR) – 500 mln euro

Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia:

- wsparcie infrastruktury szpitali ponadregionalnych i współpracujących z nimi jednostek diagnostycznych w zakresie chorób „aktywności zawodowej” i opieki nad matką i dzieckiem;
- wsparcie infrastruktury systemu państwowego ratownictwa medycznego, np. wsparcie szpitalnych oddziałów ratunkowych, lotnisk, lądowisk i baz lotniczego pogotowia ratunkowego.

PRIORYTET VIII (FS)- 300 mln euro

Pomoc techniczna:

- pomoc techniczna dla instytucji realizujących program oraz największych beneficjentów.

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego 2014-2020⁷

Celem Regionalnego Programu Operacyjnego jest zwiększenie konkurencyjności danego regionu oraz poprawa jakości życia jego mieszkańców. W tym celu należy wykorzystać potencjał regionalny i skoncentrować się na niwelowaniu barier rozwojowych. RPO WP 2014-2020 będzie dwufunduszowy i finansowany będzie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

W ramach RPO WP 2014-2020 główny nacisk kładziony będzie na wspieranie przedsiębiorczości, edukacji, zatrudnienia i włączenia społecznego, technologii informacyjno-komunikacyjnych, infrastruktury ochrony środowiska, energetyki oraz transportu. Działania realizowane będą w ramach dziewięciu osi priorytetowych.

⁷ <http://www.rpo.podkarpackie.pl>

Celem nadrzędnym omawianego RPO będzie „wzmocnienie i efektywne wykorzystanie gospodarczy i społecznych potencjałów regionu dla zrównoważonego i inteligentnego województwa”.

Osie priorytetowe i cele tematyczne

W ramach projektu RPO województwa podkarpackiego osie priorytetowe i cele tematyczne przedstawiają się następująco:

1. Oś priorytetowa Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka, cele tematyczne: nr 1: Wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji, nr 3: Podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury.
2. Oś priorytetowa Cyfrowe Podkarpackie – cel tematyczny: nr 2: Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych,
3. **Oś priorytetowa Czysta energia – cel tematyczny: nr 4: Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach.**
4. **Oś priorytetowa Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego – cel tematyczny nr 5: Promowanie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, nr 6: Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystywania zasobów.**
5. **Oś priorytetowa Infrastruktura komunikacyjna – cele tematyczne: nr 4: Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach, nr 7: Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych.**
6. Oś priorytetowa Regionalny rynek pracy – cel tematyczny: nr 8: Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników.
7. Oś priorytetowa Integracja społeczna – cel tematyczny: nr 9: Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem.
8. Oś priorytetowa Jakość edukacji i kompetencji w regionie – cel tematyczny: nr 10: Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie.
9. Oś priorytetowa Pomoc techniczna.

Istotne z punktu widzenia niniejszego dokumentu są osie priorytetowe nr 3,4 i 5.

Alokacja środków w ramach RPO:

Cele tematyczne zawarte w ramach osi priorytetowych od 1 do 5 finansowane będą z EFRR, od 6 do 9 z EFS. Osie priorytetowe nr 7 i 8 będą dwufunduszowe (finansowane z EFRR i EFS). Rozkład środków kształtuje się następująco: 21,2 % środków przekazane zostanie na finansowanie projektów w ramach osi Infrastruktura komunikacyjna. Na Konkurencyjną i innowacyjną gospodarkę przeznaczone będzie 18,26 % środków. W przypadku Integracji społecznej planuje się wykorzystanie 13,02 % środków, jeśli chodzi o Ochronę środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego 11,87 % środków. Na realizację zadań w ramach osi priorytetowej Regionalny rynek pracy spożytkowane zostanie 11,44 % środków.

9. Wdrażanie i monitoring

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów programu. Sformułowanie zasad zarządzania środowiskiem stanowi więc podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych.

Zarządzanie programem to sukcesywna realizacja następujących zadań:

- 1) Wdrożenie programu i jego realizacja, a w szczególności:
 - koordynacja przebiegu wdrażania i realizacji,
 - bieżąca ocena realizacji i aktualizacja celów,
 - raporty na temat wykonania programu,
- 2) Edukacja ekologiczna:
 - utworzenie systemu edukacji ekologicznej,
 - udostępnienie informacji o stanie środowiska,
 - publikacja informacji o stanie środowiska.

9.1. Działania polityki ochrony środowiska

Realizacja celów długookresowych wymaga podjęcia działań, które muszą być zgodne z zasadami zawartymi w stosownych ustawach. Działania będące elementem zarządzania środowiskiem można sklasyfikować w następujące grupy:

1. Działanie prawne – grupa działań mająca na celu respektowanie odpowiednich dyrektyw i decyzji pozwalających na kształtowanie środowiska wg zamysłu władz. Do grupy tej należą systemy wydawania pozwoleń (wprowadzanie do środowiska ścieków, gazów, pyłów, odpadów) decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz koncesji.

2. Działania finansowe – polegają głównie na systemie pobierania opłat za korzystanie z środowiska naturalnego (emisje zanieczyszczeń, składowanie odpadów itp.). Do tej grupy działań należy doliczyć także system kar przewidziany za przekroczenie określonych limitów w pozwoleniach i koncesjach.

3. Działania społeczne – polegają na współpracy i partnerstwie w zakresie realizacji polityki ochrony środowiska. Sprowadzają się one do dwóch zasadniczych aspektów: edukacji ekologicznej oraz budowy powiązań samorząd-społeczeństwo. Wiąże się to z udostępnieniem i publikacją informacji o środowisku co jest obowiązkiem władz samorządowych wynikającym z Prawa Ochrony Środowiska.

4. Działania strukturalne – polegają na formułowaniu i wdrażaniu polityk ekologicznych. Mowa tu głównie o tworzeniu strategii, programów wdrożeniowych oraz wprowadzaniu narzędzi wspomagających system zarządzania środowiskiem.

Wymienione wyżej sposoby realizacji pozwalają prowadzić działania z zakresu ochrony środowiska przyczyniając się do osiągnięcia celów nie tylko lokalnych, ale i szczebla wojewódzkiego oraz „Polityki Ekologicznej Państwa”. Są to działania umożliwiające

wprowadzenie przepisów, egzekwowanie ich oraz pozyskiwanie funduszy na działania ograniczające wpływ degradacji środowiska związanej z działalnością człowieka.

Działania strukturalne to również opracowanie programu ochrony środowiska oraz jego aktualizacji. Przedstawia on stan środowiska oraz główne cele i zadania umożliwiające jego poprawę. Działania mające na celu poprawę stanu środowiska zawarte w Programie to odpowiednie kombinacje działań prawnych, finansowych i strukturalnych.

9.2. Kontrola oraz dokumentacja realizacji programu

Kontrola realizacji Programu Ochrony Środowiska wymaga oceny zarówno stopnia realizacji celów i zadań terminowości ich wykonania. Istotne znaczenie ma tu również analiza rozbieżności pomiędzy założeniami a realizacją.

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska zakłada sporządzenie raportów z realizacji programu co dwa lata i przedstawienie go Radzie Powiatu. Cały Program aktualizowany powinien być co cztery lata uwzględniając rozbieżności oraz wprowadzając nowe zadania i cele.

Ocena realizacji programu polega na monitorowaniu zmian w wielu wzajemnie powiązanych strefach. System monitorowania w celu uzyskiwania kompatybilnych informacji w skali regionu powinien uwzględniać następujące działania:

- zebranie danych liczbowych,
- uporządkowanie, przetworzenie, analiza zebranych danych,
- przygotowanie raportu,
- analiza porównawcza,
- aktualizacja.

W celu kontroli nad terminową realizacją zadań określonych w niniejszym programie zaleca się dokonywanie analizy realizacji zadań Programu z uwzględnieniem mierników zestawionych w poniższej tabeli.

Tabela 37. Zestawienie wskaźników ogólne dla monitorowania osiągnięcia celów.

Lp.	Wskaźnik	Jednostka
EDUKACJA EKOLOGICZNA		
1.	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych	godz./rok
2.	Procent liczby mieszkańców objętych działaniami edukacji ekologicznej	%
OCHRONA PRZYRODY		
1.	Liczba form ochrony przyrody	szt.
OCHRONA LASÓW		
1.	Lesistość Powiatu Kolbuszowskiego	%
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI		
1.	Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych	ha
2.	Powierzchnia gruntów zrehabilitowanych i przywróconych do stanu właściwego	ha
3.	Ilość wykrytych przypadków nielegalnej eksploatacji złóż	ilość/rok
OCHRONA WÓD		
1.	Klasa jakości wód powierzchniowych	*I-V
2.	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej	km
3.	Długość sieci kanalizacji sanitarnej	km

Lp.	Wskaźnik	Jednostka
4.	Liczba przyłączy kanalizacyjnych	szt.
5.	Liczba przyłączy wodociągowych	szt.
6.	Ilość ścieków dostarczonych do oczyszczalni 1. siecią kanalizacyjną 2. wozami asenizacyjnymi	m ³ /rok
7.	Liczba mieszkańców korzystająca z sieci wodociągowej	ilość osób
8.	Liczba mieszkańców korzystająca z kanalizacji sanitarnej	ilość osób
POWIETRZE		
1.	Klasa C jakości powietrza według oceny rocznej: Pył PM10, SO ₂ , NO ₂ , Pb, O ₃ , CO, Benzen, B(a)P, As, Cd, Ni	Klasa jakości powietrza
GOSPODARKA ODPADAMI		
1.	Masa odpadów komunalnych zebranych i odebranych – ogółem	Mg
2.	Masa odpadów komunalnych zebranych i odebranych w formie zmieszanej	Mg
3.	Odsetek masy odpadów komunalnych zebranych i odebranych w formie zmieszanej	%
4.	Masa odpadów komunalnych zebranych i odebranych selektywnie	Mg
5.	Odsetek masy odpadów komunalnych zebranych i odebranych selektywnie	%
6.	Masa odpadów poddanych odzyskowi	Mg
7.	Odsetek masy odpadów poddanych odzyskowi	%
8.	Masa odpadów komunalnych poddanych składowaniu bez przetwarzania	Mg
9.	Odsetek masy odpadów komunalnych poddanych składowaniu bez przetworzenia	%
10.	Odsetek mieszkańców powiatu objętych zorganizowanym systemem zbierania i odbierania odpadów komunalnych	%
11.	Odsetek mieszkańców powiatu objętych zorganizowanym systemem selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych	%

10. Streszczenie

Cel opracowania

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021” jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ekologicznej na terenie powiatu. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, opracowanie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Opracowanie jakim jest *Program Ochrony Środowiska* określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe oraz szczegółowe programy zarządzania środowiskowego, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów.

Podczas tworzenia opracowania, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie

zagadnień, będących zagadnieniami techniczno-ekonomicznymi, związanymi z przyszłymi projektami.

Zakres opracowania

Sporządzony Program zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska w gminie, przedstawia propozycje oraz opis zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska. Program wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla Program Ochrony Środowiska, a dowodów jego osiągnięcia dostarcza ocena efektów działalności środowiskowej, dokonywana okresowo (co 2 lata). Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu m.in. do gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej, z podaniem ich charakterystyki, oceną stanu aktualnego i stanu docelowego umożliwiając tym samym identyfikację potrzeb w tym zakresie. Identyfikacja potrzeb gminy w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących w kraju przepisów prawnych i regulacji prawnych Unii Europejskiej, polega na sformułowaniu celów średniookresowych (do 2021 roku) oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie Powiatu Kolbuszowskiego do 2021 roku.

Charakterystyka Gminy

Powiat Kolbuszowski leży w północno-zachodniej części województwa podkarpackiego. Powiat od południowego-wschodu graniczy z powiatem rzeszowskim, od południowego-zachodu z powiatem ropczycko-sędziszowskim, od zachodu z powiatem mieleckim, od północny z powiatem tarnobrzeskim, natomiast od północnego wschodu z powiatami: nizańskim i stalowowolskim. Zgodnie z podziałem fizyko-geograficznym Polski wg Jerzego Kondrackiego Powiat Kolbuszowski leży w obrębie megaregionu Region Karpacki, w prowincji Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym, podprowincji Podkarpacie Północne makroregionu Kotlina Sandomierska, mezoregionu Płaskowyż Kolbuszowski.

Aktualny stan środowiska

W niniejszym opracowaniu opisano stan środowiska na terenie Powiatu Kolbuszowskiego. Wyznaczono w tym zakresie następujące kategorie:

1. Wody (uwzględniająca stan aktualny wód powierzchniowych i podziemnych, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska wodnego),
2. Ochrona powierzchni ziemi (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska glebowego),
3. Ochrona powietrza (uwzględniająca stan aktualny, identyfikująca zagrożenia i źródła zanieczyszczenia powietrza),
4. Ochrona przyrody (uwzględniająca stan aktualny, identyfikująca zagrożenia dla występujących na terenie gminy form ochrony przyrody),

5. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym (uwzględniająca stan aktualny, identyfikująca zagrożenia wynikające z promieniowania elektromagnetycznego),
6. Ochrona przed hałasem (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska nadmiernym hałasem).

Cele i strategia ich realizacji

W niniejszym Programie zestawiono cele wynikające z dokumentów wyższego szczebla. Na ich podstawie wyznaczono cele i strategię ich realizacji na poziomie gminnym. Narzędziem pomocniczym w realizacji założonych celów są zadania przedstawione w rozdziale 7. „Program operacyjny”. Wyznaczone zadania są spójne z planowanymi inwestycjami na terenie powiatu oraz obowiązującym prawem lokalnym.

Analiza uwarunkowań finansowych powiatu

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych. W tym celu w rozdziale 8 „Uwarunkowania finansowe” przedstawiono potencjalne źródła finansowania wyznaczonych zadań.

Wdrażanie i monitoring programu

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów programu. Z tego powodu w rozdziale 9 „Wdrażanie i monitoring” sformułowano zasady zarządzania środowiskiem, które stanowią podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych.